

T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı

YETİŞKİN BİREYLERDE NARSİSİZM, ÇOCUKLUK ÇAĞI
RUHSAL TRAVMALARI VE İLİŞKİ DOYUMU İLE CİNSEL
TUTUM VE DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERHU ERDOĞAN

165180126

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Şahin

İSTANBUL,2019

T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı

**YETİŞKİN BİREYLERDE NARSİSİZM, ÇOCUKLUK
ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE İLİŞKİ DOYUMU İLE
CİNSEL TUTUM VE DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERHU ERDOĞAN

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

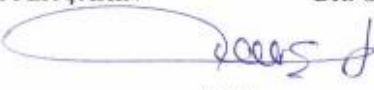
20/09/2019

Enstitümüz *Klinik Psikoloji* yüksek lisans programı öğrencilerinden **165180126** numaralı **Berhu ERDOĞAN** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**YETİŞKİN BİREYLERDE NARSİSİZM, ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE İLİŞKİ DOYUMU İLE CİNSEL TUTUM VE DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 16.09.2019 tarih ve 2019/18 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (4D) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 1 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUZAFFER ŞAHİN

ÜYE
DR. ÖĞR. ÜYESİ SELÇUK ARSLAN

ÜYE
DR. ÖĞR. ÜYESİ PERVİN TUNÇ

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yetişkin Bireylerde Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve İlişki Doyumu ile Cinsel Tutum ve Davranışların İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

BERHU ERDOĞAN

30.08.2019

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

BERHU ERDOĞAN

30.08.2019

ÖZET

YETİŞKİN BİREYLERDE NARSİSİZM, ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE İLİŞKİ DOYUMU İLE CİNSEL TUTUM VE DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ

BERHU ERDOĞAN

Yüksek Lisans Tezi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Şahin

Ağustos, 2019- 115 Sayfa

Cinsellik, insanlığın oldukça önemli bir parçasıdır. Bu alanda yürütülecek çalışmalar hem alanyazına katkı sağlaması hem de klinik alanda yapılacak çalışmalar için yol gösterici olması açısından önemlidir. Cinsel tutum ve davranışlarla ilgili bu çalışmanın ilk aşamasında konuyla ilişkili olabilecek değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır. Alanyazına bakıldığında narsisizm ve erken dönem ruhsal travmalarının bireylerin yakın ilişkilerinde önemli etkilerinin olduğu görülmüştür. Ancak bu değişkenlerin cinsel tutum ve davranışlarla ilişkisi bakımından inceleyen çalışma sayısı çok kısıtlıdır. Bu nedenle öncelikli olarak çalışmanın amacına uygun ölçekler belirlenmiştir bunlar: Beş Faktör Narsisizm Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği, İlişki Doyum Ölçeği, Cinsel Risk Alma Ölçeği, Cinsel Tutum Ölçeği ve Cinsel Heyecan Arama Ölçeği'dir.

Yukarıda söz edilen ölçekler, online olarak toplamda 350 kişiye uygulanmıştır. 350 kişinin 260'ı daha önce cinsel ilişkiye girdiğini bildirirken; 90 kişi henüz cinsel ilişkiye girmediğini bildirmiştir. Bu kişilere ait verilerin analizleri de ayrıca yapılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlemesi SPSS 22 paket programı aracılığı ile yapılmıştır. Araştırma sorularına uygun olacak şekilde bağımsız gruplar t testi, normal dağılmayan ölçekler için ise bu testin non-parametrik karşılığı (Mann-Whitney-U) uygulanmıştır. Son olarak tüm değişkenlerin ilişkilerinin incelendiği pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda ise narsisizmin alt boyutlarından kırılğan ve büyükenmeci narsisizmin cinsel tutum ve davranışlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Benzer biçimde travma alt boyutlarından cinsel istismarın da cinsel risk ve cinsel heyecan arama davranışı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Duygusal istismarın ise yalnızca cinsel risk davranışı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. İlişki doyumunun ise cinsel tutum ve davranışlarla negatif ve pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular son bölümde literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları, İlişki Doyumu

ABSTRACT

INVESTIGATION OF NARCISSISM, CHILDHOOD MENTAL TRAUMA AND RELATIONSHIP SATISFACTION WITH SEXUAL BEHAVIOUR AND ATTITUDES IN ADULT INDIVIDUALS

BERHU ERDOĞAN

Master Thesis, Clinical Psychology Department

Supervisor: Dr. Muzaffer Şahin

August, 2019-115 pages

Sexuality is a very important part of humanity. The studies to be carried out in this field are important in terms of contributing to the literature and guiding the studies in the clinical field. In the first stage of this study, it was tried to determine the variables that may be related to the subject. When the literature is examined, it is seen that narcissism and early psychological traumas have significant effects on individuals' close relationships. However, the number of studies examining the relationship between these variables and sexual attitudes and behaviors is very limited. For this reason, the scales were determined in accordance with the purpose of the study: Five Factor Narcissism Scale, Childhood Traumatic Experiences Scale, Relationship Satisfaction Scale, Sexual Risk Taking Scale, Sexual Attitude Scale and Sexual Excitement Search Scale.

The above-mentioned scales were applied to 350 people online. 260 of the 350 people reported that they had previously had sexual intercourse; 90 people reported that they have not yet had sexual intercourse. Analyzes of the data of these individuals were also performed. The data were analyzed by SPSS 22 package program. The independent groups T test was used in accordance with the research questions and the non-parametric equivalent (Mann-Whitney-U) of the test was used for the scales that were not distributed normally. Finally, Pearson Correlation Analysis was performed to examine the relationships among all variables.

As a result of the analysis, it was found that fragile and grandiose narcissism, one of the sub-dimensions of narcissism, was related to sexual attitudes and behaviors. Similarly, sexual abuse, one of the sub-dimensions of trauma, was associated with sexual risk and sexual excitement seeking behavior. Emotional abuse was found to be associated only with sexual risk behavior. Relationship satisfaction was negatively and positively related to sexual attitudes and behaviors. The findings are discussed in the light of the literature in the last section.

Keywords: Sexuality, Narcissism, Childhood Mental Trauma, Relationship Satisfaction

ÖNSÖZ

Üniversiteye başladığım ilk günden beri mesleki bilgi ve donanımı ile bana ve birçok arkadaşına yol gösterici olmuş, her zaman desteğini ve ilgisi hissettiren sevgili tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Şahin'e sadece tez sürecim değil, tüm eğitim sürecim için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tüm yaşamım boyunca desteklerini bir an bile esirgemeyen bana, benden daha çok inanan sevgili babam Levent Erdoğan ve sevgili annem Mihriban Erdoğan'a çok teşekkür ediyorum. Sizin kızınız olmak daima bir ayrıcalıktı. Ayrıca bu süreçte bana sürekli destek olan, hayatımın en kıymetli parçası canım kardeşim Büşra Erdoğan'a da yanımda olduğu için çok teşekkür ediyorum.

Nişantaşı Üniversitesinde birlikte çalışma fırsatı yakaladığım kıymetli bölüm başkanım Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Aslan başta olmak üzere veri toplama sürecinde destek olan tüm iş arkadaşlarıma desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Bu süreçte ne zaman karamsarlığa kapılsam her zaman desteklerini hissettiğim ve hayatımda oldukları için çok şanslı olduğum Merve Karavar ve yüksek lisans sürecinin en başından beri yanımda olan Gülçin Sanlı başta olmak üzere tüm dostlarıma da ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
EKLER LİSTESİ	xii

1. BÖLÜM

1.1. Giriş	1
------------------	---

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Narsisizm Kavramı	4
2.1.1. Narsisizm Kavramının Kuramsal Gelişimi	5
2.1.2. Narsisistik Kişilik Bozukluğu	11
2.1.3. Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizm	12
2.2. Narsisizm ve Yakın İlişkiler	14
2.3. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları	16
2.3.1. Travma ve Erken Dönem Travmaları Tanımı ve Tarihçesi	16
2.3.1.1. Fiziksel İstismar	19
2.3.1.2. Cinsel İstismar	22
2.3.1.3. Duygusal İstismar	24
2.3.1.4. Çocuk İhmali	26
2.3.2. İhmal ve İstismarın Olası Sonuçları	28
2.3.3. Çocukluk Çağı İhmal ve İstismarının İlişkiler Üzerindeki Etkisi	29
2.4. Cinsellik ve Cinsel Davranış	30
2.4.1. Cinsellik Araştırmalarının Tarihçesi	30
2.4.1.1. Cinselliğin Bir kavram Olarak Doğuşu	34
2.4.2. Cinsel Davranışlar	36
2.4.2.1. Kondom Kullanımı	38
2.4.2.2. Geçici İlişkiler ve Çok Partnerli Cinsel Yaşam	40
2.4.2.3. Cinsellik Öncesinde/ Esnasında Alkol ve Madde Kullanımı	42
2.4.3. Cinsellik ve Narsisizm	43
2.4.4. Cinsel Davranışlar ve Erken Dönem Ruhsal Travmalar	45
2.5. Romantik İlişkiler ve İlişki Doyumu	47

2.5.1. Romantik İlişkilerin Önemli Bir Boyutu: Aşk.....	47
2.5.2. Romantik İlişkiler ve Bağlanma	49
2.5.3. İlişki Doyumu	49
2.6. İlişki doyumu ve Cinsellik	52

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	54
3.3. Evren ve Örneklem	55
3.4. Veri Toplama Araçları	55
3.4.1 Beş Faktör Narsisizm Ölçeği.....	55
3.4.2. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği	55
3.4.3. İlişki Doyum Ölçeği	56
3.4.4. Cinsel Tutum Ölçeği	56
3.4.5. Cinsel Risk Alma Ölçeği.....	57
3.4.6. Cinsel Heyecan Arama Ölçeği	58
3.5. Verilerin Toplanması	58
3.6. Araştırma Soruları.....	59

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Bulgular.....	60
4.2. Sosyodemografik Verilerin Analizi	61
4.3 Araştırma Sorularının Çözümlemesi.....	62

5. BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

5.1. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Bulgular	81
5.1.1. Cinsiyet.....	81
5.1.2 İlişki Durumu	83
5.2.1. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Cinsellik.....	83
5.2.2. Erken Dönem Ruhsal Travmaları, İlişki Doyumu ve Cinsellik	85
5.2.3. Cinsellik ve İlişki Doyumu	87

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç.....	89
6.2. Sınırlılıklar	89
6.3. Öneriler	90
KAYNAKÇA	92
1. Kitaplar	92
2. Makale ve Tezler.....	93
EKLER	104
ÖZGEÇMİŞ	115

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. Ölçeklerin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları.....	60
Tablo 4.2. Sosyodemografik Verilerin Analizi.....	61
Tablo 1. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Cinsiyet.....	62
Tablo 2. Travma Alt Ölçekleri ve Cinsiyet.....	63
Tablo 3. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Cinsel Tutum /Davranışları ile Cinsiyetleri.....	64
Tablo 4. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Cinsel Tutum /Davranışları ile Cinsiyetleri.....	64
Tablo 5. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Partner Sayıları ve İlk Cinsel ilişkiye Girme Yaşları ile Cinsiyetleri.....	65
Tablo 6. Narsisizm, İlişki Doyumu ve İlişki Durumu.....	67
Tablo 7. Travma Alt Türleri ve İlişki Durumu.....	67
Tablo 8. Cinsel ilişkiye Girmemiş Kişilerin İlişki Durumu.....	67
Tablo 9. Cinsel ilişkiye Girmiş Kişilerin İlişki Durumu.....	68
Tablo 10. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Çalışma Durumu.....	69
Tablo 11. Travma Alt ölçekleri ve Çalışma Durumu.....	69
Tablo 12. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Çalışma Durumu.....	70
Tablo 13. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Çalışma Durumu.....	71
Tablo 14. Narsisizm, Travma Ve İlişki Doyumu Değişkenlerinin İlişkisi.....	72
Tablo 15. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Narsisizm, Travma, İlişki Doyumu ile Cinsel Tutum ve Davranışlarının İlişkisi.....	75
Tablo 16. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Narsisizm, Travma, İlişki Doyumu ile Cinsel Tutum ve Davranışlarının İlişkisi.....	78

EKLER LİSTESİ

Sayfa

Ek-1. Sosyodemografik Veri Formu	105
Ek-2. Beş Faktör Narsisizm Ölçeği- Kısa Form.....	106
Ek-3. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği.....	109
Ek-4 . İlişki Doyum Ölçeği.....	111
Ek-5. Cinsel Tutum Ölçeği.....	111
Ek-6. Cinsel Risk Alma Ölçeği.....	112
Ek.7. Cinsel Heyecan Arama Ölçeği.....	114

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Giriş

Cinsellik, insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan ve olmaya devam edecek biyolojik, psikolojik ve sosyokültürel yönleri olan bir olgudur. Bu kavram ilk olarak 19. yüzyılda doğmuş olsa da bu alana yönelik çalışmalar özellikle geleneksel toplumlarda daha geç başlamıştır. Bu durumun temel nedeni ise konunun bir tabu olarak görülmesidir (Esencan ve Beji, 2015: Koç, 2009). Cinsellik, cinsel işlev bozuklukları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel roller, çeşitli toplumlarda cinselliğin yaşanma biçimi ve cinsel mitler gibi oldukça geniş ve çok yönlü bir araştırma alanına sahiptir. Bu nedenle cinsellik ile ilgili yapılacak her çalışma, konunun bir yönüne ışık tutması bakımından önem arz etmektedir. Başta Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) olmak üzere birçok kurum ve kişi tarafında cinsellik ve ilişkili konular ele alınmış ve bu konuda araştırmalar yapılmıştır.

Cinsel tutum ve davranışların incelenmesi özellikle cinsel yolla bulaşan hastalıkların genel halk sağlığını tehdit eder hale gelmesiyle önemli bir konu haline gelmiştir. Öyle ki cinsel davranışların bilimsel bir perspektiften ele alınmasında etkili olan temel meselenin “cinsel sağlık” olduğunu söylemek mümkündür. (Fenton, Johnson, McManus ve Erens, 2001: Wellings vd., 2006). DSÖ (2006), cinsel sağlığı şöyle tanımlamıştır: “Cinsel sağlık, fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan tam bir iyilik halidir. Bu iyi olma hali yalnızca hasta olmama hali ile açıklanamaz.” Bu tanımdan anlaşılacağı üzere cinsel iyilik halinin psikolojik bir boyutunun olduğu açıktır. Dolayısıyla ruhsal yapılanmanın bireylerin cinsel tutum ve davranışları üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Günümüzde ise hem romantik ilişkilerin hem de cinsel tutum ve davranışların hızlı bir değişime uğradığı görülmektedir. Dünya genelinde genç yetişkinler arasında çeşitli mobil flört/seks uygulamaları (örn. Tinder,

OkCupid, Azar, Happn vb.) gittikçe yaygın hale gelmektedir. Son zamanlarda literatüre yeni eklenmiş olan bir kavram olan “hook-up” (takılmak) ise günümüzde bireylerin tercih ettiği ilişki kurma biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ilişki biçiminde bireyler özgürdür. Karşı tarafa belli bir vaatte bulunulmamasının yanı sıra diğer seçenekler de açık tutulmaktadır. Bu durumda bireyler, incinme riskine karşı kendilerini koruma altına almaktadırlar. Görünürde bireyler bağ kurmaktan ve incinmekten uzak bir imaj çizmektedirler (Salecl, 2010). Takılma kültürünün en önemli sonuçlarından biri bireylerin “özgürce” cinselliklerini yaşayabilmelerine olanak sağlamasıdır. Ancak ilişkilerde meydana gelen en önemli değişim ise “bağ kurmanın” önemini giderek yitirmesidir. Bu konu ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalar mevcuttur. Örneğin Amerika’da yapılan bir çalışma, üniversite öğrencilerinin %60 ile %80 aralığında romantik bir bağ geliştirmeden geçici cinsel ilişkiler yaşadıklarını ortaya koymuştur (Garcia, Reiber, Massey ve Merriwether, 2012). Başka bir çalışmada ise genç yetişkinlerin %62’sinin bu deneyimden pişmanlık duyduğu, %47’sinin içsel bir çatışma hissettiği, %32’sinin psikolojik stres ve kaygı yaşadığı, %21’inin depresyon belirtileri göstermeye başladığı saptanmıştır (Bachtel, 2013).

Dolayısıyla günümüzde bireylerin eskiye kıyasla cinsel olarak daha özgür olduklarını ve daha fazla cinsel aktivitede bulduklarını söylemek mümkündür. Ancak aynı zamanda kişilerin doyum oranlarının daha düşük olduğu hatta bu durumun bazen psikolojik stres ve tükenmeyi de beraberinde getirdiği görülmektedir.

Bu çalışmada bireylerin cinsel tutum ve davranışları incelenirken bağ kurma biçimi üzerinde etkili olacak değişkenler saptanmaya çalışılmıştır. Literatür incelendiğinde narsisizm ve erken dönem ruhsal travmalarının bireylerin yakın ilişkilerini önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. Narsisistik bireylerin ilişkilerinde yakınlıktan, bağ kurmaktan uzak oldukları kendi ihtiyaçları doğrultusunda insanlarla ilişki kurdukları ifade edilmektedir (Campbell ve Foster, 2002). Benzer biçimde erken dönemde ruhsal travmalar yaşamış olan bireylerin ileriki yaşlarında kuracakları ilişkilerde bağlanma sorunları, empati eksikliği, depresif ve agresif tutumlar sergileyebileceklerini

gösteren çalışmalar söz konusudur (Colman ve Widom, 2004: Styron ve Bulman, 1997).

Bu çalışmanın temel değişkenleri cinsel tutum ve davranışlar, narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları ve ilişki doyumu'dur. Bu değişkenlerin aralarındaki ilişkiler ise çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bağlanma biçimi ile yakından ilişki gösteren bu değişkenlerin cinsel tutum ve davranışlar üzerinde de etkili olması beklenmektedir. Dolayısı ile böyle bir çalışmadan elde edilecek bulguların hem durumun tespiti açısından hem de klinik alanda yapılan uygulamalar açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Sonraki bölümde narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları, cinsellik/cinsel davranışlar ve ilişki doyumuna yönelik kavramsal ve kuramsal bilgiler aktarılacaktır.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Narsisizm Kavramı

Narsisizm kavramı mitolojik bir öykü olan Narkisos mitinden doğmuştur. Bu mitin içeriği bugün narsisizm olarak adlandırılan kişilik örüntüsü ile örtüşmektedir. Mitin en bilinen versiyonu, Ovidius tarafından yazılan biçimdir. Efsaneye göre Narkisos, olağanüstü güzellikte bir gençtir ve onu gören herkes güzelliğinden etkileniyordur. Bir gün Nymphelerden Ekho, ona âşık olmuştur. Ancak Narkisos onun aşkına karşılık vermemiş ve oradan uzaklaşmıştır. Narkisos'a âşık olan ve acı çeken birisi bir gün şöyle bir dilekte bulunmuştur "O da sevsin ve sevdiğine hiç kavuşmasın." Bu dilek tanrılar tarafından geri çevrilmemiş ve Narkisos, kendisine âşık olmakla cezalandırılmıştır. Bir gün Narkisos su içmek üzere eğildiği saf ve berrak suda kendi imgesini görmüş ve kendi yansımaya âşık olmuştur. Narkisos, bu eşsiz güzelliği kucaklamak ve dokunmak istemiş ancak yapamamıştır. Narkisos, Hem âşiktir hem de aşkının nesnesidir. İmkânsız bir aşka düşen Narkisos, zamanla eriyip gitmiştir. Nihayet öldüğünde bedeni bir çiçeğe dönüşmüş halde bulunmuştur (Anlı, 2010: 1-4: Campbell ve Miller, 2011: Morelli ve Couderc, 2011: 106).

Mitolojik bir efsaneden doğan narsisizm kavramı ilk kez İngiliz cinsel bilimci Havelock Ellis (1859-1939) tarafından sapkın bir davranış olarak tanımlanmıştır. Psikiyatri alanında terimin kullanılışı ise Ellis'in makalesinin 1899 yılında bir özetini yayınlayan Paul Nacke (1851-1913) tarafından gerçekleşmiştir. Psikanalitik literatür içerisinde ise bu kavramı ilk kullanan Isidor Sadger'dir. Sigmund Freud (1856-1939), 1909 yılında Viyana Psikanaliz Topluluğu'nun bir toplantısında Sadger'in makalesini tartışmaya açmış ve onun bu kavramla ilgili yorumlarını oldukça önemli bulduğunu ifade etmiştir. Sadger, narsisizmi normal gelişim sürecindeki bir evre olarak konumlandırmış

ve cinselliğe uzanan yolun her zaman narsisizm üzerinden yani kişinin kendini sevmesi üzerinden geçtiğini ifade etmiştir (Kızıltan, 2004: Pulver, 1970)

Freud ilk kez 1905 yılında “Cinsellik Üzerine Üç Deneme” adlı metninde bu kavrama değinmiştir. Ancak bu konu üzerine en detaylı çalışması 1914 yılında yayınlamış olduğu “Narsisizm Üzerine” isimli metnidir.

Sonrasında yapmış olduğu çalışmalarda bu kavramı kullansa da “Narsisizm Üzerine” metninin ana önermeleri diğer metinlerinde varlığını sürdürmüştür (Erten, 2015)

2.1.1. Narsisizm Kavramının Kuramsal Gelişimi

Freud, 1914 yılında yayınlamış olduğu “Narsisizm Üzerine” isimli makalesinde narsisizmin bir sapıklık olmadığını, insan gelişiminde olağan bir süreç olduğunu öne sürmüştür. Freud’a göre başlangıçta “Ben” şeklinde bütünlüklü bir yapı yoktur. Ancak oto-erotik içgüdüler başlangıçtan itibaren oradır ve tatmin edilmeleri için beden parçalarına libidinal yatırım yapılır. Bu “Birincil Narsisizm” olarak tanımlanır. Freud, birincil narsisizmin yapılanmasında ebeveynlerin önemli bir yer tuttuğunu ifade etmiştir. Bebek, ebeveynlerinin bir zamanlar düşlemiş olduğu yaşamı gerçekleştirecek bir araçtır. Adeta anne ve babanın narsisizmlerinin yeniden doğuşudur. Haliyle bebek birincil narsisizmde tümgüçlü konumdadır. Bebek zamanla kendisini çevreleyen dünyanın ve nesnelere farkına varmaya başlayacaktır. Özellikle annenin yalnızca kendisine ait olmadığını kavrayan bebek, yeniden annenin ve diğerlerinin ilgisinin merkezinde olabilmek için “Ben ideali” geliştirir. Ben’in gelişimi ile birincil narsisizmden kopma gerçekleşir. Ancak birincil narsisizmde dönüş yaşam boyunca arzulanır. Geri dönüş ise ancak ben idealinin gereklerini tatmin ederek gerçekleşecektir (Nasio, 2018: 81).

Benlik libidosu ile nesne libidosunun ayrışması ile “İkincil Narsisizm” doğacaktır. Birincil narsisizm döneminde oto-erotik güdülerin doyurulması için nesnelere yapılan libidinal yatırım Ben’e dönüş yapar. Ben’e bir nesne gibi yatırım yapılmaktadır. İkincil narsisizmin ana koşulu, dış dünyadan çekilen libidonun Ben’e dönüşüdür. Freud, iki tip nesne seçiminden bahseder. İlki başlangıçta bebeğin oto-erotik güdülerinin doyumu, koruma- bakım gibi temel

ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilişkilidir. Dolayısıyla ilk cinsel nesne de bebeğin temel bakımını sağlayan kişidir ve bu durum ileride sevgi nesnesi seçimini etkileyecektir. Bu “**Anaklitik**” nesne seçimi olarak adlandırılır. Libidinal gelişim sürecinde bazı olumsuzluklar yaşamış olan kişiler sevgi nesnesi ararken doğrudan kendi benliklerini model alırlar. Bu “**Narsisistik**” türde nesne seçimi olarak adlandırılır. Bu durumda birey sevgi nesnesi olarak doğrudan kendi benliğini aramaktadır. Özetle narsisistik nesne seçiminde birey kendini, geçmişte kendisi olan birini ya da olmak istediği kendisini aramaktadır. Anaklitik nesne seçiminde ise erken dönemlerde kişiyi besleyen ve koruyan kişinin benzerleri aranmaktadır (Freud, 2016: 36-38).

Freud makalesinin son kısmında Ben’in gelişimi ile birincil narsisizmin ben ideali ile yer değiştirdiğini ifade eder. Ben ideali dışarı yansıtılır ve yansıtıldığı nesnelere özdeşim kurar. Böylece birincil narsisizm döneminin tümgüçlülük hali yeniden elde edilmeye çalışılır. Bireyin bu çabası onun kültürel bir özne oluşunu mümkün kılar (Kızıltan, 2004: 4).

Bu noktada “Ego İdeali” ile “İdeal Ego” arasında bir ayırım yapılması gerekmektedir. Laplanche ve Pontalis’e göre (1988) ideal ego, narsisistik gelişim içerisinde bir saplanmadır ve birincil narsisizm üzerine inşa edilen “İdealleştirilmiş Narsisistik Tümgeçlülük” durumudur. Normal gelişim içerisinde bu yapının terk edilmesi beklenir. Aynı zamanda Freud “Narsisizm Üzerine” isimli metninde “Nesne Libidosu” ile “Ego Libidosu” arasında biri artarken diğersinin azaldığı bir dengeden söz etmiştir. Bu durumda narsisizm, gelişimsel bir aşamadan ziyade dışarıdaki her hangi bir nesneye libidinal yatırım yapılmasını engelleyen bir mekanizmadır (Akt. Anlı, 2010: 15).

Freud yayınlamış olduğu “Narsisizm Üzerine” isimli metni yetersiz ve eksik bulmuştur. Bu nedenle sonraki metinlerinde bu konuyu ele almayı sürdürmüştür. 1915 yılında yazdığı “Dürtüler ve Değişimleri” isimli metninde narsisizm ve otoerotizm’e dair tanımlar karmaşık bir hal almıştır. Ego’nun dürtüleri tek başına doyurabilmesine “Narsisizm” doyum elde etmenin bu şekline de “Otoerotizm” ismini vermiştir.

Bu konuyu ele aldığı bir diğer metni olan “Yas ve Melankoli” de ise libido ile ilgili şöyle söylemektedir: “Yas durumunda bir süre sonra libido

kayıp nesneden geri çekilir ve başka bir nesneye yatırılmak üzere ego'ya geri döner. Ancak melankoli durumunda benlik kayıp nesne ile narsisistik bir özdeşim kurar ve bu durumda nesneyi sevmek kendini sevmektir.”

Freud “Grup Psikolojisi” isimli metninde birincil narsisizm dönemindeki bebek için “Ego” ve “İd” ayrımı olmadığını belirtmiş ve bu durumun rahim içi yaşantının devamını oluşturduğunu söylerken uykunun bu ideal durumun neredeyse başarılı bir taklidi olduğunu ifade etmiştir.

Freud 1923 yılında yapısal teorisini öne sürdüğü “Ego ve İd” isimli metninde Ego'nun başlangıçta çok güçsüz olduğunu ve tüm libidonun id üzerinde toplandığını söyler. İd, libidonun bir kısmını dışarıdaki nesnelere gönderdiğinde biraz daha güçlenen ego, kendisine bir nesne gibi yatırım yapılmasını talep eder. Bu durumda ego'nun narsisizmi, nesnelere geri çekilmiş ikincil bir narsisizmdir.

1940 yılında yayınlamış olduğu “Psikanalizin Özeti”nde ise tüm libidinal enerjinin egoya yatırılmasını “Mutlak Birincil Narsisizm” olarak tanımlamış ve bu durumun libido dış nesnelere yatırılmaya başlayana kadar sürdüğünü belirtmiştir. Ancak Freud'un Narsisizm üzerine çok kapsamlı çalışmalarının olmadığı açık bir gerçektir. Nevroz ve histeri ile yoğun klinik çalışmalar yürüten Freud, narsisistik patolojilerle çalışmamıştır. Narsisizmi ağırlıklı olarak kuramsal açıdan ele almış olmasının yanı sıra narsisizmin tedavisinin de mümkün olduğunu düşünmemiştir. Narsisizm kavramının Freud'dan sonra önemli bir yol kat etmesi gerekmektedir (Ak, 2017: Erten, 2015: Kızıltan, 2004: 3-5).

Freud sonrası narsisizm ilgili çalışmalar yapan bir başka psikanalist Karen Horney (1885-1952)'dir. Horney, narsisizmi gerçekçi olmayan “Benlik Şişmesi” olarak yorumlamış bunun temel nedeninin de çoğu zaman erken dönemlerde -özellikle ilişkiler alanında- yaşanan olumsuzluklarla bağlantılı olduğunu düşünmüştür. Narsisistik kişinin diğer insanlarla bağları oldukça zayıftır. Diğer insanlara yönelik sevme becerisinden yoksundur. Sevginin olmadığı noktada diğerlerinin beğenilerini toplayarak varoluşunu sürdürmek istemektedir. Horney, Narsisistik Benlik Şişmesi'nin üç patolojik sonucundan bahseder: (1) Çalışmanın bir doyum aracı olmayışı dolayısıyla verimliliğin

düşmesi. (2) Hiçbir çaba göstermeden çok fazla beklenti içerisinde olmak ve (3) İnsanlara yönelik düşmanca tutumların ilişkileri giderek bozması. Horney, özetle Narsisizmin kendini sevmek değil; kendine yabancılaşmak olduğunu söylemektedir (Geçtan, 1997: 270).

Bir başka kuramcı olan Donald W. Winnicott (1896-1971) kuramında “Gerçek Kendilik” ve “Sahte Kendilik” kavramlarını tanımlamıştır. Nesne ilişkilerinin en erken evresinde bebeğin tümgüçlü fantezileri anne tarafından gerçekleştirilmez ve anne, bebeğin mimiklerini kavrama ve yanıtlama kısmında hatalar yaparsa “Sahte Kendilik” meydana gelmektedir. Sahte kendilik, narsisistik yapılanmaya benzemektedir. Gerekli ilgi ve bakımı alamayan çocuk “Sahte Kendilik” geliştirerek ve varlığını sürdürebilmek adına narsisistik bir yapılanmaya tutunmaktadır.

Masterson (1981), narsisistik kişilik bozukluğu gösterenlerin annelerinin temelde soğuk ve sömürücü olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla anne, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Çocuğun ayrılma-bireyleşme ihtiyaçları annenin idealize yansıtmaları nedeniyle giderilemez. Anne ile kurulan sembiyotik ilişki babaya aktarılır. Babaya yapılan bu yansıtma, ayrılma-bireyleşme öncesi dönemdeyse ve baba narsisistik bir yapılanmaya sahipse bu durum ileride narsisistik kişilik bozukluğuna yol açacaktır (Akt. Anlı, 2010: 65-67).

Heinz Kohut (1913-1981) ve Otto Kernberg (1928-)’in çalışmaları çağdaş psikanalitik kuramlar arasında yer almakla birlikte narsisizm etrafında oluşturulmuş en temel iki teoriyi oluşturmaktadır.

“Kendilik Psikolojisinin” kurucusu olan Kohut öncelikle kendiliği, ego içerisinde bir yapı olarak tasarlamıştır. Sonraki çalışmalarında ise kendiliği “Bir Üst Örgütlenme, Kişiliğin Temeli, Algı ve Amaçların Merkezi” olarak konumlandırılmıştır. Kohut’un literatüre kazandırmış olduğu en önemli kavramlardan biri “Kendilik Nesnesi” kavramıdır. Kendilik nesnelere, bireyin bir uzantısı, bir parçası olarak algıladığı nesnelere dir. Bu nesnelere genellikle anne-baba ve bebeğin etrafındaki kişilerdir. Kendilik nesnelere nin işlevleri arasında bebeğin kaygılarının yatıştırılması, gerekli ilgi ve bakımın sağlanması sayılabilir (Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011: Terbaş, 2004).

Kohut “Kendiliğin Çözümlemesi” isimli metninde narsistik patolojileri, psikozlardan ayırt ederek incelemeye başlar. Psikotik yapılanmalarda bütünleşmiş bir kendilik yokken; narsistik yapılanmalarda bütünleşmiş bir kendiliğin yanı sıra idealleştirilmiş arkaik nesnelere de mevcuttur (Kohut, 1998).

Kendilik nesnesi deneyimlerinin başladığı noktada narsistik gelişim hattı da başlamış olacaktır. Kohut için narsisizm, bir kendilik bozukluğudur ve gelişimin bir parçasıdır. Psikopatolojinin ortaya çıkması, ödipal dönem öncesinde maruz kalınan travmatik durumlarla ilişkilidir. Bu dönemde çocuk için travma yaratan durumlar her koşulda travmatik olmamakla beraber çocukta “Aşırı Duygulanım”lar yaratan durumlardır ve Kohut bunları “Optimal Kırılmalar” olarak adlandırır. Bu kırılmalar psikik gelişimin bir parçasıdır. Bu kırılmalar gerçekleşmeye başladığında çocuğun birincil narsisizminin dengesi bozulur. Bozulan dengeyi yeniden sağlamak için bebek tarafından ilk aşamada tümgüçlü fantezilerin gerçekleştiği “Büyükleme Kendilik” geliştirilir bir sonraki aşamada ise eksiksiz ve mükemmel addedilen “İdealleştirilmiş Ebeveyn İmagoları” geliştirilir (Anlı, 2010: 57; Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011).

Narsistik gelişim hattının ilk aşamasında bebek “Büyükleme Kendilik” durumunu kendilik nesnesi aracılığıyla yaşamaktadır. Bebek, kendi tümgüçlü fantezilerini anneye yansıtmakta ve annenin aynalamasına ihtiyaç duymaktadır. Bebek, anneye “Ben mükemmelim ve sen de bana hayransın” demektedir. Anne, bu yansımaları yakalar ve sempati ile yanıtlarsa bebeğin gelecekteki özsaygısının ve kendine güveninin temelleri atılmış olur. Gelişim hattının ikinci yolunda bebek yitirmiş olduğu mükemmeliyeti üstün bir kendilik nesnesi ile (Kohut’a göre bu nesne çoğunlukla babadır) yeniden oluşturmaya çalışacaktır. Bu evrede bebek, eksiksiz ve mükemmel bulduğu kendilik nesnesinin bir parçası olmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın görülüp doğru biçimde yanıtlanması gerekmektedir. Bebek bu evrede ebeveynlerini onun her ihtiyacını karşılayabilecek mükemmel güçlere sahip varlıklar olarak görür. Ebeveynler bu yüceltmeye izin vermelidir. Zamanla bebek, kendilik nesnesininin mükemmel olmadığını farkına varacak ve hayal kırıklığı yaşayacaktır. Ancak kaçınılmaz olan bu hayal kırıklıkları onu

olgunlaştırır. Böylece kendi ideallerini ve değerlerini oluşturabilir hale gelir. Kohut için “Büyükleme Kendilik” ve “İdealleştirilmiş Ebeveyn İmagosu” birbirine paralel gelişim gösteren ve birlikte işlevsellik gösteren hatlardır. Ancak her iki hatta da hasar meydana gelirse psikopatoloji meydana gelecektir (Anlı, 2010: 55-63; Kohut, 1971: 103-110; Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011).

Kernberg, Kohut’un kendilik psikolojisi teorisine karşın “Patolojik Narsisizm” teorisini geliştirmiş ve narsisizmi, daha çok yapısal açıdan ele almıştır.

Kernberg’in kliniği ağırlıklı olarak sınır durum patolojilere sahip hastalardan oluşsa da belli noktalarda sınır durum hastalardan ayrılan ancak yine de aynı gruba dâhil ettiği narsisistik patolojilerin çeşitli yönlerini, klinik deneyimlerinden yola çıkarak tanımlamıştır.

Kernberg’in tanımlamış olduğu narsisist, ilişkilerinde sürekli kendinden söz eden, çevresinden hayranlık ve beğeni almak için yoğun çaba sarf eden, bencil, sığ duygusal ilişkiler kuran, empatik tepkiler vermeyen, diğerlerine haset eden ve tepeden bakan bir yapılanmaya sahiptir. Ancak tüm bunlar narsisistin dışarıdan görünen büyükleme kendilik değerleriyle çelişki yaratmaktadır.

Kernberg bu durumun oluşum nedenlerini şöyle açıklar: “ben ideali” ve “idealleştirilmiş nesne imgeleri” üstben ile bütünleşmek yerine kendilik üzerinde bir birleşme gösterir. Bu noktada ben-üstben ayrımı silikleşir. Kendiliğin tahammül edilemez yönleri çözülür ve/veya bastırılırken aynı zamanda dış nesnelere değersizleştirilir. Bu hastaların yaşam öyküleri incelendiğinde ağırlıklı olarak soğuk ve mesafeli bir anne ya da ikame anne görülür. Narsisistik yapılanma, annenin tutumuna karşı gerçekleştirilmiş bir savunmadır (Kernberg, 2016: 200-208).

Kernberg’in narsisistik yapılanma etiolojisinde değindiği bir diğer nokta ise “Oral Hiddet”tir. Kernberg, büyükleme tutum ve davranışları çoğunlukla oral hiddetin yansıtılmasıyla bağlantılı olduğunu düşünmüştür. Oral öfke bu yapılanma için bir başlangıç olsa da esas problem onların hasarlı

nesne ilişkilerinde kaynaklanan kendilik değerlerindeki tahribattır (Anlı, 2010: 52-53).

Kernberg, narsisistik kişilerin şişkin bir benliklerini olduğunu belirtir. Bu kişilerin dışarıdan bakıldığında girişken ve sosyal ilişkilerden keyif alıyor gibi görünmelerine rağmen problemlili iç dinamikleri dolayısıyla sadece onay ve beğeni arayışında olduklarını ifade etmiştir. Yaşamdan aldıkları zevk çevrelerinden toplamış oldukları onay ve beğeni ile doğru orantılıdır (Ak, 2017).

2.1.2. Narsisistik Kişilik Bozukluğu

1913 yılında Ernest Jones (1879-1958) tarafından “Tanrı Kompleksi” isimli bir makale yayınlanmıştır ve bu makaleyle ilk kez bir analist büyüklenmeci tipte narsisistik kişiliği tanımlamıştır. Jones, kendini aşırı beğenen ve öven, duygusal açıdan mesafeli, tümgüçlülük fantezilerine sahip bir model betimlemiştir. Bu kişiler akıl hastanelerinde, hezeyanlarının son aşamasında açıkça tanrı olduklarını dile getiren kişilerdir (McWilliams, 2017: 207).

Narsisistik kişilik bozukluğu 1980 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından ilk kez DSM-III’e dahil edilmiştir. Bu bozukluk “Büyüklenmeci” tarzda eşi benzeri olmadığı duygusunu yaşama, becerilerini ve başarılarını abartma, güzellik, güç, zeka gibi kavramları yoğun şekilde düşünme, insanlardan onay ve beğeni bekleme, çıkarları üzerine ilişki kurma gibi davranışlarla karakterizedir (Karaaziz ve Atak, 2013). DSM’nin takip eden basımlarında (DSM-III-R, DSM-IV, DSM-IV-TR) narsisistik kişilik bozukluğu, eksen II bozuklukları sınıfında kendisine yer bulmuştur. DSM-5’te ise değişen eksen yapısıyla, kişilik bozuklukları, boyutsal yaklaşımla ele alınmaya başlamıştır. DSM-III, narsisistik kişilik özelliklerini büyüklenmeci tarzla sınırlandırdığı için eleştirilmiş olmasına karşın DSM-IV ve DSM-5’te benzer sınırlılık devam etmiştir (Eldoğan, 2016).

DSM- 5’te bireye narsisistik kişilik bozukluğu tanısı koyabilmek için aşağıdaki kriterlerin en az beşini erken erişkinlikten itibaren çeşitli bağlamlarda gösteriyor olması gerekmektedir.

1. Büyüklenir (örn. başarılarını ve yeteneklerini abartır; gösterdiği başarılarla orantısız bir biçimde, üstün biri olarak görülme beklentisi içindedir).
2. Sınırsız başarı, güç, zeka, güzellik ya da yüce bir sevgi düşleleriyle uğraşır durur.
3. “Özel” ve eşi benzeri bulunmaz biri olduğuna ve ancak özel ya da üstün diğer kişilerce (ya da kurumlarca) anlaşılabilceğine ve ancak onlarla ilişki kurması gerektiğine inanır.
4. Çok beğenilmek ister.
5. Hak ettiği duygusu içindedir (özellikle kayırılacak bir tedavi göreceğine ya da her ne istiyorsa yapılacağına ilişkin anlamsız beklentiler içinde olma).
6. Kendi çıkarları için başkalarını kullanır (kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarından yararlanır).
7. Eşduyum yapamaz: Başkalarının duygularını ve gereksinmelerini anlamak istemez.
8. Sıklıkla başkalarını kıskanır ya da başkalarının kendisini kıskandığına inanır.
9. Başkalarına saygısız davranır, kendini beğenmiş davranışlar ya da tutumlar sergiler (APA, 2013: 333-334).

2.1.3. Büyüklenmeci ve Kırılğan Narsisizm

Literatür incelendiğinde narsisizmin temelde iki farklı boyutu olduğu görülebilir. Kernberg tarafından tanımlanan “Büyüklenmeci Narsisizm” ve Kohut tarafından tanımlanan “Kırılğan Narsisizm”. Kernberg’ün tanımladığı “Büyüklenmeci Tip” kıskanç, açgözlü ve diğerlerinden ilgi talep ederken “Kırılğan Tip” aksi yönde özellikler taşımaktadır. Çeşitli teorilere karşın kişilerarası ilişkiler ve genel anlamda bireyin sosyal yaşamı incelendiğinde birbirine zıt iki tip patolojik narsisizmden söz edilebilir. Bunlar “Kayıtsız/Büyüklenmeci (Oblivious)” ve “Tedirgin/Kırılğan (Hypervigilant)” narsisist olarak isimlendirilir. Büyüklenmeci/Kayıtsız narsisist, diğerlerinin tepkilerinin farkına varmayan, çoğu zamanla kibirli ve saldırgan, diğerlerinin ilgisinin odağında olmak isteyen, büyük kitlelere hitap ediyormuş gibi konuşan

ve nadiren göz teması kuran kişilerdir. Tedirgin/Kırılğan tip ise diğerlerinin tepkilerine oldukça duyarlı olmakla birlikte utangaç, geri planda kalan, insanları kinaye ve eleştiri arayışıyla dikkatle dinleyen, kolayca duyguları incitilebilen bireylerdir (Gabbard, 1990).

Son yıllarda narsisizm üzerine yapılan klinik çalışmalarla narsisizme dair tanımlayıcı birçok ifade literatüre eklenmiştir. Yukarıda söz edilen büyüklenmeci/grandiyöz tipin de kendi içerisinde narsisistik ve antisosyal olmak üzere ikiye ayrışabileceğini söyleyen kuramcılar vardır. Burada ayrıştırıcı olan antisosyal tipin benlik imajını korumak ve çevresinin hayranlığını kazanabilmek için ilişkilerinde karşı tarafa zarar vermekten çekinmemesi ve manipülatif davranışlar sergileyebilmesidir. Empati eksikliği, yoğun kıskançlık ve öfke, abartılı bir üstünlük duygusu ve büyüklenmeci fanteziler ise bu tipin ortak özelliklerini oluşturur. Kırılğan narsisisti tanımlayan temel sözcük ise “utanç”tır. Bu kişiler de tıpkı büyüklenmeci tip gibi üstünlük fantezileri kurarlar, diğer insanlara karşı kıskançlık ve öfke hissederler ancak bu hislerinden utanç duyarlar. Kırılğan narsisistin reddedilmeye ve eleştirilmeye olan duyarlılığı sosyal ilişkilerini de oldukça kısıtlar (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Büyüklenmeci narsisist ile kırılğan narsisist oldukça farklı yapılanmalara sahip gibi görünse de bazı noktalarda benzerliklere sahip olabilirler. Ronningstam (2010) yapmış olduğu bir çalışmada büyüklenmeci narsisistin benliğini diğerlerinden oldukça üstün, eşsiz ve mükemmel bulduğunu bu algısını sürdürüebilmek adına çevresine karşı saldırgan ve antisosyal davranışlar sergileyebileceğini ifade etmiştir. Kırılğan narsisistin ise benliğine yönelik büyüklenmeci fantezilerinden utanç duyduğunu ve eleştirilme kaygısı dolayısıyla sosyal ilişkilerden kaçınmakta olduğunu ifade etmiştir. Bir başka çalışmada ise büyüklenmeci narsisistin akranları tarafından sevilmediği; kırılğan narsisistin ise akranları tarafından sevilmemekten ziyade göz ardı edilmekte olduğu ortaya konulmuştur (Eldoğan, 2016). Büyüklenmeci narsisizmde bireyler kibirli, saldırgan, yüksek öz güvenli, baskın ve dışa dönükken; Kırılğan narsisizmde yetersizlik, düşmanca hisler, düşük öz güven ve içe dönük bir yapılanma görülür (Akt. Demirci ve Ekşi, 2017).

Narsisizmin iki ayrı ucu olduğu açık olsa da bu yapılanmaya sahip bireyler her iki tipe ait özelliklerin bir karışımını taşırlar. Özetlemek gerekirse aslında bu iki tipin birbirinden büyük farkları olmadığını söylemek gerekir. Örneklendirmek gerekirse kırılğan narsisistlerin sakin görüntüsünün altında ciddi bir öfke vardır. Büyüklenmeci narsisistler ise dışarıdan görünenin aksine iç dünyalarında daha hassas ve utanmaya meyilli kişilerdir.

2.2. Narsisizm ve Yakın İlişkiler

Narsisist bireyler, Freud tarafından tariflendiği gibi büyük ölçüde benliklerine libidinal yatırım yaparlar dolayısıyla diğer bireylere yönlendirebilecekleri sevgi ve ilgi kapasiteleri sınırlanmıştır (Campbell ve Foster, 2002). Narsisist bireyler, erken dönemlerinde anneleri tarafından hayal kırıklığına uğratılmış, gereksinimleri karşılanmamış ve yeterli bakımı alamamış kişilerdir. Yakın ilişkilerin ilk prototipi olan anne-çocuk ilişkisi narsisist birey için sömürü ve hayal kırıklığı yaşantılarını içerdiği için yaşamının ilerleyen dönemlerinde dış dünyaya göre daha güvenli ve tutarlı iç dünyasında çekilip diğer insanlardan uzak kalmayı tercih edecektir. Erken dönemlerinde sömürüldüğü, reddedildiği ve değersiz görüldüğü dünyaya karşı geliştirdiği büyüklenmeci savunma biçimiyle varoluşunu sürdürmeyi tercih etmektedir. Büyüklenmeci tutumu onun maskesidir ve ardında oldukça güvensiz ve kırılğan bir çocuğun var olduğunu söylemek mümkündür (Ozan, Kırkpınar, Aydın, Fidan ve Oral, 2008).

Kernberg (1975), bu bireylerin sığ duygusal yaşamları, empatiden uzak oluşları ve büyüklenmeci tutumlarına rağmen kötü bir sosyal yaşamlarının olmadığını belirtir. Bu kişiler, diğerlerinin onay ve beğenisine o kadar çok ihtiyaç duyar ki karşılarındaki kişiye “bağımlı” olduğu düşünülür ancak bu kesinlikle gerçek bir bağıllık değildir. Narsisist bireyin diğeriyle ilişkisi ancak sömürüye dayalıdır ve sömürü sonlandığında o kişiyle ilişkisi de aynı hızla noktalanır.

Narsisistin diğerlerinden hayranlık ve takdir beklediği, empatiden yoksun ve çıkarlarına dayalı ilişki biçimi romantik ilişkilerinde de farklılık göstermez. Romantik ilişkileri partnerini idealize etmesiyle başlar. Ancak geçici ve duygusal derinliği olmayan ilişkiler kurmaktadır. İlişkileri yeni bir

partner bulması, birine karşı yakınlığı ve bağılılığın tehlikeli olduğunu hissetmesi ya da partnerinin idealize ettiği gibi biri olmadığını fark etmesiyle kısa sürede sonlanır. Narsisist için karşısındaki birey onun saygı, beğeni gibi büyüklenmeci ihtiyaçlarını karşılamak için oradadır ve ilişkinin içerisinde yakınlık, sıcaklık ve karşılıklı paylaşım oldukça kısıtlıdır (Campbell ve Foster, 2002).

Campbell ve Miller (2011), narsisizm ve romantik ilişkilerin doğasını detaylı biçimde incelemişlerdir. Bir çalışmada narsisistik biriyle romantik bir ilişki yaşamak “çikolatalı kek” metaforuyla açıklanmıştır. Sağlıklı bir salata yerine çikolatalı kek yemek çoğu zaman daha cazip görünse de sonrasında kişiler bu kararlarından büyük ölçüde pişmanlık duyarlar. Dahası alınan şeker ve kalorilerin uzun vadeli sonuçları vardır. Bir narsisistle ilişki de tıpkı çikolatalı kek yemek gibidir. Literatüre baktığımızda narsisist bireyin romantik ilişkileri sabitlik ve süreğenlikten uzak ve sıcak bir bağın eksikliği ile karakterizedir. Buradan da anlaşılacağı gibi her zaman daha iyi bir partner arayışındadır. Saldırgan ve aldatmaya eğilimli bir ilişki biçimine sahiptirler. Narsisistler, iyi bir sosyal statüye sahip, cinsel açıdan çekici ve karizmatik kişilerdir ancak kısa vadede çekici gelen tüm bu özellikler uzun vadede yerini olumsuz duygu ve düşüncelere bırakır.

Son zamanlarda literatüre nispeten yeni eklenmiş olan “sapkın narsisist” kavramı ise narsisist bireyin ikili ilişkilerde oldukça manipülatif yollar izlediğini ortaya koymaktadır. Sapkın narsisist, erken dönem ilişkilerinde travmatik süreçlere maruz kalmıştır. Bu hastalar yetişkin olarak kurdukları ilişkilerde de anneye kurulan ilişkiyi onarmak için çaba göstermektedir. Partnerini başlangıçta yüceltecek ve “ideal sevgili” olacaktır. Zarif ve güven veren tavırlarıyla sahte bir imaj yaratarak karşısındaki kişiyi etkileyecek ancak sonraki aşamada partnerini kendisine birçok açıdan (duygusal ve ekonomik) bağlı kılacaktır. Bu süreçte örtük ve açık çeşitli eleştiriler aracılığıyla partnerini çevresindeki insanlardan uzaklaştıran sapkın narsisist, gerçek yönünü ortaya koymaya başlayacak kıskançlık, eleştiriler ve sözel şiddet ilişkiye dâhil olacaktır. Nihayetinde tüm enerjisini narsisist partnerini tatmin edebilmek için kullanan birey tükenmeye başlayacaktır (Morelli ve Couderc, 2011:106-124).

2.3. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları

2.3.1. Travma ve Erken Dönem Travmaları Tanımı ve Tarihçesi

Travma 19. yüzyıl itibariyle tıp sözlüğüne girmiş bir kavramdır. Travma kelimesinin kökeni, anlamı delmek, yaralamak olan Yunanca “Titrosko” sözcüğüne dayanmaktadır. TDK’nın Türkçe sözlüğünde de travmanın iki farklı karşılığı olduğu görülmektedir. İlk tanımında dışsal bir etken dolayısıyla bir doku ve organın yapısını bozan yara; ikinci tanımda ise bir kişinin yaşamında meydana gelen ruhsal ve bedensel yaralanma belirtilerine sebep olan yaşantı olarak tanımlanmaktadır (Parman, 2017).

Bir kişinin dışsal kaynaklı bir nedenden dolayı bedeni ve çevresi üzerinde hâkimiyetini kaybetmesi, yaşamsal bir tehditle karşılaşması ve bu tehdide uygun bir yanıt verilememesi ruhsal travmaya yol açar (Gölge, 2005; Şar, 2018). Travmatik durumlar üç şekilde sınıflandırılmıştır. Bunlardan ilki yaşamın belli bir döneminde aniden ve rastgele gerçekleşen “Tip I travmadır.” “Tip II” ise ergenlik öncesi özellikle bakım verenler tarafından uygulanan travmaya yol açabilecek tutum ve davranışlardır. Travmanın büyük kitleleri eş zamanlı olarak etkilediği durumlar ise “Tip III” olarak adlandırılır (Şar, 2018). Erken dönemlerde maruz kalınan travmatik yaşantıların ise ileriye dönük çeşitli sonuçlarının olacağı aşikârdır.

DSÖ (2006), çocuğa yönelik istismarın engelleme amacıyla bir rapor yayınlamıştır. Bu rapor içerisinde çocuğa yönelik kötüye kullanımın (maltreatment) tanımını yapmıştır. Çocuğa yönelik kötüye kullanımın en temelde iki boyutundan söz edilebilir. “İstismar ve ihmal.” İstismar da kendi içerisinde fiziksel, duygusal ve cinsel olarak sınıflandırmaktadır. İstismar ve ihmal çocuğun ilişkide olduğu ebeveynler, bakımverenler/bakıcılar, eğitimciler, sağlık çalışanları gibi çeşitli kişiler tarafından uygulanabilir. Çocuğa yönelik ihmal ve istismar hukuki, psiko-sosyal, tıbbi ve gelişimsel sonuçları olan karmaşık ve kapsamlı bir konudur. Çocuğa yönelik örseleyici tutum ve davranışlar Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınladığı raporda şöyle tanımlanır: “Çocuğa bakmakla ya da güvenliğini sağlamakla yükümlü kişi-kişiler tarafından çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimini fiilen veya ileriye dönük

olarak olumsuz yönde etkileyecek tutum ve davranışlardır.” DSÖ bu davranışları dört ana grup altında toplamıştır.

- Fiziksel istismar
- Cinsel istismar
- Duygusal ve psikolojik istismar
- İhmal

İstismar ve ihmal kavramları birbirinden farklı olarak ele alınmalıdır. İhmal, ailenin ve çocukla ilişkide olan diğer kişi ve kurumların çocuğun psikolojik, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarının tam olarak karşılayamadığı durumlar olarak tanımlanır. Çocuğun ihtiyacı olduğunda gerekli tıbbi bakımın sağlanmaması, çocuğun yaşına uygun olmayan şartlar karşısında yalnız bırakılması ihmal davranışına örnek verilebilir. İstismar kavramını ise ihmalden ayıran en temel nokta istismarın aktif eylemleri içeriyor olmasıdır. İstismar, çocuğun aile içindeki veya dışarıdaki kişiler tarafından fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimine kasıtlı ya da kasıtsız olarak zarar verilmesidir (Aral ve Gürsoy, 2001: Güler, Uzun, Boztaş ve Aydoğan, 2002).

İnsanlık tarihi boyunca çocukların örselendiği çok sayıda durum olmasına karşın bu konu ile ilgili literatür son yüzyıl içerisinde oluşmuştur (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Kempe tarafından 1962 yılında “Hırpalanmış Çocuk” kavramı literatüre dahil edilene kadar bu konu uzmanların ilgisini çekmemiştir (Runyan, Chahal, Ikeda ve Hassan, 2002). Hırpalanmış çocuk kavramı daha sonra “Çocuk İstismarı” kavramına dönüşmüştür. Konuyla ilgili kuşkusuz en önemli gelişme ise 1989 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi’dir (Kara ve ark, 2004).

Ülkemizde ise konuyla ilgili yapılan çalışmalar oldukça yenidir. Dayağın, bir “disiplin biçimi” olması istismar olarak kavramsallaşmasına karşı ciddi bir kamuoyu oluşturmamış ve göz ardı edilmiştir. 1985 yılında dayak, istismar olarak değerlendirilmeye başlamıştır. 1991 yılında ÇİKORED (Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği) kurulmuş böylece kapsamlı ve disiplinler arası çalışmalar başlamıştır (Polat, 2001: 136-137).

Çocuk ihmal ve istismarı genellikle aileler tarafından bildirilmediği için tespiti oldukça güçtür. Ancak durumla ilgili literatüre bakıldığında azımsanmayacak ölçüde yaygın olduğu görülmektedir. Çocuğun kötü muameleye maruz kalması dünya çapında bir problemdir ancak ülkeler arasında görülen hukuki ve kültürel farklılıklar istatistiksel karşılaştırmayı zorlaştırmaktadır. Bu nedenle alanyazındaki verilerin “Buzdağının Görünen Kısmı” olduğu söylenebilir (Dubowitz ve Bennett, 2007). Runyan ve arkadaşları (2002) her kültürün onayladığı ve reddettiği ebeveyn tutumları olduğunu bu nedenle hangi davranışların örseleyici olduğu konusunda bir uzlaşmaya varılmasının zor olduğunu belirtmişlerdir.

1960 yılında Kempe'nin çalışmalarıyla başlayan literatür yapılan yeni çalışmalarla oldukça genişlemiş ve yaygınlığına dair çeşitli istatistikler oluşturulmuştur. ABD'de 1972 yılında 22.000 çocuğun istismara uğradığı rapor edilmiştir. 1983 yılında ise 1.5 milyondan fazla çocuğun istismar mağduru olduğu saptanmıştır. Fransa'da yapılmış bir çalışmada istismar oranının yüksek olduğu ve her yıl çocuk ölümlerinin %1'inin istismara bağlı olduğu ortaya çıkmıştır. İngiltere'de haftada en az 4 çocuğun ihmal ve istismardan kaynaklı hayatını kaybettiği ortaya çıkmıştır. Bu istatistikler doğrultusunda çocuk istismarını önleme ve rehabilitasyonu için çeşitli kurum ve kuruluşlar oluşmaya başlamıştır (Polat, 2001: 144-146). Jain (1999) yaptığı çalışmada 3 milyonun üzerinde istismar vakasının rapor edildiğini ve 1000'den fazla çocuk ölümünün istismara bağlı geliştiğinden bahsederken aynı çalışmada çocuk ihmal ve istismar oranlarının istikrarlı yükselişine vurgu yapmıştır.

Daha güncel çalışmaları incelediğimizde de ihmal ve istismar oranlarının oldukça yüksek olduğunu ve yükselmeye devam ettiği görülmektedir. 2016 yılında ABD'de yaklaşık 7.4 milyon çocuk istismar ve ihmal şüphesi ile ilgili kurumlar tarafından incelemeye alınmıştır. Bu incelemeler sonucunda 676.000 çocuğun kötüye kullanıma maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Bu raporlarda kötüye kullanım biçimlerinin en yaygını çocuk ihmalidir (%75). İhmalden sonra sırasıyla fiziksel istismar ve cinsel istismar en sık görülen kötüye kullanım biçimleridir (Giardino, Lyn ve Giardino, 2018).

Yine Birleşik Krallık'ta yaklaşık 11.000 kişi ile yapılan öz bildirim dayalı bir çalışmada katılımcıların %41'i ihmal, %12'si fiziksel ihmal, %28'i fiziksel istismar ve %4.5'i Cinsel İstismar bildirmişlerdir (Hussey, Chang ve Kotch, 2006).

Çeşitli ülkelerdeki istismar ve ihmal yaygınlığı oranlarını saptamak amacıyla Kuzey ve Güney Amerika, Asya, Avrupa, Avustralya ve Afrika'da yapılan çalışmaları içeren bir meta analiz yapılmıştır. Fiziksel istismar oranı en yüksek Güney Amerika'da (%54) bulunurken en düşük Avustralya'da (%14) bulunmuştur. Duygusal istismar oranı en yüksek Asya ve Afrika'da (%41- 46) bulunurken en düşük yine Avustralya'da (%11) bulunmuştur. Cinsel İstismar kız ve erkek çocuklar için ayrı olarak değerlendirilse de her iki cinsiyet için de en yüksek oranlar Afrika'da (Kızlar için %20; Erkekler için %19) en düşük oranlar da Asya'da (Kızlar için %11; Erkekler için %4) bulunmuştur. Güney Amerika, Asya, Afrika ve Avustralya fiziksel ihmal bildirmezken Kuzey Amerika'da (%19) ve Avrupa'da (%6) fiziksel ihmal bulgularına rastlanmıştır. Afrika, Asya ve Güney Amerika'da duygusal ihmal bulgularına rastlanmazken duygusal ihmalin en yoğun görüldüğü bölgeler sırasıyla Avustralya, Asya ve Kuzey Amerika'dır (Stoltenborgh, Van Ijzendoorn, Euser, Bakermans-Kranenburg, 2011).

2.3.1.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, çocuğa yönelik kasıtlı olarak zarar verme amacı güden eylemleri tanımlar. Bu eylemler arasında vurma, tekmeleme, ısırma, yakma ve boğma sayılabilir. Fiziksel şiddet genellikle çocukları disipline etmek için başvurulan bir ceza yöntemidir (Jain, 1999: Runyan ve ark, 2002: Who, 2006). Küçük çocukların fiziksel bir hasar ile doktora başvurduğu durumlarda hekimlerin her zaman istismar ihtimalini göz önünde bulundurmasında fayda vardır. Muayene için gelen çocuğun kas- iskelet sistemi, cildi ve diğer önemli fiziksel sistemleri kontrol edilmeli şüpheli durumlarda çocuğa, yaralar, morluklar, kırıklar gibi istismar şüphesi uyandıran durumların nasıl meydana geldiği sorulmalıdır (Kolko, Moser ve Weldy, 1988). Tanı aşamasında hekim, hem fiziksel muayene bulgularını hem de ebeveynin/ebeveynlerin çelişkili ve şüpheli açıklamalarını gözden kaçırmamalıdır. Çocuğun tedaviye geç

getirilmesi, bulguların açıklamalarla örtüşmemesi fiziksel bulgularda da ısırik izleri, değişik zamanlarda oluşmuş yaralar ve doku hasarları, sigara söndürmeye bağlı yanıklar olması hekimin şüphesini arttırmalıdır (Gökler ve Taner, 2004)

Fiziksel istismarın etiyojisine dair net çıkarımlar yapmak doğal olarak oldukça zordur. Ancak riski arttıran bir takım durumlardan söz edilebilir. Bu durumları genel olarak üç başlık altında toplamak mümkündür.

1. Çocukla İlişkili Etmenler: Yapılan çalışmalara bakıldığında fiziksel istismara uğrayan çocukların büyük ölçüde 3 yaş ve altında olduğu görülmüştür (Bilir vd., 1991; Dağlı ve İnanıcı, 2011). Çocukta bir anomali olması, –ki bu durumun sebep mi yoksa sonuç mu olduğu net değildir- yakın yaş grubunda ilgi bekleyen kardeşlerin olması, çeşitli kronik rahatsızlıklar, zor bir mizaç vb. durumlarda çocuğun istismara açık hale geldiğinden söz edilebilir (Who, 2006). Endüstriyel toplumlarda cinsiyete dayalı fiziksel istismarda belirgin bir fark görülmezken düşük refah düzeyi olan toplumlarda erkek çocukların daha sık fiziksel istismara maruz kaldığı belirtilmiştir (Dağlı ve İnanıcı, 2011). Ayrıca planlanmayan bir gebelikten ya da gayri meşru birliktelikten doğan çocukların daha fazla fiziksel istismara uğrama risklerinin olduğu görülmüştür (Bilir ve ark., 1991).

2. Aile İlişkili Durumlar: Ebeveynlerin madde-alkol kullanımının söz konusu olması, ruh sağlığı ile ilişkili problemlerin söz konusu olması, çocukluğunda kendisine de şiddet uygulanmış olması önemli etkenler arasındadır (Gökler ve Taner, 2004). Bir başka çalışmada ise en önemli risk faktörünün ekonomik problemler olduğu görülmüştür (Güler ve ark., 2002). Bunların yanı sıra eğitimsizlik, eşler arası problemler, sosyal çevrenin kısıtlı oluşu, erken anne olma gibi faktörler de söz konusudur.

3. Çevre ile ilişkili Durumlar: Her kültür içerisinde fiziksel istismar görülse de azınlık konumda olma, bölgenin suça elverişli olması, aileye destek olabilecek yeterli kurumların olmayışı, barınma problemleri çevresel etmenler arasında sayılabilir (Who, 2006).

Fiziksel istismarın tanınması ile ilgili bir takım kültürel zorluklar söz konusudur. Kimi toplumların daha sert disiplin biçimleri olması toplumun geneli için şiddeti bir norm haline getirebilir. Bu nedenle istismarın yaygınlığına dair bulgular elde etmek de güçleşir. Örneğin Asya, Afrika gibi toplumlarda fiziksel cezaların daha yaygın olması o bölgelerde fiziksel istismarın daha yüksek olmasına yol açabilir. Yine daha düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip toplumlarda ebeveynlerin daha stresli olması dolayısıyla şiddete başvurma ihtimallerinin arttığı düşünülebilir. Kültürel zorluklarla birlikte disiplinlerarası çalışmalarda da zorluklar meydana gelir. Tıp ve hukuk gibi disiplinler istismarı ele alırken neden/sonuç, kasıt, planlama gibi farklı perspektiflerden konuyu ele alırlar (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: Stoltenborgh, Bakermans-Kranenburg, van IJzendoorn ve Alink, 2013).

Fiziksel istismarın yaygınlığına dair kesin verilere ulaşmaya yönelik çeşitli güçlükler söz konusu olsa da ABD’de rapor edilen istismar olgularının 5-20/1000 oranında fiziksel istismar olduğu bilinmektedir (Gökler ve Taner, 2004). 1995 yılında İngiltere’de yapılmış bir çalışmada ise çocuklara disiplin amacıyla fiziksel cezalar verilme oranı 49/1000 şeklinde bulunmuştur. Mısır’da yapılan bir çalışmada çocukların %37’si ebeveynleri tarafından dövüldüğünü ve bağlandığını ifade etmiştir. Kore’de ise ebeveynlerin %45’i çocuklarına fiziksel ceza verdiklerini ifade etmişlerdir. Fiziksel istismar bulgularına yönelik olarak farklı kültürlere sahip olan beş ülkede çalışmalar yapılmıştır. Şiddetli fiziksel cezalandırma oranı Şili ve ABD’de %4 iken; Mısır’da %26, Hindistan’da %36 ve Filipinler’de %21 olarak bulunmuştur. Daha makul ölçüde fiziksel cezalandırma oranları ise Şili’de %51, ABD’de %47, Mısır’da %29, Hindistan’da % 58 ve Filipinler’de %75 olarak bulunmuştur (Runyan ve ark, 2002).

Stoltenborgh ve arkadaşları (2013) tarafından fiziksel istismar oranlarını saptamak için yürütülen bir meta-analiz çalışmasında da en yüksek oranlar Güney Amerika ülkelerinde (%54) bulunurken en düşük oran Avustralya’da (%14) bulunmuştur.

Ülkemizde konuyla ilgili kapsamlı çalışmalardan biri Bilir ve ark. (1991) tarafından yapılan yaklaşık 50.000 çocuğu kapsayan ve ülkenin çeşitli

bölgelerinde yapılan çalışmadır. Bu çalışmanın bulgularına göre kız çocukların %62.4'üne ve erkek çocuklarının %62.9'una ebeveynleri tarafından fiziksel ceza verilmektedir. Zoroğlu ve ark. (2001) tarafından 839 lise öğrencisinin öz-bildirimine dayalı olarak yapılan çalışmada fiziksel istismar oranı %13,5 olarak bulunmuştur. UNICEF'in 2010 yılında yayınladığı raporda ise Türkiye'de çocukların %43 oranında fiziksel istismara maruz kaldığı görülmektedir.

2.3.1.2. Cinsel İstismar

Çocuk cinsel istismarı ilk kez Kempe (1978) tarafından şöyle tanımlanmıştır: “Fiziksel ve psikolojik olarak henüz olgunlaşmamış çocuk ve ergenlerin tam olarak kavrayamadığı, ailevi ve kültürel olarak uygun olmayan biçimde cinsel eylemlerde kullanılmaları cinsel istismardır.” Kempe tarafından yapılan tanım bugün geçerliliğini korumaktadır. En genel tanımıyla 18 yaşın altındaki bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel haz elde etmek amacıyla kötüye kullanılması cinsel istismar olarak adlandırılır (Polat, 2001: 210: Who, 2006).

Cinsel istismar çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Jain (1999), kişinin onayı olmaksızın oral, anal ve genital penetrasyonun cinsel istismar kategorisi altında değerlendirilmesi gerektiğini ancak bazı durumlar penetrasyon ya da temas içermediğinde de cinsel istismar olarak değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. Bir çocuğun yetişkin bir birey tarafından çıplaklığa maruz bırakılması, bir yetişkinin tuvalet-banyo esnasında bir çocuğu gözetlemesi, çocuğun cinsel bölgelerine dokunması, dudaklarından öpmesi, cinsel amaçla çocuğunun vücudunun herhangi bir bölgesine dokunması cinsel istismardır. Bir çocuğa mastürbasyon yaptırmak, oral ya da genital bir temas kurmak, yine oral, anal, genital bölgelere cinsel organ ya da başka bir cisim sokmak cinsel istismar olarak değerlendirilir (Moore ve Gibson, 1993). Cinsel istismar ile ilgili eylemler kabaca temasın olduğu ve olmadığı şeklinde ikiye ayrılabilir. Temasın olmadığı istismar biçimi teşhircilik, gözetleme gibi davranışları kapsar. Temasın olduğu istismar ise penetrasyon olup olmaması bağlamında ikiye ayrılabilir. Ayrıca çocuğun ticari amaçlar için cinsel olarak sömürülmesi bu kapsamda değerlendirilebilir (Aktepe, 2009).

Aynı gelişim düzeylerinde olan çocukların birbiriyle oynadıkları cinsel içerikli oyunlar ise istismar olarak adlandırılmaz. Her iki çocuk için de bu oyunlar keşif ve merak içerdiğinden normaldir. Ancak bu çocuklar arası yaş farkı oldukça önemlidir. Yaşça büyük bir çocuğun kendinden oldukça küçük bir çocukla bu oyunlara girişmesi önemli ve dikkatle takip edilmesi gereken bir durumdur (Kara ve ark, 2004).

Cinsel istismarın yaygınlığına yönelik çok sayıda çalışma söz konusudur. Finkelhor (1994) tarafından 20 ülkede yapılan çalışmada cinsel istismarın uluslararası bir problem olduğu ve cinsiyetin, cinsel istismar için ayırt edici bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Kız çocuklarının istismara uğrama olasılığı erkeklere göre 1,5-3 kat daha fazladır. İspanya, İngiltere, Almanya gibi çok sayıda Avrupa ülkesinden elde eden bulgularda kız çocuklarının istismara uğrama olasılığı %7-34 arasındayken erkek çocuklar için bu oran %3-29 aralığındadır. Aile içi istismar oranı ise kız çocuklar için %16-56 aralığında değişirken erkek çocuklarda bu oran %4-25 aralığındadır. Engel (1991) ve Wyatt (1988) Amerika'da yürüttükleri çalışmalarda Amerikalı kadınların yaklaşık %50'sinin çocukluk dönemlerinde cinsel tacize uğradığını ortaya koymuştur. Günümüzde ise her dört kız çocuktan birinin ve her on erkek çocuktan birinin cinsel tacize uğradığı düşünülmektedir (Akt. Bulut, 2016). Cinsel istismar söz konusu olduğunda kurbanların %71'inin kız %29'unun erkek çocuklar olduğu görülmektedir. Cinsel istismar genellikle tek seferle sonuçlanmaz, süregendir. İstismar biçimi ise %51 oranında temas olmadan, %5 oranında anal ya da vajinal penetrasyon şeklinde gerçekleşir. İstismara uğrayan kız çocuklarda, erkek çocuklara göre penetrasyon girişimi daha yüksektir (Dağlı ve İnanıcı, 2011).

Cinsel istismarın faillerini, çok yüksek oranda çocuğun bakımından sorumlu kişiler ve diğer akrabalar oluşturmaktadır. Çok nadiren dışarıdan ve çocuğu tanımayan biri bu olayın faili olur (Ovayolu, Uçan ve Serindağ, 2007). Ensest, adı verilen bu aile içi cinsel istismar vakaları çok nadiren rapor edilir. Bu durumdan dolayı istatistiksel anlamda bir literatür oluşması güçtür (Polat, 2001: 211). Oldukça yaygın ve birey açısından uzun yıllar süren bir durum olmasına rağmen gizli kaldığı, yalnızca %15 gibi bir oranının resmi olarak bildirildiği tahmin edilmektedir (Kara ve ark., 2004).

UNICEF'in 2010 yılında yayınladığı raporda Türkiye'de çocukların cinsel istismara maruz kalma oranı %3 olarak belirlenmiştir. 2009 yılında yayınlanan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet raporunda ise 15 yaşından önce cinsel istismara uğrama oranı kırsal bölgelerde % 5.3 iken büyük şehirlerde %7.9 olarak bulunmuştur. Yine bu rapora göre 15 yaşından önce yaşanan cinsel istismar failleri %42 oranında yabancı erkekler %30 oranında ise aile içinden erkekler olarak belirlenmiştir (T.B.K.S.G., 2009).

Cinsel istismarın meydana gelmesiyle ilişkin çeşitli risk etmenleri mevcuttur. Düşük sosyoekonomik düzey, sosyal açıdan izole aile yapısı, çeşitli ruhsal bozukluklar, alkol-madde kullanımı, annenin çocuğun istismarına yönelik ipuçlarını fark etmemesi ya da çeşitli sebeplerle göz yumması, istismarcı babanın şiddet yoluyla anneyi baskı altında tutması, ebeveynlerin çocukla aynı odayı veya yatağı paylaşması gibi çeşitli durumlar bu risk etmenleri arasında sayılabilir (Polat, 2011: 250).

Çocukların cinsel istismara uğramış olduğunun fark edilmesi kolay değildir. Ciddi bir fiziksel yaralanma ya da gebelik yoksa çocuk durumu paylaşmadığında durumu tespit etmek imkânsızlaşır. Ayrıca çocuk yaşadığı durumu değerlendirebilecek gelişimsel olgunlukta olmayabilir. Tehdit ya da aile içi istismar söz konusu olduğunda çocuklar karşılaştıkları tepkileri kestiremedikleri için bu durumu güvenilen bir yetiştikine açmaktan çekinirler. (Bulut, 2016: Polat, 2001: 226).

Cinsel istismara uğrayan çocuklar durumu ifade etmediğinde ya da fiziksel bulgulara rastlanmadığında çeşitli davranış değişiklikleri karşısında temkinli olunmalıdır. 0-3 yaş arası çocuklarda anskiyete, yabancılara karşı korku, yeme ve uyku bozulmaları, cinsel içerikli oyun ve davranışlar; 3-6 yaş arası çocuklarda ise bebeksi davranışlar, geceleri yatağı ıslatma, yeme ve uyku bozuklukları, öfke, saldırganlık, cinsel içerikli oyunlar, içe kapanma gibi durumlar görülebilir (Ovayolu ve ark, 2007)

2.3.1.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar diğer tüm istismar türleri gibi dünya çapında oldukça yaygın olmasına karşın fiziksel ve cinsel istismar kadar önem verilmeyen bir

konudur. Kültürel farklılıkların ebeveyn tutumlarını ciddi biçimde etkilediği durumlarda duygusal istismar üzerine net bir tanıma varmak oldukça zorlayıcı olabilir. Bağlam ve çocuğun yaşı gibi faktörler göz önünde bulundurularak duygusal istismar tanısına gitmek daha doğru olacaktır (Kütük ve Bilaç, 2017: Runyan ve ark, 2002).

Duygusal istismarla ilgili olarak 1983 yılında gerçekleştirilen uluslararası bir toplantıda şu karara varılmıştır: “Çocuğun üzerinde güç sahibi olan kişi ve kurumların çocuğun psikolojik gelişimini o anda veya ileriye dönük olarak etkileyebilecek her türlü eylem ve eylemsizliği duygusal açıdan istismardır.” Benzer biçimde çocuğun yakın çevresi tarafından gerekli ilgi ve sevgiyi görememesi, ileriye dönük etkileri olacak olumsuz tutumlara maruz bırakılması duygusal istismar olarak tanımlanır (Kara ve ark, 2004: Polat, 2001: 324: Taner ve Gökler, 2004: Zoroğlu ve Şar, 2001).

Çocuk İstismarı Konusunda Amerikan Profesyonel Kuruluşu (APSAC) tarafından duygusal istismarı daha iyi tanımlayabilmek adına belli sınıflandırmalar getirmiştir. Toplamda altı başlıktan oluşan bu liste şunları içermektedir: “Yok sayma, korkutma, izole etme, sömürme, duygulardan yoksun bir ilişki kurma, çocuğun çeşitli ihtiyaçlarını (tıbbi, eğitim vb.) karşılamamak.” Bu temel istismar başlıklarının içeriğini eleştirel tutum, azarlama, alay etme, lakap takma, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını yok sayma, yeteneklerini küçümseme gibi çeşitli ebeveyn davranış ve tutumları oluşturmaktadır. Burada belirtilen davranışların tespitinin oldukça zor olduğu aşikârdır ve tam da bu nedenle duygusal istismar uzun yıllar görmezden gelinmiş, fiziksel ve cinsel istismardan daha az zararlı kabul edilmiş ve konuyla ilgili son yıllara değin bir çalışma yapılmamıştır (Dağlı ve İnanıcı, 2011: Kütük ve Bilaç, 2017).

Durumun yaygınlığına ilişkin bir alanyazın vardır ancak elde edilmiş verilerin tam anlamıyla gerçek oranları yansıtmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda duygusal istismara genellikle fiziksel ve cinsel istismar ile ihmalin de eşlik ettiği görülmüştür. Duygusal istismarla ilgili yapılan çalışmalarda cinsiyetler arası anlamlı bir farkın olmadığı, ortalama 6 yaşından itibaren başlayıp ergenliğin sonlarına değin sürdüğü görülmüştür (Dağlı ve

İnanıcı, 2011: Kütük ve Bilaç, 2017: Taner ve Gökler, 2004). Ülkemizde Güler ve ark. (2002) tarafından anneler ile yapılan çalışmada annelerin çocuklarına %93 oranında duygusal istismar uyguladığı görülmüştür. Yine Zoroğlu ve Şar (2001) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %15.9 oranında duygusal istismara maruz kaldığı görülmüştür. Diğer ülkelerde de benzer oranlara rastlanmakta ve durumun yaygınlığı giderek artmaktadır. İngiltere’de %18, ABD’de belli bir örnekleme % 6 duygusal istismar oranına rastlanmıştır (Kütük ve Bilaç, 2017). Elde edilen oranların daha önce de belirtildiği üzere gerçek miktarın oldukça altında olduğu düşünülmektedir. İstismar durumlarının aile içi ilişkilerde meydana gelmesi gerçek sayılara ulaşmayı oldukça zorlaştırmaktadır bu bilgiler ışığında literatürün değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

2.3.1.4. Çocuk İhmali

İhmal, çocuğa bakım vermekle yükümlü olan aile ve diğer devlet kurumları (sosyal yardım, sağlık ve eğitim vb.) tarafından fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır (Dubowitz, 2007; Kara ve ark, 2004).

Çocuğun ihmal edilmesi oldukça önemli sonuçlar doğurabilme potansiyeline karşın fiziksel ve cinsel istismar kadar ilgi çekmeyen bir konudur. Tıpkı duygusal istismar gibi ihmal de uzunca bir süre göz ardı edilmiştir. Ancak ihmal çoğu zaman diğer istismar biçimleriyle eş zamanlı olarak görülebilen bir durumdur. Her ihmal beraberinde istismarı getirmese de; her istismarın ihmalle birlikte gerçekleştiği söylenebilir (Hildyard ve Wolfe, 2002: Kara ve ark, 2004).

Çocukların gelişimsel süreçlerini sağlıklı biçimde tamamlayabilmeleri için bir takım gereksinimleri vardır. Polat (2001) bunları temel olarak altı grupta toplamıştır. Bunlardan ilki dokunulmadır. Çocuk yaşamının ilk dönemlerinde sıcak ve ilgili bir kucaklamaya, güvenilir biçimde tutulmaya ihtiyaç duyar. İkinci önemli gereksinim ise güvendir. Çocuğun yaşam karşısında yalnız olmadığını, ona destek olacak yetişkinlerin olduğunu bilmesi gerekmektedir. Üçüncü temel gereksinim ise düzenlilik ve yapı ihtiyacıdır. Çocuğa karşı tutarlı davranışlar sergileme ve temel sınırları çizmek bakım

veren görevlerindedir. Dördüncü grupta ise çocuğun sosyalleşme ihtiyacı vardır. Ebeveyn, çocuğun diğer çocuklarla etkileşimi için temel koşulları sağlamalı ve çeşitli etkinliklere katılımında destekçi olmalıdır. Beşinci grupta ise uyarılma ihtiyacı söz konusudur. Bakım verenler çocuğun zengin bir duygu dünyasına sahip olabilmesi için uygun uyaranlar çocuğun dünyasına dâhil olmalıdır. Oyun bu yollardan biri olabilir. Son olarak ise saygı ihtiyacından söz edilebilir. Çocuğun kendini değerli görmesi için onu bir birey olarak görmelidir. Burada söz edilen ihtiyaçların karşılanmaması çocuğun ihmali kapsamında değerlendirilir. İstismar ve ihmalin en temelde ayrıştığı noktalardan biri de istismarın daha eylemsel ve aktif bir yönü varken ihmal, daha pasif bir tutumu içermektedir.

İhmalle ilgili bir takım risk faktörleri söz konusudur. Çocuğun bir engelinin olması, ailenin sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, ebeveynlerin ağır psikopatolojilere sahip olması, ebeveynlerin yoğun biçimde alkol ve madde kullanması gibi durumlar bu risk faktörleri arasında sayılabilir (Dubowitz, 2007; Hildyard ve Wolfe, 2002; Kara ve ark, 2004).

Hildyard ve Wolfe (2002) istismar ve ihmalin ayrıştığı başka bir önemli noktaya dikkat çekmektedirler. İstismar daha nadiren gerçekleşse ve tek seferlik olsa da ihmalin kronik bir hal alma olasılığı daha yüksektir.

İhmalin yaygınlığı ile ilgili Hussey ve ark. (2006) tarafından Birleşik Krallık'ta yürüttükleri çalışmada ihmali bakım veren ihmali ve fiziksel ihmal olarak ikiye ayırmışlardır. Bakım verenleri tarafından üç seferden fazla ihmal edildiğini bildiren kişilerin oranı %19'dur. Yine üç seferden fazla fiziksel ihmale maruz kaldığını belirten kişilerin oranı %5 olarak bulunmuştur. Literatürdeki çalışmaların meta-analizi ile elde edilen veriler doğrultusunda yaklaşık çeşitli kültürlerden 60.000 kişinin sonuçları incelenmiş ve fiziksel ihmal oranı %16 iken duygusal ihmal oranı %18 olarak bulunmuştur (Stoltenborgh vd., 2012). Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise Güler ve ark. (2002) Çalışmaya katılan annelerin %81'inin çocuklarına sevgilerini belli etmediklerini, bağırdıklarını ve azarladıklarını bildirmişlerdir. Zoroğlu ve ark. (2001) yaptıkları çalışmada kişilerin %16,5 oranında ihmale uğradıklarını ortaya koymuşlardır.

2.3.2. İhmal ve İstismarın Olası Sonuçları

İhmal ve istismar gibi erken dönemde maruz kalınan olumsuz tutum ve davranışların ileriye dönük önemli sonuçları olması şaşırtıcı değildir. Yetişkin bireylerde görülen ruhsal ve davranışsal problemleri açıklamak adına birçok değişkenin erken dönem ruhsal travmalarla ilişkilerinin incelendiği yoğun bir literatür söz konusudur.

Çocukluk çağında maruz kalınan istismar ve ihmal duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, bipolar bozukluk, fobiler, panik bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu gibi çok sayıda psikopatoloji ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca intihar girişimi riskini arttırdığını gösteren çalışmalar da söz konusudur. Aynı zamanda erken dönemde maruz kalınan ihmal ve istismarın nörolojik ve nörobiyolojik değişimlere yol açtığını gösteren çalışmalar söz konusudur (Heim, Shugart, Craighead ve Nemeroff, 2010).

Cinsel istismarın sonuçlarının inceleyen bir çalışma ise cinsiyete göre istismara verilen yanıtların farklılaştığını ifade etmiştir. Örneğin kız çocukları depresyon, yeme bozuklukları gibi daha içe dönük tepkiler görülürken; erkek çocuklarının suça bulaşma, yoğun biçimde alkol alma gibi daha dışa dönük davranışlar sergilediklerini ortaya koymuştur (Hornor, 2010).

Erken dönemde maruz kalınan travmatik yaşantıların ruhsal yaşamdaki önemli bir sonucu da bağlanma biçimini etkilemesidir. Biliyoruz ki insan yavrusu, dünyaya geldiği andan itibaren diğer canlı türlerine kıyasla daha uzun bir süre bakıma ihtiyaç duyar. Bu durumda bebek, kaçınılmaz olarak bakım verenlerine karşı bir bağlanma geliştirecektir. Bu noktada bakım verenin bebek ihtiyaç duyduğunda orada bulunması, tutarlı ve istikrarlı olması oldukça önemlidir. Bakım verenin travmatik olarak adlandırılacak tutum ve davranışları olduğunda çocuk “güvensiz bağlanma” geliştirecektir.

Bağlanma biçimi bireyin ruhsal yapılanmasının temelini oluşturur. Aynı zamanda kişilerarası ilişkilerin de önemli bir belirleyicisidir (Tüzün ve Sayar, 2006: Şar, 2018).

2.3.3. Çocukluk Çağı İhmal ve İstismarının İlişkiler Üzerindeki Etkisi

Çocukluk çağında yaşanan istismar ve ihmal gibi çeşitli durumların kişiler üzerinde uzun vadeli sonuçları vardır. Erken dönemlerinde yaşamış olduğu travmatik durumlar çocuğun, dünyayla ve diğer kişilerle ilişkisinde önemli bir rol oynayacaktır. Özellikle çeşitli psikopatolojilerin oluşması için zemin hazırlayan bu yaşantılar yetişkin yaşamını çeşitli şekillerde etkilemektedir. Çocuklukta maruz kalınan kötü muamelenin uzun vadede depresyon, anksiyete, bağlanma problemleri, yeme bozuklukları, kişilik bozuklukları, intihar girişimleri gibi çoğu ruhsal bozukluğu beraberinde getirebilme potansiyeli söz konusudur. Aynı zamanda riskli davranışlara eğilimlerinin de daha yüksek olduğu bilinmektedir. Suça bulaşma ihtimallerinin daha yüksek olduğu, öfke ve şiddete eğilimlerinin olabileceğini gösteren çalışmalar söz konusudur (Banyard, Williams ve Siegel, 2001; Gilbert vd, 2009).

Çocukluk çağında maruz kalınan kötü muamelenin psikopatolojik açıdan çeşitli sonuçları olduğu uzun zamandır bilinse de ilişkiler üzerindeki etkisi yeni çalışılmaya başlanan konulardandır. Yeni doğan ve bakıma muhtaç olan bebeğin ebeveynleri çocuğa uzun bir süre bakım vermekle yükümlüdür. Bu durum ileriye dönük ilişkilerde önemli bir faktör olan bağlanma biçimini belirleyecektir. Erken dönemlerinde istismar ve ihmale uğrayan çocukların güvensiz bağlanma stili geliştirdikleri ve bu kişilerin yetişkinlik dönemindeki ilişkilerinde empati eksikliği, anti-sosyal davranışlar, depresif tutumlar sergiledikleri görülmüştür. Gelişim teorileri de bireylerin erken dönemlerinde kurduğu ilişkilerin ilerideki ilişkileri için temel bir model olacağını savunmaktadırlar. Bazı çalışmalar göstermiştir ki istismara uğrayan çocuklar akranları ile ilişkilerinde daha kaçınan ve saldırgan bir tutuma sahiptir. Bu nedenle de arkadaşlık için çok fazla tercih edilmedikleri rapor edilmiştir. (Colman ve Widom, 2004; Styron ve Bulman, 1997). Kişilerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yaşadıkları bu süreç yetişkinlikte de devam edecektir. Bu noktada yaşanan istismar tipi de önem kazanmaktadır. Örneğin fiziksel istismara maruz kalan çocukların kişilerarası ilişkilerde daha saldırgan bir tutum geliştirdikleri görülmüştür. Fiziksel istismar mağduru erkeklerin

romantik ilişkilerinde şiddet uygulama eğiliminin daha yüksek olduğu ve fiziksel istismar mağduru kadınların partnerlerinin şiddetine karşı daha kabul edici bir tavır sergilediğini gösteren çalışmalar söz konusudur (Colman ve Widom, 2004; Swinford, DeMaris, Cernkovich, Giordano, 2000).

Cinsel istismar mağduru kadınların cinsellikten korkma, cinselliğe karşı olumsuz tepkiler gösterme, cinsel partnerlerine güvensizlik, yüzeysel cinsel ilişkiler gibi çeşitli problemlerle davranışlar geliştirdiği görülmektedir (DiLillo, Lewis ve Loreto-Colgan, 2007; Luster ve Small, 1997). Bazı çalışmalar çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismarın korunmasız cinsel ilişkiye girme, erken yaşta cinsellik, cinsellik öncesi madde-alkol kullanımı ve yeniden kurban olma (revictimization) gibi riskli cinsel davranışlar ile ilişkili olabileceğini göstermektedir (Godbout, Sabourin ve Lussier, 2009). Duygusal istismar ve ihmal mağduru çocukların ise yetişkin yaşamlarında yakınlık ve samimiyet içeren ilişkiler kurmakta zorlandıkları görülmüştür. Çeşitli istismar tiplerinin bir arada görülmesi daha karmaşık bir tablonun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (DiLillo ve ark., 2007).

2.4. Cinsellik ve Cinsel Davranış

2.4.1. Cinsellik Araştırmalarının Tarihçesi

Cinsellik, insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan biyolojik, psikolojik ve kültürel yönleri olan bir olgudur. Cinselliğin bilimsel olarak ele alınmaya başlaması ise ancak 19. yy itibariyle mümkün olmuştur. Başlangıçta cinsellik ile ilgili araştırmalar ağırlıklı olarak tıp hekimleri tarafından yürütülmüştür. Havelock Ellis ve Magnus Hirschfeld cinsellik alanında yapılan çalışmaların öncüleri olmuşlardır. O dönemde hekimler arasında özellikle de psikiyatristler arasında cinsellikle ilgili çalışmalar önemli hale gelmiştir. Özellikle psikanalitik çalışmalar yürüten hekimler çalışmalarında cinselliğe ve cinsel dürtülere yoğun biçimde yer vermişlerdir (Bullough, 1998). Bu noktada Freud'un cinsellikle ilgili çalışmaları ruh sağlığı alanı için öncü ve çığır açan çalışmalardır.

Freud, henüz genç bir hekimken 19.yy Avrupa'sında oldukça popüler olan "histeri" adı verilen hastalığın kökenlerine yönelik açıklamasıyla

dikkatleri üzerine çekmiştir. Histeri, özellikle kadınlarda görülen felç, görme kaybı, bayılma gibi semptomlar karakterize olan bir hastalıktır. Bu semptomlar ise dönemin hekimleri tarafından rol yapmak ya da oyun oynamak olarak görülmekteydi. Paris’te çalışan ünlü bir nörolog olan Jean-Martin Charcot bu kişilerin gerçekten hasta olduğuna inanıyor ve rol yaptıkları söylentilerine karşı çıkıyordu. O sırada Avusturyalı genç hekim Freud, çalışmak amacıyla Charcot’nun yanına gelmiştir. Freud, Charcot’dan farklı olarak histeriklerin yalnızca somatik bir rahatsızlık çekmediğini çeşitli psikolojik faktörlerin de bu hastalıkta rol oynadığını ve hipnoz ile bu durumun kanıtlanabileceğini ifade etmişti. Daha sonra Viyana’ya dönen Freud 1890 yılında Joseph Breuer (1842-1954) ile çalışmaya başlamıştır. Histeri ile ilk karşılaşması ve kuramının temellerini atması da Breuer ile çalışmaları neticesinde ortaya çıkmıştır. 1895 yılında Breuer ile birlikte “Histeri Üzerine Çalışmalar” isimli kitabını yayınlamıştır. Freud histerinin ve diğer psikolojik kökenli rahatsızlıkların temelinde cinsellik olduğunu özellikle de çocukluk döneminde maruz kalınan cinsel taciz ve ensest saldırıların bu rahatsızlıklara yol açtığını savunmuş ancak bu iddiaları yoğun biçimde eleştirilmiştir. Freud, kısa bir süre sonra bu hastalığın kökenlerine dair yeni bir açıklama getirmiştir. Bu açıklamaya göre temel neden yine cinsellik olmakla beraber eylem içeren bir cinsellik değil çocukluk dönemindeki fanteziler ve bunların bastırılmasıyla ilişkili bir cinselliktir. Freud, daha sonra bu açıklamasını genişleterek bilinçdışı cinsel dürtülerin sağladığı enerji olan libidonun psikolojik rahatsızlıkların ve çatışmaların kaynağı olduğunu ileri sürmüştür (Scull, 2017: 251-261).

Freud, kuramını oluşturduğu süre boyunca metinlerinde sık sık bir önceki açıklamalarına referanslar vermiş düzeltmelere gitmiş ya da konuyla ilgili fikirlerini daha detaylı hale getirmiştir. Freud “Psikanalize Giriş Konferansları” adlı eserinde cinselliğin karmaşık ve tanımlanması güç bir olgu olduğunu vurgulamıştır. Cinsellik sadece üreme amacını güdüyorsa diğer cinsel eylemleri nasıl açıklayacağına yönelik sorular metnin temelini oluşturmuştur. Freud Psikanalize Giriş Konferanslarının yirmincisinde neyin cinsel olduğunu ve cinselliğin amacını sorgulayarak bir açılış yapmaktadır. Freud’a göre bunlar temel ancak yanıtlanmamış sorulardır. Freud, eşcinsel ve bugün parafili olarak adlandırdığımız cinsel olguları inceleyerek insan

cinselliğini anlamaya çalışmıştır. Bu durumu “anormal” cinsellik üzerinden normal cinselliği anlama çabası olarak aktarmıştır. Freud, nevrozların normal cinsel doyumun engellenmesi ile ortaya çıktığına inanıyordu. Dolayısıyla cinsellik ile ilgili çalışmalar belirtilerin doğasını aydınlatmak için oldukça önemliydi. Freud yetişkin cinselliğinin kökenlerini de çocuk cinselliğinde bulacağını düşünmüştür.

Çocuklar için cinsel içgüdü yani libido cinsellikten bağımsız olarak öteki yaşamsal işlevler yoluyla ortaya çıkmaktadır. Beslenme yoluyla ağız ve dudaklar erojen bölge haline gelir. Başlangıçta anne memesi çocuk için haz kaynağıdır. Ancak sonradan meme, çocuğun kendi bedeniyle/bedeninin bir parçasıyla yer değiştirir. İdrar ve dışkı boşaltımı sırasında anüs erojen bölge haline gelir. Sonrasında ise bu genital bölgelere kayacaktır. En son penis ve vajinanın erojen bölge haline gelmesiyle çocuk masturbasyonu keşfedecektir. Freud, çocukların psikoseksüel gelişim evreleri ile cinsel sapkınlıklar arasında bir bağlantı olduğunu düşünmüştür. Cinsellik üreme işlevinin dışına düştüğünde sapık nitelikli hale gelir. Cinsellik ve üreme işlevi karıştığında cinselliği anlamak güçleşir. Çünkü cinsellik, üremeden bağımsızdır. Cinsel içgüdüler bedende doğar ve uygarlığın devamı için ehlileştirilmeleri gerekir. Aksi halde kontrolü oldukça zordur. Özetle Freud, fiili bir cinsellikten daha çok cinsel dürtüyle ilgili çalışmalar yapmıştır. Psikolojik rahatsızlıkların ve çatışmaların kökenini cinsel dürtü ile açıklarken aynı zamanda uygarlığın ilerleyişinde de cinselliğin önemini vurgulamıştır.

Freud’un kuramında daha önce de ifade edildiği üzere çocuk cinselliği önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk cinselliğine dair en önemli keşiflerinden biri Küçük Hans vakası ile keşfettiği “kastasyon karmaşası”dır. Kastasyon karmaşasını özetlemek gerekirse kız ve erkek çocuklar yaklaşık 3-4 yaşına geldiklerinde cinsiyetlerine, kimliklerine dair çeşitli sorgulamalar içine girerler. Aynı zamanda cinsel organları bu dönem haz kaynağının merkezi haline gelir. Hem kız çocuğu hem erkek çocuğu için herkesin bir penise sahip olduğu fikri hâkimdir. Ancak bu noktadan sonra her iki cinsiyet için farklılaşma başlayacaktır. Erkek çocuğunun penisine yönelik oto-erotik dokunuşları ve annesine yönelik ensest düşlemleri yoğundur. Aynı zamanda çeşitli yasaklamalar ve penise yönelik tehditler söz konusudur. Erkek çocuk için

penisini kaybetmeye yönelik kaygının zirve yaptığı an ise bir kız çocuğunun cinsel organıyla karşılaşma anıdır. Ancak annesi gibi yetişkin kadınların penisi olduğuna inanmayı sürdürür. Bir noktada yetişkin bir kadının cinsel organıyla karşılaştığında eskiden duyduğu tehditler ve yasaklamalar yeniden canlanır. Böylece erkek çocuk için cinsel organına yönelik gerçek bir tehditle karşı karşıya kalan erkek çocuk için ödipus karmaşası çözülmüş olur. Erkek çocuk penisine duyduğu narsisistik sevgi ile annesine duyduğu ensest arzu arasında penisini seçmiştir. Kız çocuk için ise bu durum daha farklı gelişir. Kız çocuk da dört yaşlarında tıpkı erkek çocuğu gibi herkesin bir penisi olduğunu varsayar. Klitoris bir penistir ve kız çocuğu vajinanın farkında değildir. Daha sonra erkek çocuğunun penisini görmesiyle iğdiş edildiğini varsayar. Erkeğin aksine kız çocuğu için kastrasyon kesindir ve tek seferde kabul edilir. Kız çocuğunun temel arzusu penise sahip olmaktır. Tıpkı kendisi gibi penise sahip olmayan anneye de öfkelenen kız için sevgi nesnesi babaya dönüşür. Kız çocuğunun bu arzu karşısında takındığı çeşitli tutumlar vardır. Bunlardan ilki kendi cinselliğinden ve penis isteğinden tümüyle vazgeçmesidir. İkinci durumda ise kastrasyonunu inkar eder. Üçüncü ve son tutum ise normal kabul edilen ise penisin ikamelerine sahip olma arzudur (Nasio, 2018: 31-43).

Kısa bir özeti sunulan kastrasyon karmaşası, Freud'un kuramının özünü oluşturur. Çünkü Freud, nevrozların ve tüm belirtilerin kökeninde ödipus karmaşasının yani çocuksu cinselliğin travmatik kökenlerinin yattığını vurgular. Ödipus karmaşasının çözümüyle küçük erkek çocuk ensest yasağını kabullenir. Böylece babasıyla özdeşim kurar ve cinsel kimliğini üstlenebilir. Kız çocukta ise sevgi nesnesi olan anneden vazgeçilir. Baba ve diğer erkeklere yönelik bir arzu doğar. Sonuç olarak daha önce bahsedilen kastrasyon karmaşasının üç sonucundan biri seçilir (Nasio, 2012: 45-97; Nasio, 2018: 43). Dolayısıyla "kastrasyon karmaşası"nın çözümü psikanalitik bakış açısıyla bireyin kişiliğini ruhsal problemlerini ve kişilerarası ilişkilerini büyük ölçüde etkileyen bir durumdur. Bu nedenle çocuk cinselliğini ve cinsel dürtüyü anlamak Freud'un çalışmalarını büyük ölçüde biçimlendiren konu olmuştur.

Freud'dan sonra psikanaliz kendi içerisinde ego psikolojisi, nesne ilişkileri kuramı, kendilik psikolojisi gibi çeşitli kollara ayrılmış ve her kuramcı kişiliğin gelişimini farklı dinamikler ile açıklamıştır. Ancak Freud sonrası

psikanalistler, cinsel dürtünün kişilik gelişimi üzerindeki etkisinin Freud'un vurguladığı kadar yoğun olmadığını iddia etmişlerdir (McWilliams, 2017: 27-46).

2.4.1.1. Cinselliğin Bir kavram Olarak Doğuşu

Cinsellik bir kavram olarak 19. Yüzyılda doğmuştur. Öncesinde cinsellik kavramı yalnızca kadın ve erkeğin cinsel farklılığına dayanırken sonrasında bu kavram duyguları da içine alacak şekilde genişlemiştir. Cinsellik fiziksel, psikolojik ve kültürel yönleri olan bir kavramdır. Üremeyi, haz almayı ve ahlaki / toplumsal sınırları içerir (Esencan ve Beji, 2015: Koç, 2009).

19. yüzyılda yapılan cinsellik çalışmaları daha çok cinselliğin keşfine ve cinsellikte neyin normal olduğunu anlamaya yönelik içeriktedir. Bu dönem cinsellikle ilgili çalışan kişiler arasında Richard Von Kraft – Ebing (1840–1920) daha çok cinsellikle ilgili korkuları; Henry Havelock Ellis (1859–1939) mastürbasyon, homoseksüellik, kadın cinselliği; Magnus Hirschfeld (1868–1935) Transvestite ve transvestizm kavramlarını açıklamış ve eşcinsellik üzerine çalışmalar yapmıştır. Katherine Davis (1860–1935) ve Clelia Mosher (1863–1940) ise ağırlıklı olarak kadınların cinselliğe yönelik tutumları ve kadın cinselliği üzerine çalışmışlardır (Akt. Esencan ve Beji, 2015).

Cinselliğe dair çalışmalar 19. Yüzyıl itibariyle belli bir ivme kazanmış olsa da günümüze değin etkisini sürdüren çalışmalar 20. Yüzyıl itibariyle artmaya başlamıştır. 1920 yılında “The Committee for Research in the Problems in Sex” (CRPS) kurulmuş ve Ulusal Araştırma Komitesi altında Rockefeller tarafından finanse edilmiştir. Bu noktadan sonra cinsel davranış ve tutumları anlamaya yönelik çalışmalar başlasa da bu konularda çalışmak isteyen çok fazla kişi bulunamamıştır. Alfred Kinsey (1894-1956) adlı böcek biyoloğu, 1938 yılında öğrencilere cinsellik, cinsel hijyen, mastürbasyon gibi temel konularda bilgi verilen bir evlilik kursu açmıştır. Kinsey, bu süreçte insan cinselliğine dair keşfedilmemiş çok fazla nokta olduğunu fark etmiştir. Böylece insan cinselliği üzerinde çalışmaya yönelmiştir. 1948 yılında “Erkeklerin Cinsel Yaşamı” ve ardından yayınladığı “Kadınlarda Cinsel Yaşam” isimli çalışmaları Amerika’da devrim niteliğindeki çalışmalar olarak görülmüştür. Kinsey, o güne değin tabu olan birçok konuyu incelemiştir.

Evlilik dışı ilişkiler, mastürbasyon, kadınlarda orgazm, homoseksüel ilişkiler gibi zamanın oldukça ilerisinde çalışmalar yapmıştır. Veri toplamak adına yaklaşık 18.000 kişi ile bireysel görüşmeler yapılmış ve görüşmeler büyük ölçüde bizzat Kinsey tarafından yürütülmüştür. Kinsey, hem ele aldığı konular bakımından hem de kullandığı yöntem bakımından yoğun ve sert eleştirilere maruz kalsa da yaptığı çalışmalar bugün hala önemini korumaktadır (Bullough, 1998).

Kinsey'den kısa bir süre sonra Jinekolog William H. Masters ve Virginia E. Johnson cinselliğin fizyolojisine dair detaylı bir çalışma ortaya koymuşlardır. 694 kişi yapılan çalışmada erkeklerin ve kadınların cinsel tepkileri laboratuvar ortamında gözlenmiştir. Gözlemlere ve çeşitli fiziksel ölçümlere dayanan sonuçlara göre kadın ve erkeğin cinsel yanıt döngüsünün birbirine benzediğini ancak farklılaştığı noktalar olduğunu da belirtmişlerdir. 1966 yılında "Human Sexual Response" başlıklı ünlü kitaplarını yayınlamışlardır. Master ve Johnson'a göre cinsel ilişkinin dört aşamasından söz etmişlerdir bunlar: "heyecan, plato, orgazm ve çözülme"dir. Master ve Johnson'ın modeli daha sonraki araştırmacılar tarafından geliştirilmeye devam etmiştir. Günümüzde özellikle cinsel işlev bozukluklarına yönelik çalışmalarda yol gösterici bir model olarak geçerliliğini korumaktadır (Barutçu, 2014: Yaşar, Özkan ve Tepeler, 2010).

Helen Kaplan (1929-1955) Master ve Johnson'ın çalışmalarını genişleterek cinsel terapilere yeni bir bakış açısı getirmiştir. Cinsel isteği de cinsel ilişkinin aşamalarından biri olarak ortaya koymuştur (Esencan ve Beji, 2015).

Cinselliğe yönelik psikolojik ve biyolojik açıklamalarla eş zamanlı olarak cinselliğin toplumsal ve kültürel boyutuna da dikkat çeken çalışmalar söz konusudur.

Sanayi devrimi ile birlikte yükselen feminist düşünce cinsiyete ve cinselliğe bakışı büyük ölçüde etkilemiştir. Batı toplumlarında cinselliğin doğal ve içgüdüsel bir eylem olduğuna dikkat çekilirken cinselliğin sadece biyolojik bir işlev olduğu düşünülmüştür. Ancak Michael Foucault (1926-1984) tüm insan deneyimleri gibi cinselliğin de tarihsel süreçte sürekli değiştiğini

dolayısıyla toplumsal olarak inşa edildiğini vurgulamıştır. Foucault'a Toplumsal cinsiyet tarafından eril ve dişil olana belli roller biçilirken cinselliğin salt biyolojik bir yönü olduğunu düşünmek mümkün değildir. Kuşkusuz cinsellik, cinsel inançlar, cinselliğe ait gelenekler toplumsal yapı ve söylem içinde şekillenir, kurgulanır (Berkday, 2009).

19. ve 20. Yüzyıl itibariyle insan cinselliği farklı perspektiflerden çeşitli kuramcılar tarafından ele alınmaya başlamıştır. Modern insanın ve romantik ilişkilerin en önemli boyutlarından olan cinsellik günümüzde halen önemli bir araştırma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.4.2. Cinsel Davranışlar

Cinsellik, yetişkinlerin yaşamlarının önemli bir parçasıdır. Cinsel Sağlık, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2006 yılında yayınlanan bir raporda şöyle tanımlanmıştır: “Cinsel sağlık fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan tam bir iyilik halidir. Bu iyi olma hali yalnızca hasta olmama hali ile açıklanamaz. Cinsel sağlık zorlama, şiddet, ayrımcılık içermeyen ve tarafların güvenli biçimde cinsellikten keyif aldığı bir süreçtir.” 2010 yılında bu raporu biraz daha geliştiren DSÖ, cinsel sağlık hakları ile insan haklarını bütünleşmiş hale getirmiştir.

Kültürel olarak çeşitli farklılıklar görülse de çoğu bireyin genç yetişkinlikten itibaren eşli cinsel davranışlar göstermeye başladığı bilinmektedir. İnsan yaşamında bu denli merkezi bir rol oynayan cinselliğe dair çalışmalar ise oldukça yenidir. Cinselliği incelemeye yönelik çalışmaların temelinde ise cinsel sağlık faktörü merkezi bir rol oynamaktadır. İstenmeyen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar cinsel davranış örüntülerini incelemek için oldukça önemli gerekçeler olarak önümüze çıkmıştır. Ayrıca bireylerin cinsel hakları da bu süreçte gündeme gelen önemli bir konudur. Endüstriyellenen toplumla birlikte değişen sosyoekonomik seviye, eğitim, iş ve şehir yaşamı birçok ülkede cinsel davranışları belirleyen temel unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Wellings vd., 2006).

1995 yılında Amerikan Psikoloji Birliği (APA)'nin de dahil olduğu bir çok profesyonel topluluk cinsel sağlığı tanımlamışlardır. Öncelikle cinsel

sağlık, istenmeyen gebeliklerden ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmaktan fazlasıdır. Sağlıklı bir cinsellik bireylerin partnerlerine saygı, sevgi, aşk, yakınlık gibi hisler duyabilmelerinin yanı sıra kendi bedenlerine yönelik de memnuniyetlerini içeren bir ifadedir. Cinsel sağlık, Psikolojik, kültürel, toplumsal, fiziksel birçok faktöre sahiptir (Akt. Tolman, Striepe ve Harmon, 2003).

Bireylerin cinsellik biçimleri bir bakıma oldukça öznedir. Cinselliğin aile, arkadaşlar ve ikili ilişkiler gibi birçok bireysel ve kültürel yönü vardır. Cinsel davranışları incelemeye başlarken ilk cinsel birleşme yaşı önemli bir yer tutmaktadır. Eskiye kıyasla günümüzde evlilik cinselliğin yaşanması için bir ölçüt olmaktan çıkmış ve ergenlikten yetişkinliğe geçişin bir parçası olarak kabul edilmiştir. İlk cinsel birliktelik yaşının cinsiyete ve ekonomik/sosyokültürel değişkenlere göre farklılaştığı görülmektedir (Upchurch, Levy-Storms, Sucoff ve Aneshensel, 1998). Çoğu batı ülkesinde ergenlik sürecinin başlaması ile ilk cinsel birleşmelerin de yaşandığı bilinmektedir. Ancak cinselliğin erken başlayışı bir takım problemlerin yansıma biçimi de olabilmektedir. Çeşitli çalışmalar erken cinselliğin çeşitli psikopatolojilerle ilişkili olabileceğini ortaya koymuştur (Kaltiala, Kosunen ve Rimpela, 2003).

İlk cinsel ilişki yaşı toplumsal yapıya göre değişim göstermektedir. Upchurch ve arkadaşları (1998) tarafından ABD’de yaşayan Siyah, Beyaz, Hispanik ve Asya kökenli bireylerle yapılan çalışmalarda ilk cinsellik yaşının erkeklerde ortalama 16.9 olduğu görülmüştür. Kadınlarda ise yaş ortalamasının 17.2 olduğu görülmüştür. Britanya’da yapılan çalışmalarda ise ilk cinsel birleşme yaşı 16-19 yaşları aralığında bulunmuş, erkeklerin %30’u kadınların ise %26’sı 16 yaşında ilk ilişkilerini yaşadıklarını bildirmişlerdir (Hawes, Wellings ve Stephenson, 2010).

Wellings ve arkadaşları tarafından 2006 yılında yürütülen global çalışmada ise endsütrileşmiş toplumların (USA, İngiltere, Avusturalya, Norveç, Fransa vb.) ilk cinsel birliktelik yaşı hem erkekler hem kadınlar için 16,5-18,5 yaş aralığındadır. Asya ülkelerinde (Vietnam, Endonezya, Nepal vb.) Erkekler için 18,5 -20,5 kadınlar için 20.5- 24 aralığındadır. Türkiye’de ise ilk cinsel birliktelik yaşının erkekler için 18 kadınlar için 24 olduğu görülmüştür.

CETAD tarafından 2006 yılında yayınlanan raporda ise Türkiye’de kadınların penetrasyon olmadan sevişme yaşı ortalama 18.4 tam cinsel birleşme yaş ortalamasının ise 19.4 olduğu görülmüştür. Erkeklerde ise bölgeler arası (Kırsal- Kent) farklar olmakla birlikte tam cinsel ilişki yaşı 18.8’in altındadır. Ancak bazı çalışmalarda üniversite öğrencisi erkeklerin çoğunun cinsel ilişki deneyimi olduğunu ortaya koymuştur. Dünyadaki çoğu ülke gibi Türkiye’de de erkekler için ilk cinsel birliktelik yaşı 17’dir.

Genç yetişkinlikte aktif cinselliğin başlaması ile gündeme gelen en temel konu ise güvenli cinsellik ve doğum kontrolüdür. Bu noktada genç yetişkinlerin cinselliğe yönelik temel bilgilerini internet aracılığıyla edinmektedir. Cinsel içerikli fotoğraf, video, kitap gibi çoğu içeriğe hızlı ve anonim biçimde ulaşılabilmesi genç yetişkinlerin cinselliği tanınmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak bazı çalışmalar daha yoğun olarak cinsel içerikli medyaya maruz kalan genç yetişkinlerin partner sayısının daha fazla olduğu, bu kişilerde alkol ve madde kullanımının daha yüksek olduğu ve cinsel ilişkilerinde belli bir doğum kontrol yöntemi kullanmama gibi riskli cinsel davranışlara eğilimli olduğunu göstermiştir (Morgan, 2011). CETAD tarafından 2006 yılında yayınlanan rapora göre genç yetişkinlerin, cinselliğe yönelik temel bilgilerini arkadaşlarından ve medya yoluyla öğrendiği görülmüştür.

2.4.2.1. Kondom Kullanımı

Cinsellikle ilgili alanyazında en temel konuyu ağırlıklı olarak güvenli ve riskli cinsel davranışlar olmuştur. Riskli cinsel davranışlar arasında kondomsuz cinsel birliktelik, eş zamanlı olarak çok sayıda partner, alkol ve madde kullanımı sayılabilir.

İstenmeyen gebelikler gibi bireysel problemlerin ötesinde genel halk sağlığı açısından tehlike oluşturması açısından cinsel yolla bulaşan hastalıkların (HIV vd.) yayılmasını engellemek açısından kondom kullanımı önemlidir. Günümüzde cinsel aktivitelerin daha erken başlaması yaşam boyunca partner sayısının daha fazla olmasına neden olmaktadır. Her cinsel ilişkide kondom kullanımının olmayışı cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılma riskini arttırır (Troth ve Peterson, 2000).

Bireylerin kondom kullanımını etkileyen çeşitli faktörler söz konusudur. Troth ve Peterson (2000) yaptıkları çalışmada en temel etkenin ailelerin çocuklarına cinsel eğitim vermesi olduğunu ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgilendirmesi olduğunu ortaya koymuştur. Aynı zamanda bireyin genel kişilik ve davranışlarını yetiştirdiği aile ortamından etkilendiği için ebeveynlerin kurmuş olduğu genel ilişki biçiminin güvenli/riskli seks davranışlarını etkilediği düşünülmektedir. Etkenlerden bir diğeri ise ilişki biçimiyle ilgilidir. Düzenli ve daha uzun süreli ilişkilerde kondom kullanımı büyük ölçüde azalırken günlük/geçici ilişkilerde kondom kullanımı daha yaygındır. İlişkinin süresi, partnerin önceden tanınması ve partnerin yaşı da kondom kullanımını etkileyen faktörlerdendir.

Yapılan bir çalışmada ilişkinin ilk zamanlarında %50 oranında kondom kullanılırken ilişkinin 7. Ayından itibaren bu oran %29'lara kadar indiği görülmüştür. Partnerin önceden tanınması halinde de kondom kullanımının %35 civarından olduğu görülmüştür. Karşı cins partnerin yaşının büyük olduğu durumlardan ise hem erkek hem kadın için kondom kullanım oranı %25 oranındadır (Kordoutis, Loumakou, Sarafidou, 2000).

Madagaskar'da 2008 yılında üniversite öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada katılımcıların %94'ü son 12 ay içerisinde girdikleri cinsel ilişkilerde kondom kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Kondom kullanmamayı çeşitli gerekçelerle açıklamışlardır bunlar: zevki azaltması, birlikteliğin ovulasyon döneminin dışında olması, partnere güven duymak ve benzer açıklamalardır. Erkeklerin %48'i Kadınların %46'sı son 12 ay içerisinde asla kondom kullanmadıklarını ifade etmişlerdir (Rahamefy ve ark., 2008). 2007 yılında İngiltere'de yapılan bir çalışmada ise ırk, ilişkinin biçimi, eğitim seviyesi gibi çeşitli değişkenler etrafında erkeklerin kondom kullanım davranışı incelenmiştir ve %60-70 aralığında yaygın bir kondom kullanımı olduğu görülmüştür (Manlove, Ikramullah ve Terry-Humen, 2007).

Ülkemizde cinsel davranışlara yönelik çalışmaların sayısı kısıtlıdır. Bu nedenle Türkiye'de kondom kullanım oranları tam anlamıyla bilinmemektedir. CETAD'ın yaptığı çalışmada yaşla birlikte kondom kullanımının azaldığı görülmüştür. 18-24 yaşlarındaki gençlerde %32 oranında kondom kullanımı

söz konusuyken 45 yaş civarında bu oran %24'e düşmektedir. Heteroseksüel erkeklerle yürütülen bir başka çalışmada ise son 12 ay içerisinde girilen cinsel ilişkilerinde %42 oranında kondom kullanmadığını bildirmiştir. Aynı örneklem grubunda son cinsel ilişkisinde kondom kullanmayanların oranı da %32 olarak saptanmıştır (Kıyılıoğlu, 2015).

2.4.2.2. Geçici İlişkiler ve Çok Partnerli Cinsel Yaşam

Günümüzde erken yaşta başlayan cinsellik kişilerin yaşamları süresince ilişkiye gireceği partner sayısını arttırması dolayısıyla cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılması açısından önem taşır. Ancak eş zamanlı olarak çok sayıda partnerle birlikte olmak ise riski büyük ölçüde arttırır.

Yaklaşık 15 yıl önce “Eşzamanlı Çoklu Partner” kavramı literatüre girmiştir. Yapılan çalışmalar bu durumun HIV’in yayılma hızını ciddi ölçüde etkilediğini göstermiştir. Ancak eş zamanlı partnerliğin tanımlanması çeşitli zorluklar içerir. İnsanlar düzenli biçimde eş zamanlı olarak aynı kişilerle cinsel birliktelikler yaşıyor olabilirler, tüm ilişkileri geçici (gündelik) birliktelikler olabilir ya da düzenli bir partner ve onun dışında devam eden çeşitli cinsel birliktelikler söz konusu olabilir. Özetle bu durumun tanımlanmasında kişinin cinsel tarihçesi önem taşır (Mah ve Halperin, 2010).

İnsanların neden birden fazla kişiyle birlikte olmayı istedikleri konusunda çeşitli çalışmalar yürütülmüş ve cinsiyet anlamında ciddi farklar görülmüştür. Erkekler risklerine bakmaksızın çok sayıda partnere daha ılımlı bakarken; kadınların tek bir erkek ile cinsel birliktelik yaşama konusunda daha hevesli oldukları görülmüştür (Kıyılıoğlu, 2015). Yapılan çalışmalar göstermiştir ki çok partnerli yaşama sahip olan bireyler mevcut/önceki ilişkilerinde cinsel, romantik anlamda yeterli doyuma sahip olmamakla beraber aynı zamanda çeşitli çatışmalara da sahiplerdir. Çok sayıda partner tercihinin başka nedenleri de olabilir. Düzenli ilişki içinde olunan partnere güvenin kaybı, doğru kişiyi bulmak için tüm opsiyonları değerlendirmek, partnerin aldatmasına karşılık bir intikam, iş veya benzer bir nedenle ayrı kalmak gibi çeşitli nedenler sayılabilir. Erkeklerin cinsel arzularını kontrol etmekte güçlük çektiği ve kadınların cinsel olarak daha pasif bir role sahip olduğu şeklindeki

geleneksel inançlar çok partnerli yaşama kültürün katkısı olarak yorumlanabilir (Shelton, 2009).

Çok partnerli yaşam ile ilgili yapılan bir takım çalışmalar söz konusudur. Örneğin Bangladeş'te yapılan bir çalışmada (1999) evli erkeklerin %5'inin evlilik dışı ilişkileri söz konusudur. 1999'da Kenya'da ise evli kadınların %3'ü evli erkeklerin ise %11'inin evlilik dışı ilişkileri vardır. Bekarların ise çoklu partner oranı kadınlarda %6 erkekler de %26 olarak bulunmuştur. 1995 yılında Güney Afrika kırsalında yapılan çalışmalarda ise erkeklerin %40 oranında eş zamanlı çoklu partnere sahip olduğu görülmüştür (Mah ve Halperin, 2010). 2002 yılında ABD'de yapılan ulusal bir çalışmada ise 15-44 yaş aralığındaki kadınların %25'inin eş zamanlı çok sayıda cinsel partneri olduğunu göstermiştir. Yine Seattle eyaletinde rastgele örneklem biçimiyle yürütülen bir çalışmada erkeklerin %27'si kadınların %18'i eş zamanlı çok sayıda partnere sahip olduğunu belirtmiştir. (Gorbach, Stoner, Aral, Whittington ve Holmes, 2002). İngiltere'de dört binden fazla erkekle yapılan bir çalışmada yaşam boyu 3-5 partnere sahip olan erkeklerin oranı %21.8 iken 50'den fazla partnere sahip olma oranı 3.5'tir. Son 12 ayda ise 4 ve üzeri partnere sahip olma oranı 4.2 olarak belirlenmiştir (Adimora, Schoenbach ve Doherty, 2007).

Çok partnerli ilişki biçiminin bir başka formu ise geçici-gündelik (casual) ilişkilidir. Günümüzde insanların romantik bir bağ olmaksızın yalnızca cinsel amaçla bir arkadaşlık yürütmeleri oldukça popülerdir. Geçici ilişkiler "takılma" (hook-up) olarak adlandırılır. Bu ilişki biçimi aldatmadan farklıdır. Taraflar arasında öteki kadınların/ erkeklerin varlığı kabul edilmiştir. Bu ilişki biçimine açık ilişki (Open Relationship) ismi verilir. Kuzey Amerika'da yapılan bir çalışmada bireylerin %60-80 oranında takılma biçiminde ilişkiyi deneyimlediği görülmüştür (Dubé, Lavoie, Blais ve Hébert, 2017: Garcia ve ark., 2012). Günümüzde Tinder vb. mobil uygulamaların yoğun biçimde kullanılması bireylerin takılma kültürüne oldukça sıcak baktığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

2.4.2.3. Cinsellik Öncesinde/ Esnasında Alkol ve Madde Kullanımı

Alkol ve madde kullanımı gibi riskli davranışlar cinsellikle birleştiğinde bir takım olumsuz sonuçlar meydana getirmeye daha elverişli bir hal alır. Alkol ve madde kullanımı, bireyin düşünme ve yargı biçimi üzerinde de etkili olduğu için diğer cinsel davranışlar üzerinde de etkili olduğu düşünülmektedir. Uzun zamandır düzenli şekilde alkol ve madde kullanan bireylerin genel olarak risk alma eğiliminin yüksek oluşu ile korunmasız seks yapma eğiliminin daha yüksek olduğuna dair çeşitli hipotezler söz konusudur. Bu kişilerin alkol ve madde ortamı dolayısıyla daha sık yeni çevrelere dahil oldukları ve burada cinsel partner bulma olasılıklarının da yüksek olduğu düşünülmektedir. Ani ve plansız gelişen cinselliklerde bu durumun bozulmaması için korunma girişiminin olmadığı düşünülmektedir (Strunin ve Hingson, 1990)

ABD’de yapılan bir çalışmada alkol ve madde kullanımının cinsel birleşme ihtimalini yükselttiğine yönelik bulgular söz konusudur. Katılımcılar eğer ortamda cinsel olarak ilgilerini çeken biriyle alkol alıyorsa %49’u büyük olasılıkla %30’u ise muhtemelen cinsel birliktelik olacağını ifade etmişlerdir. Yalnızca %21’i ihtimalin düşeceğini söylemiştir. Madde kullanımı halinde ise cinsel birleşme ihtimali, alkol kullanımı halinden çok daha fazladır. Aynı çalışmada ortaya koyulan bir diğer sonuç ise alkol ve madde kullanımı halinde kondom kullanım oranıyla ilişkilidir. Katılımcıların %70’i alkol kullanımından sonra kondom kullanma ihtimalinin azalacağını ifade etmişlerdir (Strunin ve Hingson, 1990).

Yapılan bir başka çalışmada ise alkol alarak cinsel ilişkiye giren erkeklerin yalnızca %13’ü bir doğum kontrol yöntemi kullanırken alkol almayan bireylerin %57 oranında korunduğu görülmüştür. Kadınlarda ise alkol alanların yalnızca %20’si korunurken alkol almayanların %68’inin korunduğu görülmüştür (Robertson ve Plant, 1988). Alkol ile riskli cinsel davranışların literatürüne dair genel bir incelemeden oluşan bir çalışmada ise yukarıdaki sonuçların aksini ispatlayan alkol ve korunma arasında önemli bir ilişki

olmadığını ortaya koyan çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür (Donovan ve McEvan, 1988).

Yine ABD’de yaklaşık 7500 bekar genç yetişkinle yapılan bir çalışmada alkol ve madde kullanımı arttıkça kondom kullanım oranının azaldığını ortaya konulmuştur. Erkekler için alkol kullanım sıklığı 0-4 aralığında ölçülmüştür. Alkol kullanım oranı “0” olduğunda kondom kullanım oranı %63’iken “4” olduğunda bu oran %42 olmuştur. Kadınlar için de sırasıyla %44 olan oran %26 olmuştur. Madde kullanımı da benzer biçimde ölçüldüğünde erkekler için %77 olan oran %35’e düşmüş kadınlarda ise %67 olan oranın %22’ye düştüğü görülmüştür (Santelli, Robin, Brener ve Lowry, 2001).

2005 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından sekiz ülkede alkol kullanımı ile riskli cinsel davranışları karşılaştıran bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmaya dahil edilen ülkeler Rusya, Romanya, Meksika, Belarus, Güney Afrika Cumhuriyeti, Kenya, Hindistan, Zambiya’dır. Alkol kullanımı ile bazı cinsel davranışların ilişkili olduğu öne sürülmüştür. Bulgulardan bazıları şöyledir: Rusya, Kenya, Güney Afrika ve Belarus’ta alkol kullanımı ile erken cinsellik arasında bir ilişki bulunmuştur. Meksika ve Romanya’da alkol cinselliği kolaylaştırıcı, gevşetici, sosyalleşmeyi sağlayan ve erkeksiliğin bir sembolü olarak tüketildiği ve bunun çok sayıda partner ile cinselliğe geçmede ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Rusya ve Güney Afrika’da ise kadınlar arasında alkol tüketiminin artmasının istenmeyen gebeliklere ve cinsel istismara (victimization) yol açabileceği görülmüştür. Özetle kültürel farklılıklara rağmen alkol, riskli cinsel davranışlar ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında bir ilişki olduğu görülse de kesin bir sonuca varabilmek için bu konu üzerinde çalışmaların devam etmesi gerektiği düşünülmektedir (Who, 2005).

2.4.3.Cinsellik ve Narsisizm

Narsisizm kavramının ilk kez, bir cinsel bilimci olan Havelock Ellis tarafından kullanılmış olması sonraki kuramcılarının da bu kavramı cinsellikle ilişkilendirmeleri narsisizm ve cinselliğin ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Narsisizmde cinselliği ele alırken yakın ilişki örüntülerini

göz önünde bulundurmak oldukça önem taşımaktadır. Narsisistik bireylerin romantik ilişkilerinde yakınlık ve sıcaklığa daha az ihtiyaç duyduğu bilinen bir gerçektir. Bu bireylerin partner seçimlerindeki temel kriter onların ihtiyaçlarını karşılayabilen ve statü olarak onlara daha iyi hissettiren bireylerdir. Yakınlık ve bağ kurma gibi taleplerinin daha az olduğu söylenebilir. Benzer biçimde cinsellik için de bağ kurma ve romantik bir çekim hissetme gibi koşulları yoktur. Onlar için öncelikli olan her zaman kendi istek ve ihtiyaçlarıdır. Narsisizm düzeyi yüksek olan kişiler romantik ve cinsel ilişkilerinde büyük ölçüde fiziksel haz ve rahatlama arayışındadırlar. Literatürde narsisizm ile kaygı, öfke, partner sayısının fazla oluşu ve pornografik içerik kullanımı olumlu yönde ilişki göstermektedir (Foster, Shrira ve Campbell, 2006: Kasper, Short ve Milam, 2014).

Psikanalitik bakış açısından narsisizm, erken dönemdeki bakım verenin sınır ihlallerinden doğan bir problemdir. Bu ihlallere karşı birey, benliğini tamamen yitirerek ya da sahte bir benlik oluşturarak yanıt verecektir. Bu durumda Winnicott (1965)'a göre psiko-somatik birliğin oluşumu da mümkün değildir. Yani beden ve ruh örtüşmüyordur, ruhuna yabancılaşmış bir özne vardır. Bu noktada narsistik kişilerin cinselliği soğuk ve keyif almaktan uzak nitelikte yaşadıkları söylenebilir. Çeşitli cinsel işlev bozuklukları ve cinselliğe yönelik ilgi ve istek kaybı görülebilir. Ancak mastürbasyon yapmak narsisistik bireyler için oldukça keyif vericidir. Çünkü içsel nesnelere ile iletişim kurmanın bir yolu olmakla beraber bu, hem partnerinin hem kendi bedeninin yabancılığından onu kurtaran bir durumdur. Kernberg, Glasser ve Chassegueet-Smirgel ise narsisistik kişilerin partnerlerine yönelik saldırgan ve tüketici bir tutumları olduğunu ve yeni partner arayışının narsisistik bireylerde sıkça görüldüğünü belirtmişlerdir (Akt. Erten, 2015).

Narsisistik bireyler kendi ihtiyaç ve isteklerini ötekilerin ihtiyaçlarının önüne koyarlar ve ilişki içerisinde kendi önem ve değerlerini giderek arttıran bir konum alırlar. Empatik ilişki kurmakta güçlük çekerler. Dahası manipülatif ve sömürücü bir tutum izleyebilirler. Bu kişilerin cinsel birliktelik kurmak için daha az bağ kurma ihtiyacı olduğu göz önünde bulundurulursa daha yüksek partner sayısına sahip olduğu ve daha riskli cinsel davranışlara eğilimi olabileceği düşünülebilir. Bu hipotezden yola çıkarak yapılan bir çalışmada,

narsisizm seviyesi düşük ve yüksek olan birey karşılaştırılmıştır. Narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerin partner sayısı düşük olanlara kıyasla anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür (%13.8 / 23.8). Benzer biçimde kondom kullanımı da son üç aylık ilişkilerinde narsisizm düzeyi düşük kişiler ile yüksek olanlarda ciddi bir farklılaşma görülmüştür (%14.7- %33.3). Ancak kondom kullanımı ile partner tipi (Regular-Irregular) arasında bir ilişki olabileceğinden tanınmayan bir partner ile kurulacak cinsel ilişkide de kondom kullanım oranı arasında farklılaşma yüksektir. Narsisizm seviyesi yüksek olan bireyler %20 oranında kondom kullanmadığını bildirirken narsisizm seviyesi düşük kişilerde bu oran %8.6 olarak belirlenmiştir. Madde ve alkol kullanımının doğrudan narsisizmle ilişkisi söz konusu olmamakla beraber cinsel aktivite, narsisizm ve madde/alkol değişkenlerinin bir bağlantısı söz konusudur. Elde edilen bulgular cinsel birliktelikten sonra madde kullanımının yüksek olduğunu veya cinsellikten sonra aşırı içmenin söz konusu olduğunu göstermiştir (Martin, Benotsch, Lance ve Green, 2013).

2.4.4. Cinsel Davranışlar ve Erken Dönem Ruhsal Travmalar

Erken dönemde yaşanan travmatik durumlar bireyin ruhsal gelişimini sekteye uğratan ve bireyin yaşamında uzun vadeli sonuçları olan bir durumdur. Dolayısıyla ilişki biçimlerini ve cinselliklerini de büyük ölçüde etkileyeceği söylenebilir.

Finkelhor ve Browne (1985-1988-1990) istismara özellikle de cinsel istismara uğramış çocukların cinsellikle ilgili çarpık bilişsel, duygusal ve davranışsal bir dizi sonucu olabileceğini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar arasında cinsel konulara aşırı ilgi, cinsellikle ilgili normlardan sapma, cinsellik ve duygusal ilişkiler konusunda kafa karışıklığı, alışlagelmişten farklı cinsel davranışlar, çeşitli davranış ve tutumlardan cinsel anlamlar çıkarma, cinsel işlev bozuklukları ve cinsellikte agresyon sayılabilir (Akt. Tharinger, 1990).

İstismar ve ihmal söz konusu olduğunda çeşitli istismar biçimlerinin eş zamanlı olarak görülmesi de oldukça muhtemeldir. Literatüre bakıldığında istismar tiplerinin kişilerarası ilişkilerde ve romantik ilişkilerde çeşitli tezahürleri vardır. Örneğin fiziksel istismara maruz kalan çocukların yetişkinlik dönemlerinde kurdukları ilişkilerde daha zorlayıcı ve saldırgan ancak aynı

zamanda daha hassas tutumları olduğu düşünülmektedir. Duygusal istismar durumunda ise yakın ilişkilerinde istismara uğrama ihtimalleri daha yüksektir. Cinsel istismar durumunda ise riskli cinsel davranışlar, cinselliğe yönelik korku ve kaygı, cinsel işlev bozuklukları ve partnerleriyle duygusal ve sıcak bir bağ kurmada güçlük gibi çeşitli sorunlar görülebilir (Davis, PetreticJackson ve Ting, 2001; DiLillo ve ark, 2007; Noll, Trickett ve Putnam, 2003).

Çocukluk çağında yaşanan istismar ve ihmalin çeşitli akıl sağlığı ile ilgili rahatsızlıklarla ilişkisi bakımından incelenmesine karşın erken dönemdeki istismarın bireylerin cinselliğine ne şekilde tezahür ettiğine dair çalışmalar daha kısıtlıdır. Yapılan bir çalışmada fiziksel istismara uğrayan kadın ve erkeklerin cinsel ilişkilerinde daha sınırsız olduğunu ve yoğun cinsel fantezileri (Teşhircilik, Gözetleme, Mazoşizm, Partnerine vurma ya da tükürme vb.) olduğunu göstermiştir. Aynı çalışmada kadınlarda duygusal istismar ile cinsel fanteziler pozitif korelasyon gösterirken; beden imajlarına yönelik algılarının ise negatif ilişkili olduğu görülmüştür. Erkekler de ise duygusal istismar ile cinsel fantezi ve sınırsız cinsel ilişki tutumlarının olumlu yönde ilişki gösterirken; beden imajı algısı ve cinsel doyum olumsuz yönde ilişkili olarak bulunmuştur. İhmal durumunda ise hem kadınların hem erkeklerin cinsel doyumları olumsuz yönde ilişkili bulunurken sınırsız cinsellik ile olumlu yönde ilişki bulunmuştur. Cinsel istismar durumunda ise hem kadınların hem erkeklerin sınırsız cinsel ilişki eğiliminin daha yüksek olduğu, cinsel dürtülerin, fantezilerin ve cinselliğe yönelik tutumların daha sınırsız olduğu görülmüştür (Meston, Heimanve Trapnell, 1999).

Senn ve Carey (2010) erken dönemlerinde cinsel istismara uğramış kadınlar ile yaptıkları bir çalışmada istismara maruz kalan kadınların riskli davranışlara eğiliminin yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre cinsel istismara uğramış kişiler korunmasız cinselliğe eğilimli olmakla birlikte ortalamaya göre daha yüksek sayıda partner sayısına sahiptirler. Diğer istismar tipleri ve ihmal ise yüksek sayıda partner ile ilişkili bulunmuştur.

2.5. Romantik İlişkiler ve İlişki Doyumu

2.5.1. Romantik İlişkilerin Önemli Bir Boyutu: Aşk

Aşk, hemen herkesi ilgilendiren tam da bu nedenle sanat dallarından çeşitli bilimsel disiplinlere kadar birçok kişi tarafından tanımlanmaya çalışılmış yoğun bir duygusal deneyimdir.

Aşkın bilimsel olarak nasıl ölçüleceği ile ilgili ilk çalışmalar Rubin (1970) tarafından yapılmıştır. Rubin'e göre bağlanma, yakınlık ve şefkat aşkı oluşturan üç temel bileşendir ve bu üç temel bileşen ölçülerek aşk'a dair bir sonuç elde edilebilir. Rubin ayrıca sevgi ile romantik aşkı da ayırmıştır. Daha sonra ise Lee (1973) tarafından aşk stilleri ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada Lee, aşkın tıpkı renkler gibi farklılaşabileceğini ve her bireyin farklı renkleri seçebileceğini ifade etmiştir. Üç ana ve üç yardımcı bileşenden oluşan çeşitli aşk stilleri üzerine bir teori geliştirmiştir. Bu teoriye göre Eros (Tutkulu), Ludus (oyun gibi), Storge (Arkadaşça) sırasıyla kırmızı, sarı ve mavi ile ilişkili üç ana aşk stilidir. Bunlara ek olarak Mania (bağımlı), Pragma (Mantıklı) ve Agape (Özgeci) şeklinde üç yardımcı bileşen olduğunu ifade etmiştir. Bu aşk türlerini kısaca özetlemek gerekirse tutkulu aşk tipinde bireyler, fiziksel olarak çekici buldukları bir partnerle birlikte dirler. Bu ilişkide fiziksel özellikler ve cinsellik ön plandadır. Oyun gibi aşk tipinde ise bireyler partnerleri ile eğlenceli ve iyi vakit geçirirler. Ancak bu ilişki tipinde yakın bir bağ yoktur ve ilişkiler genelde kısa sürelidir. Arkadaşça aşkta bireyler, partnerleri ile ortak ilgi alanlarına sahiptirler ve birlikte iyi vakit geçirirler. Bağımlı aşk tipinde bireyler arasında güvensizlik ve kıskançlıktan kaynaklı yoğun bir çatışma olsa da bu kişiler genelde ilişkilerini bitirmekte güçlük çekerler. Ağırlıklı olarak terk edilen taraf olurlar. Mantıklı aşk tipinde fiziksel özellikler ve tutku çok önemli değildir. Bireyler kendi kişilik özelliklerine uygun bir partner arayışındadır. Son olarak özgeci aşk tipinde ise kişiler kendilerinden çok fazla ödün verirler. Partnerlerine karşı empati seviyeleri oldukça yüksektir. Ayrıca partnerlerinden beklentileri de yoktur. Özetlenen aşk stillerinden ana ve yardımcı bileşenler bir araya gelerek bir aşk stilini meydana getirirler. Buna bir örnek vermek gerekirse eros ve mania bir araya gelerek tutkulu ve obsesif bir aşk biçimini meydana getirirler (Atak ve Taştan, 2012: Graham, 2010). Literatürde önemli bir yer tutan ve Sternberg (1986-1988)

tarafından geliştirilen “aşk üçgeni” modeli ise aşkın ‘Bağlılık (Decision/Commitment), Yakınlık(Intimacy) ve Tutku(Passion)’ şeklinde üç bileşeni olduğunu öne sürmektedir. Sternberg, bu üç bileşeni inceleyerek bir ilişkinin nihayetinde nasıl devam edeceğini ya da sonlanacağını kestirilebileceğini ifade etmiştir (Acker ve Davis, 1992). Bir metafor olarak kullanılan üçgen, yani bu üç bileşenin çeşitli biçimlerde kombinasyonu aşkın biçimlerini de belirleyecektir. Bunları özetlemek gerekirse:

1. Aşksızlar: Bu kişilerde aşkın üç bileşeni de mevcut değildir. Mecburi ya da bir sebebe dayalı bir birliktelik söz konusudur.
2. Delice Aşk: Tutkunun yoğun biçimde var olduğu ancak yakınlık ve bağlılık bileşenlerinin olmadığı türdür.
3. Boş Aşk: Bağlılık ögesi mevcutken, diğer bileşenlerin eksik olmasıdır. Sevgi vardır ancak fiziksel ve cinsel bir arzu ya da tutku bu ilişkide mevcut değildir.
4. Romantik Aşk: Yakınlık ve tutku bu ilişkinin temel bileşenleridir. Buna ek olarak partnerini çeşitli yönlerden beğenme ve takdir etme de söz konusudur.
5. Arkadaşça Aşk: Yakınlık ve bağlanmanın oluşturduğu ilişki biçimidir. Uzun süren romantik ilişkilerin de zamanla arkadaşlığa dönüşmesi kaçınılmazdır.
6. Aptalca Aşk: Tutku ve Bağlılık bu ilişkinin temelini oluşturur. Kısa sürede alınan ciddi kararlar söz konusudur. Ancak tutku zamanla azaldığında bu ilişki biçiminde hayal kırıklığıyla karşılaşma olasılığı da oldukça muhtemeldir.
7. Mükemmel/Tam aşk: Tüm bileşenlerin bir arada ve dengeli olarak var olduğu aşktır. Aşkın bu biçimiyle karşılaşmak ve onu sürdürmek imkansız olduğunda yakındır (Atak ve Taştan, 2012; Sternberg, 1997).

Aşkla ilgili bir diğer önemli teori ise Hazan ve Shaver (1987) tarafından geliştirilen “Bağlanma Biçimi Olarak Aşk” modelidir. John Bowlby (1907-1990) ve Mary Ainsworth (1913-1999) tarafından geliştirilen ve bebeğin yaşamı için hayati önemi olan ilk bakım verenle ilişki biçiminin gelecekteki romantik ilişki biçiminin önemli bir yordayıcısı olacağını öne sürmüşlerdir.

2.5.2. Romantik İlişkiler ve Bağlanma

Bağlanma, bireylerin erken dönemlerinde ilk bakım verenlerine karşı geliştirdikleri hayati bir olgudur. Bowlby (1969-1980) çeşitli bağlanma biçimleri olduğunu ifade etmiştir. Ainsworth, Bleahar, Waters ve Wall (1978) ise Bowlby'nin kuramını biraz daha geliştirerek bağlanmanın üç temel tipi olduğundan söz etmişlerdir: Kaygılı/Kararsız, Kaçınan ve Güvenli. Bebeğin geliştireceği bağlanma biçiminde temel belirleyici ebeveynlerin ya da ilk bakım verenlerin tutum ve davranışlarıdır. Güncel çalışmalar erken dönemde geliştirilen bağlanmanın yetişkin romantik ilişkilerinde önemli bir belirleyen olduğunu göstermektedir.

Ainsworth tarafından geliştirilen bu üç bağlanma biçiminin romantik ilişkinin yordayıcısı olabileceği fikrinden hareketle Hazan ve Shaver (1987) öz bildirim dayalı çeşitli çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu çalışmaya göre güvenli bağlanma geliştiren kişiler, romantik ilişkilerinde daha uyumlu, terk edilmeye yönelik kaygıları olmayan ve duygusal yakınlıktan endişelenmeyen kişilerdir. Güvenli bağlanma geliştiren kişilerin romantik ilişkilerinde partnerlerinin hatalarını tolere edebilme kapasiteleri daha yüksektir. Ayrıca bu kişiler partnerlerine karşı daha destekleyici bir tutum sergilerler. Kaçınan bağlanma durumunda ise birlikteliğin gerginlik ve endişe yarattığı görülmektedir. Bu kişilerin partnerlerine tam anlamıyla güvenmek konusunda güçlük çektiği ortaya konulmuştur. Kaygılı/kararsız bağlanma biçiminde ise süregelen bir şüphe söz konusudur. Bu kişilerin temel kaygısı partnerlerinin onlara olan sevgilerinden ya da onları isteyip istemediklerinden emin olamayışlarıdır. Partnerlerinden aşırı yakınlık talep ederler (Feeney ve Noller, 1990: Hazan ve Shaver, 1987: Simpson, 1990).

2.5.3. İlişki Doyumu

Romantik ilişkilerle ilgili önemli bir konu bireylerin eş/partner seçimleridir. Partner seçimi ilişki doyumunu ve ilişkinin kalitesinde önemli bir role sahiptir.

Partner seçiminde rol oynayan en temel faktörün ise benzerlik olduğu düşünülmektedir. Kadınlar ve erkekler çeşitli bakımlardan örneğin eğitim durumu, sosyal statü, din, ortak ilgi alanları gibi benzerliklere sahip olduğu bireyleri potansiyel bir partner olarak düşünmektedir. Kültürel olarak onaylanan bazı tutum ve davranışlara sahip olunması da bireylerin partner seçimlerinde önemli bir faktördür. Bir erkeğin ekonomik olarak iyi düzeyde olması, eğitiminin iyi olması, partnerini maddi ve manevi yönlerden koruyabiliyor ve destek sağlayabiliyor olması onu ideal bir partner yaparken, kadını potansiyel bir eş kılan daha ziyade evcil (domestik) rollerdir. Cinsel partner seçiminde ise fiziksel çekicilik önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada ayrıştırılması gereken en önemli nokta bireylerin geçici/günlük cinsellik odaklı bir ilişki mi yoksa uzun soluklu romantik bir ilişki mi kurmayı amaçladığıdır (Regan, Levin, Sprecher, Christopher ve Gate, 2000).

Romantik ilişkinin kalitesine yönelik Canary ve Stanfford (1991-1992) tarafından yapılan bir çalışmada bir ilişkinin sahip olması gereken beş özellikten söz edilmiştir. Bunlar Açıklık(Openness), Pozitiflik(Positivity), Güvence(Assurance), Ağlar(Networks) ve Görevler (Tasks)'dir. Sürdürülebilir ve olumlu bir ilişkiden söz edildiğinde bireylerin birbirlerine karşı destekleyici, dürüst ve samimi oldukları söylenebilir. Kişilerarası bir samimiyetin olmadığı, bağların zayıf olduğu, çatışmaların ve farklılıkların yoğun olduğu durumlarda ise ilişkinin kalitesinin düştüğü söylenebilir (Collins, Welsh ve Furman, 2009: Goodboy ve diğerleri, 2010).

İlişki doyumu literatürde çeşitli şekillerde açıklanmıştır. Gottman ve Levenson (1990) iyi bir ilişkinin daha az çatışma içerdiğini ve ilişkinin kararlı bir sabitlik içerdiğinden söz eder. Aynı zamanda bireyde ruhsal ve fiziksel olarak bir iyi oluş hali söz konusudur (Malouff, Schutte ve Thorsteinsson, 2013). Hawkins (1968) ise evlilik doyumunu bireylerin öznel olarak ilişkilerinde aldıkları keyif, memnuniyet ve mutluluk olarak tanımlamıştır. Bu tanımın ilişki doyumu için de geçerli olması mümkündür.

İlişki doyumu söz konusu olduğunda kişisel beklentiler de önemli bir belirleyici olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin beklentileri ise hem kişisel tarihçeleri hem de toplumsal yapı tarafından inşa edilir.

Toplumsal olarak bir kişiyi potansiyel olarak iyi bir partner haline getiren bazı özellikler mevcuttur. Bu bazen fiziksel çekicilik, bazen iyi bir sosyoekonomik düzey bazen de espri yeteneği olarak karşımıza çıkar. Ancak toplumsal olarak “ideal” olan partnerler bazen bireylerin kişisel beklentilerini karşılamaz. Gerçekçi olsun ya da olmasın bireylerin bir ilişkiden beklentisi ilişkinin devamlılığı ve doyumu açısından oldukça önemlidir. Beklentilerin karşılıklılığı da meselenin bir diğer yönünü ortaya koyar. Bazı ilişkiler dışarıdan her ne kadar problemlili görünse de eğer iki tarafın da beklentilerini karşılıyorsa bu ilişkinin doyumu yüksek olacaktır. Bazı durumlarda “ideal” olarak adlandırılabilir düzeyde bireylerin birlikteliği hüsranla sonuçlanır bu durum tamamen kişisel beklentilerle ilişkilidir (Sabatelli, 1988).

Yapılan bazı çalışmalar ise bireylerin kişilik özelliklerinin ilişki doyumu üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. İlişki içerisinde sürekli bastırmayı tercih eden ya da benzer biçimde öfkesini sıklıkla dışsallaştıran kişilik yapılanmasına sahip bireylerin ilişkilerinde negatif sonuçlar aldığı bilinmektedir. Bastırma mekanizmasının sıklıkla kullanılması kişinin, partnerinin duygu, düşünce ve inançlarını bilmesinin de önüne geçen bir durumdur. Benzer biçimde partnerinin bakış açısını yakalayamayan ve olaylar karşısında öfke patlamaları yaşayan kişilerin de ilişki doyumlarının daha düşük olduğu ortaya konulmuştur (Vartan ve Abe, 2015). Romantik ilişkilerde doyumu negatif olarak etkileyen beş kişilik özelliğinden söz edilmiştir. Bunları kısaca özetlemek gerekirse;

1. Nevrotiklik (Neuroticism): Nevrotik kişiler karşılaştıkları durumlara karşı yoğun bir öfke ile yanıt verirler. Deneyimlerinden hoşnut değillerdir ve genel hissiyatları huzursuz olma halidir. Bu durum ilişkilerinin kalitesini ve doyumunu da büyük ölçüde negatif yönde etkilemektedir. İlişkilerindeki problemleri ve çatışmaları çözme konusunda da düşmanca bir tutumla hareket ettikleri için ilişkilerinde bitiş ve ayrılıklar daha sık görülür.

2. Uyumluluk (Agreeableness): Bu kişiler paylaşımcı, şefkatli, güvenilir ve alçakgönüllü olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla bu durum nevrotik kişilik yapılanmalarının aksine ilişki doyumu ve ilişki kalitesini olumlu yönde etkiler.

Bu kişilik yapılanmasında hem kişinin hem de partnerinin ilişki doyumu oldukça yüksektir.

3. Dürüstlük (Conscientiousness): Bu kişilerin temel özelliği işlerine ve görevlerine olan bağlılıklarıdır. Öz disiplinlerinin iyi olduğu ve başarılı biçimde organize oldukları da bilinen özellikleridir. Bu kişilik özelliğinde de hem bireylerin hem partnerlerinin ilişki doyumları yüksektir.

4. Dışadönüklük (Extraversion): Bu kişilik özelliğine sahip bireylerin sosyal aktivelere daha yoğun katılım gösterdiği ve yoğun bir sosyal çevrelerinin olduğu söylenebilir. Yapılan bazı çalışmalar ilişkinin kalitesini yükselttiğini ancak ilişki doyumuyla doğrudan bir ilişkisi olmadığını göstermektedir.

5. Açıklık (Openness): Bu kişilerin yeni tecrübeler ve fikirlere sıcak baktığı, entelektüel kapasitelerinin yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan çeşitli çalışmalar bu özelliğin ilişki doyumuyla doğrudan bir ilişkisinin olmadığını göstermişlerdir (Gerlach, Tanja ve Driebe, 2018; Shaver ve Brennan, 1992).

2.6. İlişki doyumu ve Cinsellik

Cinsellik, romantik ilişkilerin en önemli bileşenlerinden biridir. İlişkinin çoğu yönünü etkileyen fizyolojik ve psikolojik bir olgudur.

Literatüre bakıldığında romantik ilişkiler ve cinsellik ağırlıklı olarak bağlanma teorisi etrafında incelenmiştir. Bağlanmanın biyolojik olarak temel işlevi bireyi tehlikelerden korumak ve güvenli bir ortamda yaşamını sürdürmesine olanak sağlamaktır. Daha önce de belirtildiği üzere bakım verenin tutumundan kaynaklanan üç temel bağlanma biçiminden söz edilebilir. Güvenli, Kaçınan ve Kaygılı/ Kararsız. Dolayısıyla erken dönemde geliştirilen bağlanma biçimi yetişkin yaşamında kurulacak olan yakın ilişkilerin önemli bir yordayıcısı olacaktır.

Kaygılı bağlanma geliştiren kişilerin ilişkilerinde yoğun biçimde yakınlık, destek ve koruma talep ettikleri; Kaçınan bağlanan kişilerin ise daha mesafeli ve kontrollü bir ilişki sürdürmeyi talep ettikleri söylenebilir. Bu kişilerin ilişkilerini sürdürme biçimleri onların cinselliğe yönelik tutum ve davranışlarını da büyük ölçüde etkiler. Güvenli bağlanma geliştiren kişilerin

cinselliği karşılıklı bir paylaşım alanı olarak gördükleri, cinselliğe yönelik olumlu şemalarının olduğu, cinsellikten keyif aldıkları ve uzun süreli romantik ilişkilere daha yatkın oldukları söylenebilir. Cinsel partner seçimlerinde de geçici ve günlük ilişkilerden ziyade uzun süreli partnerliği tercih ettikleri söylenebilir. Kaçınan bağlanan kişilerin ise cinsellikte yakınlık konusunda güven ve endişe problemleri yaşadıkları ve sürekliliğin daha az olduğu bilinmektedir. Korkuları nedeniyle daha sınırlı cinsel aktivitede bulunurlar. Partnerlerine karşı duygusal bir bağlılık hissetmedikleri söylenebilir. Duruma uygun biçimde bu kişilerin geçici ve tek gecelik ilişkileri güvenli ve kaygılı bağlanan kişilere göre daha sıcak karşıladıkları söylenebilir. Kaygılı bağlanma durumunda ise kişilerin cinselliği daha çok bir araç olarak kullandıkları görülür. Partnerleriyle duygusal bağ geliştirmek, partnerlerinin öfkelerini yatıştırmak gibi sebeplerle cinsel ilişkiyi kullanırlar. Ancak ağırlıklı davranışları cinsellikten uzak durmaktır. Uzak durma hali terk edilmeye yönelik endişeleriyle ilişkilidir. Cinsellik esnasında ve sonrasında sevmek ve güven konusunda endişeleri devam eder bu durum da onların cinsellikten haz almalarının önüne geçer. Cinsellikte yaşadıkları problemler ilişkilerinde çatışmalara neden olur. Bu durum da ilişki doyumlarını düşüren bir faktör olarak karşımıza çıkar (Schachner ve Shaver, 2004; Birnbaum, 2007)

96 İsrilli kadınla yapılan bir çalışmada da kaygılı bağlanan kişilerin ilişki doyumları ve cinsel doyumları arasında olumsuz bir yönde ilişki bulunmuştur. Kaçınan bağlanan kişilerin ise beklenenin aksine cinsel doyum ve ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya konulmuştur (Birbaum, 2007). 116 Kanadalı çiftle yapılan bir çalışmada ise kaygılı ve kaçınan bağlanan kişilerin evlilik ve ilişki doyumlarının güvenli bağlanan kişilere oranla anlamlı ölçüde düşük çıktığı görülmüştür (Butzer ve Campbell, 2008).

Bu çalışmalarda ilişki doyumu ve cinsellik büyük ölçüde bağlanma biçimi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda ilişki doyumu ve cinselliğin karşılıklı olarak etkileşiminden de söz etmek mümkündür.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın modeli, araştırma konusuna ait değişkenler üzerinde bir değişik yapılmaksızın var olan durumun tespit edilerek betimlenmesini içerdiği için “İlişkisel Tarama Modeli” olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2013: 176-178). İlişkisel tarama modelinin alt türlerinden ise “kesitsel tür” tercih edilmiştir.

Bu çalışma yetişkin bireylerin Narsisizm düzeyleri, Erken Çocukluk Dönemi Ruhsal Travmaları, İlişki Doyumu ile Cinsel tutum ve Davranışlarını incelemek amacıyla tasarlanmış nicel bir araştırmadır. Araştırmanın konusunu ise bu değişkenlerin arasındaki ilişkinin saptanması oluşturmaktadır

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Cinsellik biçimlerinin geçmişten günümüze değişen ve farklılaşan bir yönünün olması, ayrıca cinselliğin geçmişe kıyasla daha özgürce yaşanması çeşitli sosyokültürel değişimlerden kaynaklanmaktadır Türkiye’de bu konunun az çalışılmış olması sebebiyle bireylerin cinsel pratiklerine yönelik literatür bilgisi kısıtlıdır. Bu nedenle çalışmanın en temel amaçlarından biri Türkiye’deki yetişkinlerin cinsel pratiklerine (ilk cinsel birliktelik yaşı, partner sayısı vb.) yönelik bilgi edinmek ve literatüre katkı sağlamaktır.

Literatüre katkı sağlamanın yanı sıra cinsellik, narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları ve ilişki doyumu gibi klinik alanda önemli olan değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkilerin de belirlenmesi amaçlanmıştır.

Daha önce belirtildiği üzere kısıtlı bir literatüre sahip olan cinsellik konusunda çalışılması ve konunun klinik alanda önemli olduğu düşünülen çeşitli değişkenler etrafından incelenmesi araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef evreni 18 yaşından büyük olan yetişkin ve genç yetişkin bireylerdir. Araştırmanın örnekleme yöntemi rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmaya çeşitli yaşlardan ve çeşitli sosyokültürel yapılarda 350 kişi katılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekler Beş Faktör Narsisizm Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği, İlişki Doyum Ölçeği, Cinsel tutum Ölçeği, Cinsel Risk Alma Ölçeği ve Cinsel Heyecan Arama Ölçeğidir.

3.4.1 Beş Faktör Narsisizm Ölçeği

Beş faktör Narsisizm ölçeği Miller ve arkadaşları tarafından 2012 yılında geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması ise Ekşi (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek 60 Maddeden oluşmakta ve 5'li likert tiptedir (1- Kesinlikle Katılmıyorum / 5- Kesinlikle Katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır). Ölçeğin toplamda üç ters maddesi vardır. Bunlar: 19, 27 ve 38. maddelerdir. Ölçek 15 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: Onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyülenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke/öfke, utanç ve maceraperestlik'tir. Bu 15 alt boyutun toplanmasıyla DSM eksenindeki narsisizm puanı elde edilir. Hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke ve utanç alt boyutlarının toplamı kırılğan narsisizm puanı elde edilirken; diğer alt boyutların toplamı ile büyülenmeci narsisizm puanını elde edilir.

Bu çalışmanın örnekleminde narsisizm puan ortalaması 170 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = .88$) olarak bulunmuştur.

3.4.2. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği

Bernstein ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu ölçek Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 28 sorudan oluşmakta ve yanıtlanma biçimi 5'li likert tipindedir (1. Hiçbir zaman / 5. Çok

sık şekilde puanlanmaktadır). Ölçek 7 ters maddeden (2, 5, 7, 13, 19, 26, 28) ve beş alt ölçekten oluşmaktadır bunlar: Duygusal istismar (3, 8, 14, 18, 25), fiziksel istismar (9, 11, 12, 15, 17), duygusal ihmal (5, 7, 13, 19, 28), fiziksel ihmal (1, 4, 6, 2, 26) ve cinsel istismar (20, 21, 23, 24, 27)'dir. Ölçeğin standardizasyon çalışmasında güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .93$) olarak bulunmuştur (Şar ve ark., 2012).

Bu çalışmada travma toplam puan ortalaması 37 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = .80$) olarak saptanmıştır.

3.4.3. İlişki Doyum Ölçeği

Bu ölçek 7 maddeden oluşmakta ve 7'li likert tiptedir. Ölçek tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçekte ters puanlanan iki madde vardır. Bunlar 4. ve 7. maddelerdir. Ölçekten alınan puan arttıkça ilişki doyumunun arttığı görülmektedir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .86$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Curun (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir (Akt. Kılınçer ve Dost, 2013).

Bu çalışmada ise ilişki doyum puan ortalaması 27,74 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = .68$) olarak saptanmıştır. ($\alpha = .70$)'in altında olduğu için önce uç değerlere bakılmış ancak uç değerler ile güvenilirlik arasında bir bağlantı bulunamadığı için hangi maddenin güvenilirliği düşürdüğü kontrol edilmiştir. 4. Maddenin silinmesinin güvenilirlik katsayısını ($\alpha = .81$)'e çıkardığı tespit edilmesinin ardından bu madde çalışma dışında bırakılmıştır. Böylece güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .81$) olarak kabul edilmiştir.

3.4.4. Cinsel Tutum Ölçeği

Bu ölçek Hendrick Tarafından geliştirilmiş ve Türkçe'ye Karaçam ve ark. (2012) tarafından uyarlanmıştır. Toplamda 23 Madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin ilk 10 maddesi onaylayıcılık (permissiveness), 11-13. Maddeleri doğum kontrolü (birth control), 14-18 aralığındaki maddeler paylaşım (communion) ve 19-23 aralığındaki maddeler araç olarak değerlendirme (Instrumentality) olarak belirlenmiştir. Her madde için 1-5 aralığında puanlama söz konusudur. (1 – Hiç katılmıyorum / 5. Kesinlikle

Katılıyorum). Doğum Kontrolü ve Paylaşım maddelerinin (11,12,13, 14,15,16,17,18) puanlamaları terstir. Ölçekten alınacak yüksek puanlar ideal ve dengeli bir cinselliğin emaresini oluştururken alınan düşük puanlar bireyin idealden uzaklaştığının göstergesidir (Can, Aksoy ve Yılmaz, 2018: Hendrick, Hendrick ve Reich, 2006: Karaçam, Totan, Babür, Korkmaz ve Koyuncu, 2012).

Bu çalışmada bireylerin aldığı puanların ortalaması 75 puan olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = .74$) olarak saptanmıştır.

3.4.5. Cinsel Risk Alma Ölçeği

Bu ölçek ilk olarak 2009 yılında Stulhofer ve arkadaşları tarafından Hırvatistan'daki genç yetişkinlerin riskli cinsel davranışlarını tanımak amacıyla kullanılmıştır. Türkçe uyarlaması ise Kıyılıoğlu (2015) tarafından Ankara Üniversitesi Sosyal Psikoloji anabilim dalında yürütülen doktora tezi kapsamında yapılmıştır. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır. Soruların bir kısmı evet/hayır şeklinde cevaplamaya uygun formattadır. Ayrıca açık uçlu da iki soru mevcuttur. Bu sorulardan biri bugüne kadarki cinsel partner sayısını diğeri ise ilk cinsel birliktelik yaşını araştırmaktadır. Ölçeğin puanlaması yapılırken riskli olan davranışlar (Kondom kullanmama, yaşça büyük biriyle birlikte olma, çok sayıda partnerle eş zamanlı birliktelik gibi) '1' ötekiler sıfır olarak kodlanmıştır. Açık uçlu sorularda ise 10. Soruda 16 yaş ve öncesindeki birliktelikler riskli olarak yani '1' şeklinde kodlanmış diğeri '0' olarak kodlanmıştır. 6. Soruda ise katılımcıların toplam partner sayıları hesaplanmış ve ortalaması '6' olarak bulunmuştur. 6'nın üzerinde olan partner sayısı riskli davranış olarak kodlanmıştır. Kıyılıoğlu (2015) çalışmasında olduğu gibi bu çalışmada da katılımcıların %80'inden fazlası ilişkiden önce bazen alkol kullandığını bildirdiği için yalnızca sıklıkla kullanma durumu riskli olarak kodlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin riskli cinsel davranışlara eğiliminin olduğunu göstermektedir (Kıyılıoğlu.,2015; Stulhofer ve ark.,2009).

Bu çalışmada ölçekten alınan puanların ortalaması 2.15 olarak bulunmuştur. Kıyılıoğlu (2015)' nun çalışmasında ise bu ortalama 3.31 olarak saptanmıştır. Ölçekten elde edilen bulgulara göre güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .65$) olarak bulunmuştur. Bu sayı güvenilir kabul edilen ($\alpha = .70$)'in altında olduğu

için önce uç değerlere bakılmış ancak uç değerler ile güvenilirlik arasında bir bağlantı bulunamadığı için hangi maddenin güvenilirliği düşürdüğü kontrol edilmiştir. Ölçeğin 7. Maddesi çalışmanın dışında bırakılmış böylece güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .71$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinde bu katsayı ($\alpha = .65$), Kıylioğlu (2015)' nun çalışmasında ise ($\alpha = .71$) olarak bulunmuştur.

3.4.6. Cinsel Heyecan Arama Ölçeği

Kalichman ve ark. (1994) tarafından geliştirilen geliştirilen Cinsel Heyecan Arama Ölçeği Kıylioğlu (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Yapılan çalışmada orijinalinde olan 1 madde çıkarılmış ve 10 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .84$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin 4'lü likert tiptedir (1- Hiç katılmıyorum ve 4- Bütünüyle katılıyorum). Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe heyecan arayışının da yükseldiği görülmektedir (Kıylioğlu, 2013).

Bu çalışmada ise heyecan arama toplam puanın ortalaması 21.22 güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = .88$) olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanması için ilk aşamada hem manuel form hem de online form tasarlanmıştır. Ancak soruların içeriğinin, bireyin mahrem alanıyla önemli ölçüde ilişkili olması nedeniyle özellikle sınıf gibi sınırların yakın olduğu mekanlarda yapılacak uygulamaların zorlayıcı olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle ilk olarak 50 kişilik bir sınıfta pilot bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulamadan elde edilen verilerin, beklendiği üzere problemli ve sonuçları yanıltma eğiliminin olduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışma yalnızca online olarak yürütülmüş ve çalışmanın analiz kısmında online olarak elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma anketlerine ait link çeşitli mail gruplarında ve sosyal medyada paylaşılmıştır. Anketlere başlamadan hemen önce bir gönüllü onam formu oluşturulmuş bireylerin dilediklerinde çalışmayı bırakma haklarının olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu formda çalışmaya dair kısaca bir bilgi de verilmiştir.

3.6. Araştırma Soruları

1. Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu toplam puanı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Cinsel ilişkiye girmiş kişilerin ilk cinsel ilişkiye girme yaşları ve partner sayıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
4. Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu toplam puanı ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
5. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
6. Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu toplam puanı çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
7. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri eēitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
8. Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki doyumunu ilişkili midir?
9. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri diēer deēiřkenlerle ilişkili midir?

4. BÖLÜM

BULGULAR

4. 1. Bulgular

Elde edilen verilerin analizi SPSS 22 paket programı ile yapılmıştır. Yukarıda belirtilen soruların analizine başlamadan hemen önce veri setinin dağılımı incelenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda uygun analizler parametrik veya non-parametrik testler ile yapılmıştır.

Bu çalışmada normalliği test etmek için çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının normal dağılım için sahip olması gereken aralıkla ilgili çeşitli çalışmalar olsa da literatürde en sık atıf yapılan çalışma Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından belirtilen +1,5/ -1,5 aralığıdır. Bir diğer çalışma ise George ve Mallery (2010) tarafından belirtilen +2/-2 aralığıdır. Dolayısıyla +2/-2 aralığında yer alan değerlerin normal dağıldığına karar verilmiştir.

Tablo 4.1. Ölçeklerin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Değişkenler	Skewness (Çarpıklık)	Kurtois (Basıklık)
Kırılgan Narsisizm	-,055	-,333
Büyüklenmeci Narsisizm	,314	-,046
Narsisizm Toplam	,249	-,155
Fiziksel İhmal	1,180	1,307
Fiziksel İstismar	4,179	19,887
Cinsel İstismar	3,150	11,34
Duygusal İhmal	,916	,407
Duygusal İstismar	2,23	6,14
Travma Toplam	2,12	6,61
Cinsel Heyecan Arama	,430	-,512
Cinsel Risk Alma	1,32	1,29
Cinsel Tutum	,296	-,141
İlişki Doyumu	-,942	,446

Yukarıdaki tablo incelendiğinde görülmektedir ki travma ölçeği ve alt ölçekleri dışındaki tüm ölçekler normal dağılım göstermektedir. Travma

ölçeğinin duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt ölçekleri normale yakın bir dağılım gösterse de bu ölçeğin analizleri için non-parametrik testlerin tercih edilmesine karar verilmiştir.

4.2. Sosyodemografik Verilerin Analizi

Bu çalışma toplam 350 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu kişilerin 209'u kadın (%59.7) ve 141'i (%40.3) erkektir.

Katılımcıların yaş ortalaması 25.6 olarak bulunurken katılımcıların maksimum yaş değeri 56 minimum yaş değeri ise 18 olarak bulunmuştur.

Katılımcılardan 90 kişi daha önce cinsel ilişkiye girmediğini bildirirken 260 kişi cinsel ilişki geçmişi olduğunu bildirmiştir. İlişkiye girmeyen 90 kişinin 71'i kadınken 19'u erkektir. Cinsel ilişkiye girmemiş kişilerin yaşları incelendiğinde minimum değer 18 yaş olduğu maksimum değer ise 40 yaş olduğu görülmüştür. Cinsel ilişkiye girmiş 260 kişinin ise cinsiyet dağılımları incelendiğinde 138'inin kadın 122' sinin erkek olduğu görülmüştür. Bu kişilerin ise minimum yaş değeri 19 olarak bulunurken maksimum yaş değeri 56 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya ait sosodemografik veriler Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Sosyodemografik Veriler

		N	%
Cinsiyet	Kadın	209	59.7
	Erkek	141	40.3
Eğitim Durumu	Lise	9	2.6
	Lisans/MYO	237	67.7
	Lisansüstü	104	29.7
İlişki Durumu	İlişkisi Var	175	50.0
	İlişkisi Yok	175	50.0
Çalışma Durumu	Çalışıyor	159	45.4
	Çalışmıyor	191	54.6
Cinsel İlişki	Var	260	74.3
	Yok	90	25.7

N: 350

Bu bölümde narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları ve ilişki doyumu ile cinsel tutum ve davranışların, sosyodemografik verilere (cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, çalışma durumu) göre farklılaşma durumları incelenecektir.

4.3 Araştırma Sorularının Çözümlemesi

Yöntem kısmında belirlenmiş soruların çözümü amacıyla SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Her sorunun analizi için veri setinin dağılımına uygun analiz tipi seçilmiştir.

4.3.1 Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu Cinsiyete Göre Farklılaşmakta mıdır?

Tablo 1. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Cinsiyet

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Kırılgan Narsisizm	Kadın	209	35.60	7.16	348	-1,09	,273
	Erkek	141	34,78	6,36			
Büyüklenmeci Narsisizm	Kadın	209	131,3	20,58	348	4,19	,000**
	Erkek	141	140,7	20,59			
Narsisizm Toplam	Kadın	209	166,9	23,3	348	3,43	,001**
	Erkek	141	175,5	23,3			
İlişki Doyum	Kadın	209	28,0	7,88	348	-,838	,403
	Erkek	141	27,3	7,86			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde kırılıg narsisizm ($t_{(348)} = -1,09$; $p > .05$) ve ilişki doyumu ($t_{(348)} = -,838$; $p > .05$) puanlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak büyüklenmeci narsisizm ($t_{(348)} = 4,19$; $p < .01$) ve narsisizm toplam puanında ($t_{(348)} = 3,43$; $p < .01$) cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre erkeklerin narsisizm (Ort.= 175,5) ve büyüklenmeci narsisizm puanları (Ort.= 140,7) kadınların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 2. Travma Alt ölçekleri ve Cinsiyet

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Fiziksel İhmal	Kadın	209	157,76	32972,5	11027,5	,000**
	Erkek	141	201,79	28452,5		
Fiziksel İstismar	Kadın	209	172,50	36052,5	12746,5	,354
	Erkek	141	179,95	25372,5		
Duygusal İhmal	Kadın	209	169,56	35437,0	13492,0	,179
	Erkek	141	184,31	25988,0		
Duygusal istismar	Kadın	209	182,67	38178,0	13236,0	,098
	Erkek	141	164,87	23247,0		
Cinsel İstismar	Kadın	209	185,01	38667,5	12746,5	,005**
	Erkek	141	161,40	22757,5		
Travma Toplam	Kadın	209	170,32	35597,0	13652,0	,243
	Erkek	141	183,18	25828,0		

(*p<.05;**p<.01)

Travma alt ölçeklerinin ve travma toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Testin bulguları incelendiğinde fiziksel ihmal (U=11027,05; p=,000), cinsel istismar ise (U=12746,5; p=,005) olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre fiziksel ihmal ve cinsel istismarın cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre kız çocuklarının cinsel istismara uğrama oranı erkeklere göre daha yüksekken, erkek çocuklarının fiziksel ihmale maruz kalma oranı kız çocuklarına göre daha yüksektir.

Fiziksel istismar (U=12746,5; p=,354), duygusal ihmal (U=13492,0; p=,179), duygusal istismar (U=13236,0; p= ,098) ve travma toplam puanı (U=13652,0; p=,243) değişkenlerinin Sig. değerleri (p>.05) şeklinde bulunduğu için bu değişkenler cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.3.2 Cinsel İlişkiye Girmemiş ve Girmiş Kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama Düzeyleri Cinsiyete Göre Farklaşmakta Mıdır?

Tablo 3. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Cinsel Tutum /Davranışları ile Cinsiyetleri

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel Heyecan Arama	Kadın	71	16,49	5,65	88	1,61	,249
	Erkek	19	18,10	4,14			
Cinsel Tutum Puanı	Kadın	71	79,16	8,88	24,05	-,208	,810
	Erkek	19	78,57	11,49			
Cinsel Risk Toplam	Kadın	71	1,02	,413	88	-,817	,416
	Erkek	19	,947	,229			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(88)} = 1,61$; $p > .05$), cinsel tutum ($t_{(24,05)} = -0,208$; $p > .05$) ve cinsel risk ($t_{(88)} = -0,817$ $p > .05$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, cinsel ilişkiye girmemiş kişilerin cinsel tutum ve davranışlarında farklı cinsiyetten olmanın istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

Tablo 4. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Cinsel Tutum /Davranışları ile Cinsiyetleri

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel Heyecan Arama	Kadın	138	20,95	5,56	258	5,14	,000**
	Erkek	122	24,76	6,36			
Cinsel Tutum Puanı	Kadın	138	77,67	10,76	255,8	-6,09	,000**
	Erkek	122	70,22	8,66			
Cinsel Risk Toplam	Kadın	138	2,10	1,87	258	3,75	,000**
	Erkek	122	3,05	2,23			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(258)} = 5,14$; $p < .01$), cinsel tutum ($t_{(255,8)} = -6,09$; $p < .01$) ve cinsel risk ($t_{(258)} = 3,75$; $p < .01$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre cinsel ilişkiye girmiş kişilerin cinsel tutum ve davranışlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık söz konusudur. Erkeklerin cinsel risk (Ort. = 3,05) ve cinsel heyecan arama (Ort. =

24,7) puanları kadınlara göre daha yüksektir. Erkeklerin cinsel tutum puanı (Ort.= 70,2) ise kadınlardan daha düşük bulunmuştur. Ancak bu ölçek için puanların yükselmesi sağlıklı cinselliğin göstergesidir. Bu sonuçlara göre erkeklerin, kadınlara göre daha sağlıksız cinsel tutumlara sahip olduğunu söylemek mümkündür.

4.3.3. Cinsel ilişkiye girmiş kişilerin ilk cinsel ilişkiye girme yaşları ve partner sayıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 5. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Partner Sayıları ve İlk Cinsel ilişkiye Girme Yaşları ile Cinsiyetleri

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Partner Sayısı	Kadın	138	5,0	7,09	177,4	5,34	,000**
	Erkek	122	12,2	13,21			
İlk Cinsel İlişkiye Girme yaşı	Kadın	138	20,2	2,92	255,0	-6,06	,000**
	Erkek	122	18,0	2,74			

(*p<.05;**p<.01)

Tablo incelendiğinde daha önce cinsel ilişkiye girmiş kişilerin partner sayılarında ($t_{(177,4)} = 5,34$; $p < .01$) ve ilk cinsel ilişkiye girme yaşlarında ($t_{(255,0)} = -6,06$; $p < .01$) cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre kadınların ortalama partner sayısı (Ort.=5) olarak bulunurken erkeklerin ortalama partner sayısı (Ort.= 12,2) olarak bulunmuştur. Kadınların ilk cinsel ilişkiye girme yaşı ortalama (Ort.= 20) olarak bulunurken; erkeklerin ortalaması (Ort.= 18) olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre farklı cinsiyetten olmanın ilk cinsel ilişkiye girme ve partner sayısında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yarattığı görülmektedir.

4.3.4.Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 6. Narsisizm, İlişki Doyumu ve İlişki Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Kırılgan Narsisizm	İlişkisi yok	175	34,89	7,36	340,06	-1,037	,301
	İlişkisi var	175	35,67	6,31			
Büyüklenmeci Narsisizm	İlişkisi yok	175	132,5	21,56	348	-2,37	,018*
	İlişkisi var	175	137,8	20,27			
Narsisizm Toplam	İlişkisi yok	175	167,4	23,9	348	-6,06	,015*
	İlişkisi var	175	173,4	22,2			
İlişki Doyum	İlişkisi yok	175	31,84	5,16	348	11,36	,000**
	İlişkisi var	175	23,65	8,00			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde kırılğan narsisizm ($t_{(340,06)} = -1,037$; $p > .05$) olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre ilişki durumunun kırılğan narsisizm üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Büyüklenmeci narsisizm ($t_{(348)} = -2,37$; $p < .05$), narsisizm toplam ($t_{(348)} = -6,06$; $p < .05$) ve ilişki doyum ($t_{(348)} = 11,36$; $p < .01$) puanlarının ise ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. İlişkisi olan kişilerin büyüklenmeci narsisizm puanları (Ort.=137,8) ve narsisizm toplam puanları (Ort.=173,4) ilişkisi olmayan kişilere göre daha yüksek bulunmuştur. Mevcut bir ilişkisi olanların ilişki doyum puanı (Ort.=23,6) ise ilişkisi olmayanlara göre daha düşük bulunmuştur. Bu ölçeğin yönergesinde katılımcıların ilişki doyumunu ölçmek için mevcut ilişkilerini eğer yoksa son ilişkilerini değerlendirmeleri istenmiştir.

Tablo 7. Travma Alt Türleri ve İlişki Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Fiziksel İhmal	İlişkisi yok	175	170,30	29802,50	14402,5	,328
	İlişkisi var	175	180,70	31622,50		
Fiziksel İstismar	İlişkisi yok	175	169,81	29717,50	14317,5	,149
	İlişkisi var	175	181,19	31707,50		
Duygusal İhmal	İlişkisi yok	175	170,42	29824,0	14424,0	,346
	İlişkisi var	175	180,58	31601,0		
Duygusal istismar	İlişkisi yok	175	171,55	30020,5	14620,5	,453
	İlişkisi var	175	179,45	31404,5		
Cinsel İstismar	İlişkisi yok	175	178,81	31292,5	14732,5	,423
	İlişkisi var	175	172,19	30132,5		
Travma Toplam	İlişkisi yok	175	171,09	29940,0	14540,0	,414
	İlişkisi var	175	179,91	31485,0		

(*p<.05;**p<.01)

Tablo incelendiğinde fiziksel ihmal (U=14402,5; p=0,328), fiziksel istismar (U=14317,5; p=0,149), duygusal ihmal (U=14424,0; p=0,346), duygusal istismar (U=14620,5; p =0,453), cinsel istismar (U=14732,5; p=0,423) ve travma toplam (U=14540,0; p =0,414) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre travma alt ölçeklerinden elde edilen puanlar, ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.3.5. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 8. Cinsel ilişkiye Girmemiş Kişilerin İlişki Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel Heyecan Arama	İlişkisi yok	23	15,86	4,00	55,32	-,995	,241
	İlişkisi var	67	17,16	5,77			
Cinsel Tutum Puanı	İlişkisi yok	23	84,73	6,76	55,32	4,23	,606
	İlişkisi var	67	77,07	9,43			

Cinsel Risk	İlişkisi yok	23	,956	,208	88	-,793	,430
Toplam	İlişkisi var	67	1,02	,425			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(55,32)} = -0,995$; $p > .05$) ve cinsel tutum ($t_{(55,32)} = -0,208$; $p > .05$) ve cinsel risk ($t_{(88)} = -0,793$; $p > .05$) olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre ilişki durumunun cinsel tutum ve davranış puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin İlişki Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel Heyecan Arama	İlişkisi yok	152	21,63	5,95	258	-	,001**
	İlişkisi var	108	24,29	6,31		3,45	
Cinsel Tutum Puanı	İlişkisi yok	152	76,60	10,86	258	4,59	,000**
	İlişkisi var	108	70,75	8,94			
Cinsel Risk Toplam	İlişkisi yok	152	2,13	1,95	258	-	,000**
	İlişkisi var	108	3,13	2,19		3,91	

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(258)} = -3,45$; $p < .01$) ve cinsel tutum ($t_{(258)} = 4,59$; $p < .01$) ve cinsel risk ($t_{(258)} = 3,75$; $p < .01$) olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre ilişki durumunun cinsel tutum ve davranış puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yarattığı görülmektedir. İlişkisi olan kişilerin heyecan arama (Ort.=24,2) ve risk puanları (Ort.= 3,13) daha yüksek olarak bulunurken benzer biçimde cinselliğe yönelik tutum puanlarının (Ort.= 70,7) daha düşük olduğu görülmüştür. Daha önce belirtildiği üzere bu ölçekten alınan düşük puanlar sağlıklı cinselliğin göstergesidir.

4.3.6. Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki Doyumu toplam puanı çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 10. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Çalışma Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Kırılgan Narsisizm	Çalışmıyor	159	35,09	6,78	348	-,455	,650
	Çalışıyor	191	35,42	6,93			
Büyüklenmeci Narsisizm	Çalışmıyor	159	134,63	19,90	348	-,439	,661
	Çalışıyor	191	135,62	21,97			
Narsisizm Toplam	Çalışmıyor	159	169,7	23,9	348	-,531	,596
	Çalışıyor	191	171,05	22,2			
İlişki Doyum	Çalışmıyor	159	28,02	7,64	348	,599	,550
	Çalışıyor	191	27,5	8,00			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde kırılğan narsisizm ($t_{(348)} = -0,455$; $p > .05$) büyüklenmeci narsisizm ($t_{(348)} = -0,439$; $p > .05$), narsisizm toplam ($t_{(348)} = -,531$; $p > .05$) ve ilişki doyum ($t_{(348)} = 0,599$; $p > .05$) puanlarında çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 11. Travma Alt ölçekleri ve Çalışma Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Fiziksel İhmal	Çalışmıyor	159	169,85	27006,50	14286,5	,332
	Çalışıyor	191	180,20	34418,50		
Fiziksel İstismar	Çalışmıyor	159	176,19	28014,50	15074,5	,873
	Çalışıyor	191	174,92	33410,50		
Duygusal İhmal	Çalışmıyor	159	179,23	29498,00	14591,0	,527
	Çalışıyor	191	172,39	32927,00		
Duygusal istismar	Çalışmıyor	159	171,27	27231,50	14511,5	,464
	Çalışıyor	191	179,02	34193,50		
Cinsel İstismar	Çalışmıyor	159	172,65	27451,00	14731,0	,529
	Çalışıyor	191	177,87	33974,00		

Travma	Çalışmıyor	159	174,07	27677,50	14597,5	,809
Toplam	Çalışıyor	191	176,69	33747,50		

(*p<.05;**p<.01)

Tablo incelendiğinde fiziksel ihmal (U=14286,5; p=,332), fiziksel istismar (U=15074,5; p=,873), duygusal ihmal (U=14591,0; p=,527), duygusal istismar (U=14511,5; p=,464), cinsel istismar (U=14731,0; p=,529) ve travma toplam (U=14597,0; p=,809) olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre travma alt ölçeklerinden elde edilen puanlar, çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.3.7. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 12. Cinsel İlişkiye Girmeyen Kişilerin Çalışma Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel Heyecan Arama	Çalışmıyor	27	17,33	4,07	88	,575	,567
	Çalışıyor	63	16,61	5,87			
Cinsel Tutum Puanı	Çalışmıyor	27	80,12	8,19	88	,750	,455
	Çalışıyor	63	78,55	9,92			
Cinsel Risk Toplam	Çalışmıyor	27	1,07	,384	88	1,02	,309
	Çalışıyor	63	,984	,380			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(88)}=0,575$; $p>.05$) cinsel tutum ($t_{(88)}=0,750$; $p>.05$) ve cinsel risk ($t_{(88)}=1,02$; $p>.05$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre çalışma durumunun cinsel ilişkiye girmemiş kişilerin cinsel tutum ve davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 13. Cinsel İlişkiye Girmiş Olan Kişilerin Çalışma Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Cinsel HeyecanArama	Çalışmıyor	132	23,05	6,42	258	,815	,416
	Çalışıyor	128	22,42	6,05			
Cinsel Tutum Puanı	Çalışmıyor	132	74,85	11,35	258	1,059	,290
	Çalışıyor	128	73,47	9,52			
Cinsel Risk Toplam	Çalışmıyor	132	2,59	2,27	258	,377	,706
	Çalışıyor	128	2,50	1,91			

(*p<.05;**p<.01)

Bulgular incelendiğinde cinsel heyecan arama ($t_{(258)}= 0,815$; $p>.05$) cinsel tutum ($t_{(258)}= 1,059$; $p>.05$) ve cinsel risk ($t_{(258)}=0,377$; $p>.05$) olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre cinsel ilişkiye girmiş kişilerin cinsel tutum ve davranışlarında çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.3.10.Narsisizm, Erken Dönem Travmaları ve İlişki doyumu ilişkili midir?

Tablo 14. Narsisizm, Travma ve İlişki Doyumu Değişkenlerinin İlişkisi

	Kırılğan Narsisizm	Büyüklenmeci Narsisizm	Narsisizm Toplam	Fiziksel İhmal	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Duygusal İhmal	Travma Toplam	İlişki Doyumu
Kırılğan Narsisizm										
Büyüklenmeci Narsisizm	,178**									
Narsisizm Toplam	,455**	,957**								
Fiziksel İhmal	,023	,083	,082							
Fiziksel İstismar	-,008	,017	,013	,252**						
Cinsel İstismar	,149**	,051	,090	,190**	,277**					
Duygusal İstismar	,157**	,020	,064	,355**	518**	,427**				
Duygusal İhmal	,127*	-,029	,011	,444**	,350**	,261**	,620**			
Travma Toplam	,138*	,030	,068	,598**	,651**	,594**	,848**	,812**		
İlişki Doyumu	-,097	-,087	-,107*	-,084	-,083	-,069	-,145**	-,180**	-,168**	

(*p<0.05; **p<0.01)

Araştırmanın bu kısmında narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları ve ilişki doyumu değişkenlerinin ilişkileri incelenmiştir. Bu analiz için pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir.

Tablo incelendiğinde birçok değişkenin kendi arasında olumlu ya da olumsuz yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Sırası ile tüm değişkelere ait ilişkiler aşağıda sunulmuştur.

- Kırılgan narsisizm ile narsisizm ($r=0,455$, $p<.01$), büyüklenmeci narsisizm ($r=,178$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,157$, $p<.01$), cinsel istismar ($r=0,149$, $p<.01$), travma toplam ($r= 0,138$, $p<.05$) ve duygusal ihmal ($r=0,127$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Büyüklenmeci narsisizm ile narsisizm toplam puanı ($r= 0,958$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Narsisizm Toplam puanı ile İlişki doyumu ($r= -0,107$, $p<.05$) arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Fiziksel istismar ile travma toplam ($r=0,598$, $p<.01$) duygusal ihmal ($r=0,444$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,355$, $p<.01$), fiziksel istismar ($r=0,252$, $p<.01$) ve cinsel istismar ($r=0,190$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Fiziksel İhmal ile travma toplam puanı ($r=0,651$, $p<.01$), duygusal istismar ($r= 0,518$, $p<.01$) duygusal ihmal ($r= 0,350$, $p<.01$) ve cinsel istismar ($r= 0,277$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**

- Cinsel istismar ile travma toplam ($r=0,594$, $p<, 01$), duygusal istismar ($r=0,427$, $p<.01$) ve duygusal ihmal ($r=0,261$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Duygusal istismar ile travma toplam ($r=0,848$, $p<.01$) ve duygusal İhmal ($r=0,620$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken**; duygusal istismar ile ilişki doyumu ($r=-0,145$, $p<.01$) arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki **bulunmuştur.**
- Duygusal ihmal ile travma toplam ($r=0,842$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken**; ilişki doyumu ($r=-0,180$, $p<.01$) ile **olumsuz yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Travma toplam ile ilişki doyumu ($r=-0,168$, $p<.01$) arasında ise **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**

4.3.11. Cinsel ilişkiye girmemiş ve girmiş kişilerin Cinsel Risk, Cinsel Tutum ve Cinsel Heyecan Arama düzeyleri diğer değişkenlerle ilişkili midir?

Bu araştırmanın son sorusuna ait sonuçlar aşağıda iki farklı tablo (Bknz. Tablo 20 ve 21) ile gösterilmiştir. Tablo 20’de cinsel ilişkiye girmemiş 90 katılımcının korelasyon analizi sunulurken tablo 21’de cinsel ilişkiye girmiş 260 kişiye ait veriler sunulmuştur.

Tablo 15. Cinsel İlişkiye Girmemiş Kişilerin Narsisizm, Travma, İlişki Doyumu ile Cinsel Tutum ve Davranışlarının İlişkisi

	Kırılgan Narsisizm	Büyükleme Narsisizm	Narsisizm Toplam	Fiziksel İhmal	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Duygusal İhmal	Travma Toplam	İlişki Doyumu	Cinsel Risk	Heyecan Toplam	Cinsel Tutum
Kırılgan Narsisizm													
Büyükleme Narsisizm	,090												
Narsisizm Toplam	,429**	,938**											
Fiziksel İhmal	,098	-,059	-,019										
Fiziksel İstismar	,121	-,091	-,040	,187									
Cinsel İstismar	,246*	,217*	-,112	,358**	,424**								
Duygusal İstismar	,173	-,081	-,013	,408**	,531**	463**							
Duygusal İhmal	,110	,010	,048	,538**	,360**	,352**	,654**						
Travma Toplam	,197	-,102	-,024	,642**	,641**	,670**	,856**	845**					
İlişki Doyumu	-,208*	,009	-,064	-,157	-,088	,022	-,201	-,261*	-,205				
Cinsel Risk Toplam	,214*	,025	,097	,029	-,024	,011	,069	,099	,063	-,032			
Cinsel Heyecan Arama	,118	,259*	,276**	,019	,046	-,005	,038	,149	,081	-,045	,056		
Cinsel Tutum	,032	-,199	-,170	-,129	-,223*	-,109	-,233*	-,295**	-,281**	,185	-,106	-419**	

(*p<0.05;**p<0.01)

Çalışmanın bu kısmında cinsel ilişkiye girmemiş kişilerin cinsel tutum ve davranışlarının diğer değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

- Kırılğan narsisizm ile narsisizm toplam ($r=0,429$, $p<.01$), cinsel istismar ($r=0,246$, $p<.05$), cinsel risk ($r=0,214$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken**; ilişki doyumu ($r=-0,208$, $p<.05$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Büyüklenmeci narsisizm ile travma toplam ($r=0,938$, $p <.01$) ve cinsel heyecan arama ($r=0,259$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken**; cinsel istismar ($r= -0,217$, $p<.05$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Narsisizm toplam puanı ile cinsel heyecan arama puanı ($r=0,276$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Fiziksel ihmal ile travma toplam puanı ($r=0,642$, $p<.01$), duygusal ihmal ($r=0,538$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,408$, $p<.01$) ve cinsel istismar ($r=0,358$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Fiziksel istismar ile travma toplam ($r=0,641$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,531$, $p<.01$), cinsel istismar ($r=0,424$, $p<.01$) ve duygusal ihmal ($r=0,360$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur**. Ayrıca fiziksel istismar ile cinsel tutum ($r= -0,223$, $p<.05$) arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.

- Cinsel istismar ile travma toplam ($r=0,670$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,463$, $p<.01$) ve duygusal ihmal ($r=0,352$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Duygusal istismar ile travma toplam ($r=0,856$, $p<.01$) ve duygusal ihmal ($r=0,654$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken;** cinsel tutum ($r=-0,233$, $p<.05$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Duygusal İhmal ile travma toplam ($r=0,845$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken;** ilişki doyumu ($r=-0,261$, $p<.05$) ve cinsel tutum ($r=-0,295$, $p<.01$) değişkenleri arasında ise **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Travma toplam ile cinsel tutum arasında ($r= -0,281$, $p<.01$) arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Cinsel heyecan arama ve cinsel tutum ($r= -0,419$, $p<.01$) arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**

Tablo 16. Cinsel İlişkiye Girmiş Kişilerin Narsisizm, Travma, İlişki Doyumu ile Cinsel Tutum ve Davranışlarının İlişkisi

	Kırılğan Narsisizm	Büyüklemececi Narsisizm	Narsisizm Toplam	Fiziksel İhmal	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Duygusal İhmal	Travma Toplam	İlişki Doyumu	Cinsel Risk	Heyecan Toplama	Cinsel Tutum
Kırılğan Narsisizm													
Büyüklemececi Narsisizm	,211**												
Narsisizm Toplam	,470**	,962**											
Fiziksel İhmal	,008	,112	,103										
Fiziksel İstismar	-,046	,042	,025	,267**									
Cinsel İstismar	,122*	,120	,142*	,139**	,238**								
Duygusal İstismar	,151*	,051	,088	,345**	,517**	,418**							
Duygusal İhmal	134*	-,041	,000	,421**	,349**	,231**	,608**						
Travma Toplam	,119	,067	,093	,586**	,656**	,569**	,846**	,801**					
İlişki Doyumu	-,038	-,137*	-,134*	-,092	-,089	-,118	-,125*	-,154*	-,169**				
Cinsel Risk Toplam	,092	,382**	,370**	,121	,203**	,218**	,162**	,107	,224**	-,210**			
Cinsel Heyecan Arama	,249**	,459**	,484**	,151*	,088	,167**	,055	,023	,125*	-,166**	,542**		
Cinsel Tutum	-,142*	-,337**	-,334**	-,094	-,002	-,093	-,295**	,017	-,018	,229**	-,455**	-,544**	

(*p<0.05;**p<0.01)

Araştırmanın bu kısmında cinsel ilişkiye girmiş kişilerin cinsel tutum ve davranışları ile diğer değişkenlerinin ilişkisi incelenmiştir.

- Kırılgan narsisizm ile narsisizm toplam puanı ($r=0,470$, $p<.01$), cinsel heyecan arama ($r=0,249$, $p<.01$), büyüklenmeci narsisizm ($r=0,211$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,151$, $p<.01$), duygusal ihmal ($r=0,134$, $p<.01$) ve cinsel istismar ($r=0,122$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken**; cinsel tutum ($r=-0,142$, $p<.05$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Büyüklenmeci narsisizm ile narsisizm toplam ($r=0,962$, $p<.01$), cinsel heyecan arama ($r=0,459$, $p<.01$) ve cinsel risk ($r=0,382$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken**; İlişki doyumu ($r=-0,137$, $p<.05$) ve cinsel tutum ($r=-0,337$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Narsisizm toplam puanı ile cinsel heyecan arama ($r=0,484$, $p<.01$) cinsel risk ($r=0,370$, $p<.01$) ve cinsel istismar ($r=0,142$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken**; İlişki doyumu ($r=-0,134$, $p<.05$) ve cinsel tutum ($r=-0,334$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Fiziksel ihmal ile travma toplam ($r=0,586$, $p<.01$), duygusal ihmal ($r=0,421$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,345$, $p<.01$), fiziksel istismar ($r=0,267$, $p<.01$), cinsel istismar ($r=0,139$, $p<.01$) ve cinsel heyecan toplam ($r=0,151$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.
- Fiziksel istismar ile travma toplam ($r=0,656$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,517$, $p<.01$), duygusal ihmal ($r=0,349$, $p<.01$), cinsel istismar ($r=0,238$, $p<.01$) ve cinsel risk ($r=0,203$, $p<.01$) puanları arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur**.

- Cinsel İstismar ile travma toplam ($r=0,569$, $p<.01$), duygusal istismar ($r=0,418$, $p<.01$), duygusal ihmal ($r=0,231$, $p<.01$), cinsel risk ($r=0,218$, $p<.01$), cinsel heyecan arama ($r=0,167$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Duygusal İhmal ile travma toplam ($r=0,801$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken;** İlişki doyumu ($r=-0,154$, $p<.05$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Travma toplam ile cinsel risk ($r=0,224$, $p<.01$), cinsel heyecan arama ($r=0,125$, $p<.05$) değişkenleri arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken;** ilişki doyumu ($r=-0,169$, $p<.01$) ile **olumsuz yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- İlişki doyumu ile cinsel tutum ($r=0,229$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken;** cinsel heyecan arama ($r=0,166$, $p<.01$) ve cinsel risk ($r=-0,210$, $p<.01$) değişkenleri arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Cinsel risk ile cinsel heyecan arama ($r=0,542$, $p<.01$) arasında **olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken;** cinsel tutum ($r=-0,455$, $p<.01$) ile **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**
- Cinsel heyecan arama ile cinsel tutum ($r=-0,544$, $p<.01$) arasında **olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.**

5.BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

Çalışmanın bu kısmında elde edilen bulguların genel bir özeti sunulurken, bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ile önceki çalışmalara ait bulgular karşılaştırılacaktır.

İlk aşamada sosyodemografik değişkenler ve literatür ele alınırken ikinci kısımda çalışmanın ana değişkenleri incelenecektir.

5.1. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Bulgular

Bu çalışmanın sosyodemografik değişkenleri yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu ve çalışma durumudur.

5.1.1. Cinsiyet

Bu çalışmada ilk olarak temel değişkenlerden elde edilen puanların (örn. narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları vb.) cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kadınların ve erkeklerin kırılman narsisizm puanları cinsiyete göre farklılık göstermezken; erkeklerin büyülenmeci narsisizm ve narsisizm puanları kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında özellikle geçmiş yıllara ait çalışmalarda erkeklerin narsisizm puanlarının kadınlara kıyasla daha yüksek bulunduğu görülmektedir (Golomb, Fava, Abraham ve Rosenbaum, 1995: Foster, Campbell ve Twenge, 2013: Tschanz, Morf ve Turner, 1998). Ancak Grijalva vd. (2014) yılında yapmış oldukları bir meta-analiz çalışmasında cinsiyet ve narsisizm ile ilgili çok sayıda çalışmayı inceleyerek bu konu ile ilgili cinsiyet açısından net bir üstünlüğün olmadığı sonucuna varmışlardır.

Bu çalışmada ya da diğer çalışmalarda erkeklerin narsisizm düzeylerinin daha yüksek çıkmasının toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Narsisizme ait özelliklerin (örn. liderlik, saldırganlık, kibir vb.) bir erkekte bulunması çoğu zaman toplumun onayladığı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısı ile erkeklerin toplumsal yapıdan

kaynaklı olarak bu özellikleri taşıma eğiliminin kadınlara oranla daha yüksek olduğu düşünülebilir.

Erken dönem travmatik yaşantılarında cinsiyete göre farklılaşma durumu incelendiğinde ise kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha fazla cinsel istismara maruz kaldığı görülmektedir. Literatürde yer alan çoğu çalışmada tıpkı bu araştırmada olduğu gibi kız çocuklarının daha fazla cinsel istismara uğradığı ortaya konmuştur (Dhaliwal vd., 1996: Finkelhor, 1994: Sobsey, Randall ve Parrila, 1997: Wellman, 1993). Erkek çocuklarının ise fiziksel ihmal puanları kız çocuklara göre daha yüksek bulunmuştur. Literatürde doğrudan fiziksel ihmal ve cinsiyet üzerine çalışmalar olmasa da erkeklerin fiziksel istismara maruz kalma sıklığının kızlara göre daha yüksek olduğunu bildiren çalışmalar söz konusudur (Sobsey, Randall ve Parrila, 1997: Thompson, Kingree ve Desai, 2004).

Bu durumun çok çeşitli sebepleri olmakla birlikte narsisizm ve cinsiyete ait bulgularda olduğu gibi bu sonuçların da toplumsal yapıdan kaynaklanması muhtemel görünmektedir. İstismarcılar yüksek oranda hayır diyemeyen, uysal ve pasif çocukları kurban olarak seçmektedirler. Bu noktada özellikle daha geleneksel toplumlarda kız çocukları, erkek çocuklara kıyasla daha pasif ve sakin olacak biçimde yetiştirilirken; erkek çocuklar ise tam tersi biçimde daha aktif ve yeri geldiğinde saldırgan olacak biçimde yetiştirilmektedir. Bu durum ev içinde problem yaratacağı için erkek çocukların fiziksel cezalar alma ihtimalleri daha muhtemel bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cinsiyet etrafında incelenecek son değişkenler ise ilk cinsel ilişki yaşı ve partner sayısıdır. Bu çalışmada ilk cinsel ilişki yaşı erkeklerde ortalama “18” olarak bulunurken kadınlarda “20” olarak bulunmuştur. Literatüre bakıldığında Welling vd. (2006) tarafından yapılan küresel çaplı bir çalışmada Türkiye’de ortalama cinsellik yaşı erkekler için “18,5-20,5”; kadınlar için ise “20,5-24,5” olarak bulunmuştur. CETAD ise 2006 yılında yayınladığı raporda kadınların ilk cinsel birleşme yaşının “19,4” erkeklerde “18,8” olduğunu belirtmiştir. Bu noktada elde edilen bulgular literatür ile uyumludur. Kadınların tüm yaşamları boyunca ortalama partner sayısı “5” olarak bulunurken;

erkeklerin “12” olarak bulunmuştur. Bu duruma ek olarak erkeklerin riskli cinsel davranışlar gösterme eğilimi kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur.

Cinsellik, tüm dünyada ergenlikten yetişkinliğe geçişin bir parçasıdır. Dolayısıyla cinselliğin başlangıç yaşının “18” yaş civarında olması beklenen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin partner sayısının daha fazla olmasının ise diğer değişkenlerde olduğu gibi toplumsal cinsiyet rolleri ile bağlantılı olduğu düşünülebilir. Erkeklerin cinsel konularda kadınlara oranla daha özgür yetiştirilmelerinin bu konuda belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıktığı düşünülebilir.

5.1.2 İlişki Durumu

Elde edilen bulgulara göre romantik bir ilişkisi olmayan kişilerin narsisizm seviyesi romantik bir ilişkisi olanlara göre daha düşük bulunmuştur. Literatürde ilişki durumu ve narsisizm ile ilgili bir çalışma bulunmasa da narsisist bireylerin ilişki yaşama biçimlerinden yola çıkarak bu bulgu yorumlanabilir. Narsisist bireyler, partnerleriyle bağ kurmak ve paylaşım alanları yaratmak yerine daha çok kendi ihtiyaçlarının tatmin edilmesini beklerler (Campbell ve Foster, 2002; Campbell ve Miller, 2011). Dolayısıyla bu kişilerin onları destekleyecek bir partneri yakınlarında tutmayı tercih ettiği ve narsisizm seviyesi düşük kişilere göre daha sık romantik bir ilişki içine girdikleri düşünülebilir.

Romantik bir ilişkisi olan kişilerin ise cinsel risk, cinsel heyecan arama puanları ilişkisi olmayanlara göre daha düşükken cinselliğe yönelik sağlıklı tutum puanları daha yüksek bulunmuştur. Bu noktada belirleyici faktörün ilişki doyumu olduğu düşünülebilir. Bu konu ilişki doyumu ve cinsellik başlığı altında yeniden ele alınacaktır.

5.2.1. Narsisizm, İlişki Doyumu ve Cinsellik

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre narsisizm toplam puanı ile ilişki doyumu olumsuz yönde anlamlı ancak zayıf bir ilişki göstermektedir. Öncelikle ilişkinin zayıf olmasının temel sebebi seçilen örneklemin görece “sağlıklı” olmasından kaynaklanabilir. Çünkü çalışılan kişiler patolojik olarak narsisistik değil, “narsisistik özellikler taşıyan” bireylerdir. Ancak sonucun

anlamli olması narsisizm düzeyi arttikça iliŖki doyumunun düŖtüęünün göstergesidir. Literatüre bakıldığında Foster vd. (2006) yapmış oldukları çalışmada benzer biçimde narsisizm seviyesi yükseldikçe iliŖki doyumunun düŖtüęünü tespit etmişlerdir. Literatür kısmında ifade edildiği üzere narsisistlerin tüm iliŖkilerinde temel motivasyonları beğeni ve hayranlık toplamaktır. Ancak bu kişiler partnerleri ile derin bir bağ kurmazlar. Kendi istek ve ihtiyaçlarını ön planda tuttıkları bir iliŖki yaşama biçimini benimserler. Dahası ideal partner arayışları her zaman devam eder ve daha iyi bir partner bulduklarında iliŖkileri hızla sonlanır (Campbell ve Foster, 2002: Campbell ve Miller, 2011). Smolewska ve Dion (2005) yaptıkları bir çalışmada narsisistlerin güvensiz bağlanma biçimine sahip olduklarını belirtmişlerdir. İliŖkiler üzerinde önemli ölçüde etkili olan bağlanma biçiminin, narsisist bireylerin iliŖki doyumlarında aracı bir rolü olduğu düşünülebilir. Literatürde konu ile ilgili nicel veriler oldukça sınırlı olmasına karşın çoğu klinisyen kendi klinik deneyiminden yola çıkarak narsisistlerin iliŖki örüntülerine dair önemli bir alanyazın oluşturmuşlardır. Bu alanyazın doğrutusunda ise iliŖki doyumunu ile narsisizmin olumsuz yönde iliŖki göstermesi beklenen bir sonuçtur.

Cinsellik ve narsisizm'e ait bulgularda ise narsisizmin kırılğan boyutu ile heyecan arama ve cinsel tutum iliŖkili çıkarken riskli cinselliğin bir iliŖkisi bulunmamıştır. Büyüklenmeci narsisizmin ise heyecan arama ve cinsel tutuma ek olarak riskli cinsel davranışlar ile iliŖkili olduğu saptanmıştır. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı oldukça kısıtlı olsa da benzer çalışmalardan elde edilen bulgular Ŗu şekildedir: Webster ve Brian (2006) çalışmalarında sosyoseksüalite, yani bağ kurmaksızın girilen cinsel iliŖkiler ve cinsel tutumların narsisizm ile iliŖkili olduğunu bulmuşlardır. Wryobeck ve Wiederman (1999) yaptıkları bir çalışmada narsisistik cinsel davranışlar gösteren kişilerin cinsel heyecan arama ve cinsel risk davranışlarının (örn. çok sayıda partner gibi) daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. HIV tanısı almış 303 kişi ile yürütölen başka bir çalışmada ise bireylerin narsisizm düzeyleri arttikça cinsellik öncesinde alkol kullanımının arttığı bunun da riskli cinsel davranışlar ile iliŖkili olduğunu ifade edilmiştir (Martin ve ark., 2013).

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, literatürde sınırlı sayıda olan çalışmalar ile büyük ölçüde uyumludur. Narsisist bireylerin iliŖkisel anlamda

genel tutumları düşünüldeğinde bulgular beklendiği yönde çıkmıştır. Kırılgan narsisizmde risk davranışı görülmemesine karşın cinsel heyecan arama davranışının görülmesi bu örüntüde görülen yoğun “utanç” ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Yani bu kişiler cinsellikle ilgili düşünce boyutunda riskli davranışlara daha eğilimliken, eyleme geçme konusunda çekimser kalabilirler. Büyüklenmeci narsisizm söz konusu olduğunda ise bu kişilerin sürekli olarak her şeyi hak ettiği duygusu içinde olmaları ve büyüklenmeci tutumları nedeni ile kendilerine bir zarar gelmeyeceği düşüncesine kapılarak cinselliklerinde daha riskli bir tarz benimsiyor olmaları muhtemeldir.

5.2.2. Erken Dönem Ruhsal Travmaları, İlişki Doymu ve Cinsellik

Bu araştırmada tüm örneklemin dâhil edildiği analizde fiziksel ve cinsel istismarın ilişki doymu ile ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Ancak ilişki doymu ile duygusal ihmal, duygusal istismar ve travma toplam değişkenlerinin olumsuz yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği görülmektedir. Yani travmatik yaşam deneyimi arttıkça ilişki doymu düşmektedir.

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında en sık çalışılan istismar biçiminin cinsel istismar olduğu görülmektedir. Bu çalışmada cinsel istismar ve ilişki doymu ilişkili çıkmasa da literatürdeki çoğu çalışma erken dönemde maruz kalınan cinsel istismarın ilişki ve evlilik doymunu olumsuz yönde etkileyeceğini bildirmişlerdir (Finkelhor, 1989; Mullen ve ark., 1994; Testa, Tamsen ve Livingston, 2005; Whisman, 2006). Cinsel istismarın uzun vadeli sonuçları göz önünde tutulduğunda beklenen sonuç ilişki doymu ve cinsel istismarın ilişkili olması yönündeyken ilişkinin çıkmaması muhtemelen örneklemden kaynaklanan bir durumdur. Çalışılan örneklemden cinsel istismar mağduru kişi sayısının oldukça az olmasının yanı sıra çalışılan kişilerin çoğu bekar ve genç yetişkin bireylerdir. Dolayısı ile romantik ilişkilerinin yeni biçimlenmeye başladığı bir dönem olması da bu sonuçta önemli bir faktör olabilir. Fiziksel istismara dair çok sayıda çalışma olmamakla birlikte Whisman (2006) çalışmasında fiziksel istismar ve ilişki doymunun ilişkili olmadığını belirtmiştir. Erken dönemlerinde duygusal açıdan travmatize olmanın ise ileriki dönemlerde ilişki yaşama biçimini ve ilişki doymu etkilemesi beklenen bir sonuçtur. Varia ve Abidin (1999) yapmış oldukları

çalışmada erken dönemlerinde duygusal istismara maruz kalan kişilerin, istismara maruz kalmayan kişilere göre ilişki doyumlarının daha düşük olduğunu bildirmişlerdir. Erken dönemlerinde duygusal istismara uğramış çiftler ile yürütülen başka bir çalışmada ise benzer biçimde evlilik doyumunun düşük olduğu görülmüştür (Maneta ve ark., 2015).

Çalışmanın bulgularına göre yalnızca cinsel ilişkiye girmiş bireylerin dâhil edildiği analizde cinsel istismarın cinsel risk ve cinsel heyecan arama ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği, fiziksel istismarın cinsel risk davranışı ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği, fiziksel ihmalin heyecan arama ile olumlu yönde ilişki gösterdiği tespit edilmiştir. Duygusal istismarın ise cinsel risk ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterirken cinsel tutumla olumsuz yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği tespit edilmiştir. Travma toplam puanı hem cinsel risk hem de cinsel heyecan arama ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki göstermektedir.

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında bu çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer biçimde cinsel istismar ile riskli cinsel tutum ve davranışların cinsel istismarla ilişkili olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Fergusson, Horwood ve Lynskey, 1997: Noll ve ark., 2003: Paolucci ve ark., 2001). Literatürde cinsel davranışlara etkisi bakımından ağırlıklı olarak incelenen istismar tipi ise cinsel istismardır. Ancak bu çalışmada duygusal ve fiziksel istismarın da cinsel risk ile ilişkisi anlamlı bulunmuştur. Bu konu ile ilgili literatürde benzer ya da farklı bulgulara ulaşılamamıştır.

Erken dönemde yaşanan ihmal ve istismarın bireyin yetişkinlik dönemindeki birçok tutum ve davranışını etkilediği hali hazırda biliniyorken cinsellik üzerinde de çeşitli etkilerinin olması beklenen bir sonuçtur. Bireylerin yaşamlarının erken dönemlerinde, oldukça savunmasızken bu denli yaralayıcı durumlar ile karşılaşmaları ileride kuracakları yakın ilişkileri olumsuz biçimde etkilemektedir. Lalor ve McElvaney (2010) çalışmalarında travmatik deneyim sonrasında bireylerin ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen çeşitli nedenlerden söz etmişlerdir. Bireyin çevresi ve içinde yaşadığı kültür, ilişkilere dair öğrendikleri, travma sonrası gelişen çeşitli ruhsal bozukluklar gibi nedenler bunların başlıcalarıdır. Ayrıca tramvaya maruz kalan bireylerin düşük

özgüvene sahip olması, alkol ve madde kullanması, travmaya bağlı olarak sergiledikleri çeşitli cinselleştirilmiş davranışlar, etiketleme ve yoksulluk gibi nedenlerin de bu kişilerin ilişkilerini olumsuz yönde etkileyeceğinden söz etmişlerdir.

Tüm bunlara ek olarak bu kişilerin erken dönemlerinde yaşadıkları bu durumlar için bir anlam (örn. neden benim başıma geldi? Bu konuda suçlu muyum? gibi sorularına yanıt aramaları) ve onarım arayışına girmeleri beklenebilir. Ancak ilişki kurmaya yönelik bilişlerinde çeşitli çarpıklıkların olması bireylerin cinsel tutum ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülebilir.

5.2.3. Cinsellik ve İlişki Doymu

Cinsellik, romantik ilişkilerin önemli boyutlarından biridir. Bu çalışmada ilişki doymu ile cinsel tutum olumlu yönde ilişki gösterirken; cinsel risk ve cinsel heyecan arama olumsuz yönde ilişki göstermektedir.

Romantik ilişkiler söz konusu olduğunda ilişki doymunu etkileyen iletişim, uyum ve benzerlikler gibi çeşitli faktörler vardır. Cinsellik de sadece fizyolojik unsurlar barındırmadığı için ilişkinin genel kalitesi cinsel doym için de belirleyici olacaktır. Dolayısı ile bu analiz yapılırken beklenen sonuç ilişki doymu yükseldikçe cinsel davranışların da olumlu yönde sonuçlar göstermesi olmuştur. Sonuçlar ise beklenti ile uyumludur.

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında ise çoğu çalışmada ilişki doymu ile cinsel doymun doğrudan ya da dolaylı biçimde ilişkili olduğu saptanmıştır (Byers, 2005: Schenk, Pfrang ve Rausche, 1983: Sprecher, 2002). Bu bulgulardan yola çıkarak ilişki doymu yüksek olan kişilerin cinsel yaşamlarından da doym almalarının sonucu olarak heyecan arama davranışı göstermeyeceği düşünülebilir. Benzer biçimde partnerleri ile daha sağlıklı bir tutum ile cinsel birliktelik yaşamaları da muhtemeldir. Cinsel risk davranışları ve ilişki doymu konusunda literatürde doğrudan bir çalışma olmasa da ilişki doymu yüksek olduğunda ve süreğen bir ilişkide kişilerin günlük-geçici veya çok partnerli ilişki biçimlerine yönelmeyeceği açıktır.

Ancak bu noktada bireylerin ilişki doyumunu yükseldikçe cinsel tutum ve davranışlarının sağlıklı bir eksene mi kaydığı yoksa cinsellikte sağlıklı bir eğilim gösteren kişilerin mi ilişkilerinden daha fazla doyum aldığı doğan soru işaretlerinden biridir.

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışma tasarımı oluşturulmaya ilk başladığında literatürde, özellikle Türkçe literatürde cinsel tutum ve davranışlar üzerine az sayıda çalışma olduğu ve yapılacak çalışmanın durum tespiti açısından önem taşıyacağı düşünülmüştür. Diğer değişkenler ise temel klinik bulgulardan yola çıkarak cinsellik ile ilişkili olabileceği düşünülen ancak literatürde çok fazla çalışılmamış değişkenler içerisinden seçilmiştir. Yapılan analizler sonucunda başlangıçta da beklendiği gibi bu değişkenlerin kendi içlerinde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Klinik olmayan bir örneklemede çok yüksek düzeyde narsisizm veya yoğun travmatik yaşantılar görülmemesinden ötürü ilişkiler anlamlı çıksa da ilişkilerin düzeyi zayıf çıkmıştır. Bu durumun temel kaynağının örneklemin yapısı olduğu düşünülmektedir.

Narsisizm, erken dönem ruhsal travmaları, ilişki doyumu ile cinsel tutum ve davranışlar ile çeşitli düzeylerde anlamlı ilişkiler göstermektedir. Narsisizm ve erken dönem travmatik yaşantıları kişinin daha çok kendi ruhsal dinamikleri ile ilgiliyken bu durumun bir çift yaşantısı içinde nasıl şekil aldığı görmek çalışmanın önemli sonuçlarından birisidir.

Ayrıca Türkçe literatürde konu ile ilgili çalışmaların oldukça kısıtlı olması nedeniyle benzer ya da farklı bulgular daha çok yabancı kaynaklardan elde edilmiştir. Ancak genel bulgular ile bu çalışmanın bulguları büyük ölçüde uyumludur. (örn. narsisizm seviyesi yükseldikçe riskli cinsel davranışlarının artması, cinsel istismarın yetişkin yaşamındaki cinselliği olumsuz yönde etkilemesi vb.) Bu durum ölçülen değişkenlerin sonuçlarının kültürel farklılıklardan çok fazla etkilenmediğini daha bireysel sonuçlar doğrulduğunu göstermektedir.

6.2. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın kapsamı 18 yaşın üstündeki tüm bireyleri kapsadığı için oldukça geniş bir evrene sahiptir. Ancak çalışmanın yüksek lisans tez süreci

kapsamında kısıtlı bir zamana sahip olunmasından ötürü en temel sınırlılığı süre oluşturmuştur. Yaklaşık iki ay gibi bir süre içinde veri toplama işlemlerinin sonlanması gerekmiştir.

Veri toplamak için hem online hem de manuel olarak form doldurma yöntemi tercih edilmiştir. Ancak çalışılan konular gereği yani hem travmatik süreçlerin hem de cinselliğe yönelik soruların olması sınıf gibi sınırların yakın olduğu bir ortamda sağlıklı bir süreç yaratacağından sadece online olarak veri toplama yöntemi tercih edilmiştir.

Online olarak elde edilen verilerin daha doğru sonuçlar vereceği düşünülse de bireylerin cinsellikle ilgili soruları yanıtlamada isteksiz olduğu ya da sonuçları yanıtlamak biçimde yanıtlar verdiği görülmüştür. Bunların çalışma dışında bırakılması ise örneklem sayısının azalmasına neden olmuştur.

Cinselliğe yönelik çalışmalarda bulunan soruların ise özellikle genç yetişkin bireylere komik ve bilimsel gelmediği gözlenmiştir. Kimlik bilgileri istenmemiş olsa dahi bireyler yanıtlarını gönderme konusunda çekimser kalmıştır. Bu durum da zorlayıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmıştır.

Bir diğer sınırlılık ise seçilmiş olan bir ölçeğin (beş faktör narsisizm) 60 maddeden oluşmasıdır. Gönüllülük esasına dayalı bir katılım tercih edilse de bireyler, ölçeklerin soru sayısının çok fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Bir diğer sınırlılık ise literatürde benzer çalışmaların kısıtlı olması nedeniyle karşılaştırma yapılacak bulguların bulunmasının güçleşmiş olmasıdır.

6.3. Öneriler

Bu çalışma ile Türkçe literatürde oldukça kısıtlı olan cinsel tutum ve davranışlar konusu, çeşitli değişkenler ile birlikte incelenmiştir. Bu yönü ile elde edilen bulgular oldukça önemlidir.

Konuyla ilgili ilerideki yapılacak çalışmalarda daha geniş bir zaman aralığında örneklem sayısının artırılarak çalışılması önemli olacaktır. Örneklem grubunda yalnızca heteroseksüel bireylerden elde edilen verilerin yanı sıra homoseksüel bireylerden elde edilecek verilerin de bir karşılaştırma

olanağı yaratma açısından önemli olacağı düşnlmektedir. Ayrıca sosyodemografik soruların daha fazla olması çalışmanın kapsamını geliştirecektir. Örneğin gelir durumu, medeni hal, kardeş durumu, anne ve babanın eğitim düzeyi, anne ve babanın birlikte ya da boşanmış olması gibi durumlar sorgulanabilir.

Narsisizmin yanı sıra diğer kişilik bozukluklarının da cinsel tutum ve davranışlarının saptanması hem literatüre hem de klinik alana önemli bir perspektif kazandırabilir. Ayrıca ilişkilerle ve cinsellikle ilgili olduğu düşünülen konuların da (rneğin bağlanma) alışılması önemlidir.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5)*. E Köroğlu (Çev.Ed.), Ankara, Hekimler YayınBirliği, 2013.

Anlı,İ.(2010).*Psikanalizde Narsisizm*.1. Baskı.İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 15. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Campbell, W. K., ve Miller, J. D. (2011). *The Handbook Of Narcissism And Narcissistic Personality Disorder*. Hoboken, New Jersey: John Wiley ve Sons Inc.

Freud, S. (2015). *Narsisizm üzerine ve Schreber vakası*. 5. Baskı. S. M. Tura(çev.), İstanbul: Metis Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1914).

Freud,S.(2016). *Ruh Çözümlemesine Giriş Konferansları*. 2. Baskı. Kapkın.E. ve Tekşen. A. (Çev.), İstanbul: Payel Yayınevi.

Geçtan,E.(1997).*Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldişı Davranışlar*. 13. Baskı. İstanbul:Remzi Kitabevi.

George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference*. (10. Baskı). Boston: Pearson.

Kernberg,O.(2016). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*. 4. Baskı. M.Atakay (Çev.), İstanbul:Metis Yayınları (Orijinal Çalışma basım tarihi 1975)

Kohut,H.(1998). *Kendiliğın Çözümlemesi: Narsisitik Kişilik Bozukluklarının Psikanalitik Tedavisine Sistemli Bir Yaklaşım*. S. M. Tura (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1971).

McWilliams, N. (2017). *Psikanalitik Tanı*. 6. Baskı.E, Kalem (Çev.), İstanbul:Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Morelli,P.C. ve Couderc,P. (2011). *İkili İlişkilerde Duygusal Manipülasyon Narsisist Bir Partnerle Yüzleşmek*. I. Ergüden (çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Nasio,J.D. (2012). *Oedipus : Psikanalizin En önemli Kavramı*. 1.Baskı. Canan Coşkan (çev), İstanbul : Say Yayınları.

Nasio, J.D. (2018). *Psikanalizin Yedi Temel Kavramı*. 2. Baskı. Ö.Erşen ve M.Erşen (çev.), Ankara: İmge Kitapevi.

Polat O.(2001). *Çocuk ve Şiddet*.1. Baskı. İstanbul: Der Yayınları.

Salecl, R.(2016). *Seçme İkilemi*. 2. Baskı. B.E. Aksyoy (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.(Orijinal Çalışma Basım Tarihi 2011).

Scull, A.(2017). *Uygurlik ve Delilik: Akıl Hastalığının Kültürel Tarihi*.

2.Baskı. N. Elhüseyni (Çev.), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistic*. 6.

Baskı. Boston: Pearson.

2. Makale ve Tezler

Acker, M., ve Davis, M. H. (1992). Intimacy, Passion and Commitment in Adult Romantic Relationships: A Test of the Triangular Theory of Love. *Journal of Social and Personal Relationship*., 9(1), 21–50.

Adimora, A. A., Schoenbach, V. J., ve Doherty, I. A. (2007). Concurrent Sexual Partnerships Among Men In The United States. *American journal of public health*. 97(12), 2230-2237.

Ak,A. (2017). İnfertilite Tanısı Almış Erkeklerin Ruhsallıklarının Narsisizm Ekseninde Projektif Testler Aracılığıyla İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul:İstanbul Üniversitesi SBE.

Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 1(2), 95-119.

Aral, N. ve Gürsoy, F. (2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal Ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5), 1-25.

Atak, H., ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 4(4), 520-546.

Bachtel, M. K. (2013). Do Hookups Hurt? Exploring College Students Experiences And Perceptions. *Journal of Midwifery ve Women's Health*. 58(1), 41-48.

Banyard, V. L., Williams, L. M. ve Siegel, J. A. (2001). The long-term mental health consequences of child sexual abuse: An exploratory study of the impact of multiple traumas in a sample of women. *Journal of traumatic stres*. 14(4), 697-715.

Barutçu, A. (2014). Anelik-Cinsellik-Beden: Masters Of Sex Dizisi Üzerinden 1950'ler Amerikası Kadınlık Hallerine Bakış. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*. 1(2), 37-57.

Berktaş, F. (2009). Feminist Teorinin Önemli Bir Alanı: Cinsellik. *Cogito*,2887(58),57-72.

Bilir, Ş., Meziyet, A., Dönmez, N. B., Atik, Ç. ve San, A. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve

buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 1(1).

Birnbaum, G. E. (2007). Attachment Orientations, Sexual Functioning, And Relationship Satisfaction In A Community Sample Of Women. *Journal of Social and Personal Relationships*. 24(1), 21-35.

Bullough, V. L. (1998). Alfred Kinsey And The Kinsey Report: Historical Overview And Lasting Contributions. *The Journal Of Sex Reserach*. 35(2), 127-131.

Butzer, B., ve Campbell, L. (2008). *Adult Attachment, Sexual Satisfaction and Relationship Satisfaction: A Study Of Married Couples*. *Personal Relationships*. 15(1), 141-154.

Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of sex research*, 42(2), 113-118.

Campbell, W. K., ve Foster, C. A. (2002). Narcissism And Commitment In Romantic Relationships: An Investment Model Analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 28(4), 484-495.

Campbell, W. K., ve Miller, J. D. (2011). *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder*. Hoboken, New Jersey: John Wiley ve Sons Inc.

Can,R.,Aksoy,E,Y.,Yılmaz,D,S.(2018). Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Cinsel Tutum Ve Öz-Bilinç Durumlarının Değerlendirilmesi. *Journal Of Human Sciences*. 15 (2),1338-1347

CETAD.(2006).Gençlik ve Cinsellik. Bilgilendirme Dosyası-7 <http://www.cetad.org.tr/CetadData/Books/43/pdf-dosyasini-indirmek-icin-tiklayiniz.pdf>. (02.08.2019).

Collins, W. A., Welsh, D. P., ve Furman, W. (2009). Adolescent Romantic Relationships. *Annual Review of Psychology*. 60(1), 631-652.

Colman, R. A., ve Widom, C. S. (2004). Childhood Abuse And Neglect And Adult İntimate Relationships: A Prospective Study. *Child abuse ve neglect*. 28(11), 1133-1151.

Davis, J. L., OPetretic-Jackson, P. A., ve Ting, L. (2001). Intimacy Dysfunction And Trauma Symptomatology: Long Term Correlates Of Different Types Of Child Abuse. *Journal of Traumatic Stress*. 14(1), 63-79.

Demirci, İ. ve Ekşi, F. (2017). Büyüklenmeci Narsisizmin İki Farklı Yüzü: Narsistik Hayranlık ve Rekabetin Mutlulukla İlişkisi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. 46(46),37-58.

Dhaliwal, G. K., Gauzas, L., Antonowicz, D. H., & Ross, R. R. (1996). Adult male survivors of childhood sexual abuse: Prevalence, sexual abuse

characteristics, and long-term effects. *Clinical Psychology Review*, 16(7), 619-639.

DiLillo, D., Lewis, T., ve Loreto-Colgan, A. D. (2007). Child maltreatment history and subsequent romantic relationships: Exploring a psychological route to dyadic difficulties. *Journal of Aggression, Maltreatment ve Trauma*, 15(1), 19-36.

DiLillo, D., Lewis, T., ve Loreto-Colgan, A. D. (2007). Child Maltreatment History and Subsequent Romantic Relationships. *Journal of Aggression, Maltreatment ve Trauma*. 15(1), 19–36.

Donovan, C., ve McEwan, R. (1995). A Review Of The Literature Examining The Relationship Between Alcohol Use And HIV-Related Sexual Risk-Taking In Young People. *Addiction*. 90(3), 319-328.

Dubé, S., Lavoie, F., Blais, M., ve Hébert, M. (2017). Consequences Of Casual Sex Relationships And Experiences On Adolescents' Psychological Well-Being: A Prospective Study. *The Journal of Sex Research*. 54(8), 1006-1017.

Ekşi, F. (2016). The Short Form Of The Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric Equivalence Of The Turkish Version. *Educational Sciences: Theory ve Practice*. 16(4), 1081-1096.

Eldoğan, D. (2016). Hangi Narsizm? Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*. 19(37), 1-10.

Erten, Y. (2015, Aralık). Tek Kişilik Balo: Narsisizm Üzerine Kuramsal ve Klinik Notlar. *Yansıtma Dergisi*. 24, 11-32.

Esencan, T. ve Beji, N. (2015). Günümüze Değın Cinsellik Konusunda Yapılan Çalışmaların İrdelenmesi (Derleme). 17(63), 301-331

Feeney, J. A., ve Noller, P. (1990). Attachment Style As A Predictor Of Adult Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 58(2), 281–291.

Fenton, K. A., Johnson, A. M., McManus, S., ve Erens, B. (2001). Measuring Sexual Behaviour: Methodological Challenges In Survey Research. *Sexually Transmitted Infections*. 77(2), 84-92.

Fergusson, D. M., Horwood, L. J., & Lynskey, M. T. (1997). Childhood sexual abuse, adolescent sexual behaviors and sexual revictimization. *Child abuse & neglect*, 21(8), 789-803.

Finkelhor, D. (1994). The İnternational Epidemiology Of Child Sexual Abuse. *Child Abuse ve Neglect*. 18(5), 409–417.

Finkelhor, D. (1994). Sex Abuse and Sexual Health In Children: Current Dilemmas for the Pediatrician. *Schweiz Med Wochenschr*, 124(51-52), 2320-2330.

- Finkelhor, D., Hotaling, G. T., Lewis, I. A., & Smith, C. (1989). Sexual abuse and its relationship to later sexual satisfaction, marital status, religion, and attitudes. *Journal of Interpersonal Violence*, 4(4), 379-399.
- Foster, J. D., Keith Campbell, W., & Twenge, J. M. (2003). *Individual differences in narcissism: Inflated self-views across the lifespan and around the world*. *Journal of Research in Personality*, 37(6), 469–486. doi:10.1016/s0092-6566(03)00026-6
- Foster, J. D., Shrira, I., & Campbell, W. K. (2006). Theoretical models of narcissism, sexuality, and relationship commitment. *Journal of social and Personal Relationships*, 23(3), 367-386.
- Gabbard, G. O. (1989). Two Subtypes Of Narcissistic Personality Disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic*. 53(6), 527-532.
- Garcia, J. R., Reiber, C., Massey, S. G., ve Merriwether, A. M. (2012). Sexual Hookup Culture: A Review. *Review of General Psychology*. 16(2), 161-176.
- Gerlach, T. M., ve Driebe, J. C. (2018). Personality and Romantic Relationship Satisfaction. *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. 1-8
- Giardino, A. P., Lyn, M. A., ve Giardino, E. R.(Ed.). (2018). *Introduction: Child Abuse and Neglect*. In *A Practical Guide to the Evaluation of Child Physical Abuse and Neglect*. Switzerland:Springer.
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., ve Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet*. 373(9657), 68–81.
- Godbout, N., Sabourin, S., ve Lussier, Y. (2009). Child Sexual Abuse And Adult Romantic Adjustment: Comparison Of Single-And Multiple-Indicator Measures. *Journal Of Interpersonal Violence*. 24(4), 693-705.
- Golomb, M., Fava, M., Abraham, M., & Rosenbaum, J. F. (1995). Gender differences in personality disorders. *The American journal of psychiatry*.
- Goodboy, A. K., Myers, S. A., ve Members of Investigating Communicat. (2010). Relational Quality Indicators and Love Styles as Predictors of Negative Relational Maintenance Behaviors in Romantic Relationships. *Communication Reports*. 23(2), 65–78.
- Gorbach, P. M., Stoner, B. P., Aral, S. O., Whittington, W. L., ve Holmes, K. K. (2002). ‘It Takes A Village’: Understanding Concurrent Sexual Partnerships In Seattle, Washington. *Sexually transmitted diseases*.29(8), 453-462.
- Gökler, B. ve Taner, Y. (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali, Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*. 35(2),82-85
- Gölge, Z. B. (2005). Cinsel Travma Sonrası Oluşan Ruhsal Sorunlar. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 42(19)-28.
- Graham, J. M. (2010). *Measuring Love In Romantic Relationships: A Meta-Analysis*. *Journal of Social and Personal Relationships*. 28(6), 748–771.

Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: A meta-analytic review. *Psychological bulletin*, 141(2), 261.

Hawes, Z. C., Wellings, K., ve Stephenson, J. (2010). *First Heterosexual Intercourse In The United Kingdom: A Review Of The Literature*. *Journal of Sex Research*. 47(2-3), 137–152.

Hawkins, J. L. (1968). Associations Between Companionship, Hostility, And Marital Satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*. 30(4), 647-650.

Hazan, C., ve Shaver, P. (1987). Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*. 52(3), 511–524.

Heim, C., Shugart, M., Craighead, W. E.ve Nemeroff, C. B. (2010). Neurobiological And Psychiatric Consequences Of Child Abuse And Neglect. *Developmental Psychobiology*, 52(7), 671–690.

Hendrick, C., Hendrick, S.S., Reich, D.A. (2006). The Brief Sexual Attitudes Scale. *Journal of Sex Research*. 43(1),76-86.

Hingson, R. W., Strunin, L., Berlin, B. M., ve Heeren, T. (1990). Beliefs About AIDS, Use Of Alcohol And Drugs, And Unprotected Sex Among Massachusetts Adolescents. *American Journal of Public Health*. 80(3), 295-299.

Honor, G. (2010). Child Sexual Abuse: Consequences and Implications. *Journal of Pediatric Health Care*. 24(6), 358–364.

<http://www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/tce/876.pdf> (02.08.2019).

Hussey, J. M., Chang, J. J., ve Kotch, J. B. (2006). Child Maltreatment İn The United States: Prevalence, Risk Factors, And Adolescent Health Consequences. *Pediatrics*. 118(3), 933-942.

Kaltiala-Heino, R., Kosunen, E., & Rimpelä, M. (2003). Pubertal Timing, Sexual Behaviour And Self-Reported Depression İn Middle Adolescence. *Journal of adolescence*. 26(5), 531-545.

Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-51.

Karaaziz, M. ve Erdem Atak, İ. (2013). Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Nesne*. 1(2),44-59.

Karaçam, Ö., Totan, T., Babür, Korkmaz, Y., Koyuncu, M.(2012). Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği Kısa Formunun Türkiye'ye Uyarlanması, Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 13(2), 138-144.

Kasper, T. E., Short, M. B., ve Milam, A. C. (2014). *Narcissism And Internet Pornography Use*. *Journal Of Sex ve Marital Therapy*. 41(5), 481–486.

Kılınçer,S,A., Dost,T,M.(2013). Romantik ilişkiyi Değerlendirme Ölçeğinin Değerlendirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*. 4(1), 15-32

Kıyılıoğlu,L.(2013). Cinsel Heyecan Arama Ölçeği (Chaö): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*.2 (1-2-3), 41-54.

Kıyılıoğlu,L.(2015). Karşıt Cinsel Erkek Üniversite Öğrencilerinde Riskli Cinsel Davranış.*Doktora Tezi*. Ankara:Ankara Üniversitesi SBE.

Kızıltan, H.(2004). Narsisizm ve Psikopatolojisi. <http://www.psikomitoloji.com> (18.08.2013).

Koç,Ö,D.(2009). Aile Planlaması Yöntemi Olarak Eşleri Koitus İnterruptus (Geri Çekme) Uygulayan Kadınların Cinsel Fonksiyonları ve Danışmanlık Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul:Marmara Üniversitesi SBE.

Kolko, D. J., Moser, J. T., & Weldy, S. R. (1988). Behavioral/Emotional Indicators Of Sexual Abuse İn Child Psychiatric İnpatients: A Controlled Comparison With Physical Abuse. *Child Abuse & Neglect*. 12(4), 529-541.

Kordoutis, P. S., Loumakou, M., ve Sarafidou, J. O. (2000). Heterosexual relationship characteristics, condom use and safe sex practices. *AIDS Care*. 12(6), 767-782.

Kütük, M. Ö. ve Bilaç, Ö. (2017). Çocuklarda ve Adölesanlarda Duygusal İstismar ve İhmal. *Türkiye Klinikleri*. 3(3), 181-187.

Lalor, K., & McElvaney, R. (2010). Child sexual abuse, links to later sexual exploitation/high-risk sexual behavior, and prevention/treatment programs. *Trauma, Violence, & Abuse*, 11(4), 159-177.

Luster, T., ve Small, S. A. (1997). Sexual Abuse History And Number Of Sex Partners Among Female Adolescents. *Family planning perspectives*. 29(5),204-211.

Mah, T. L., ve Halperin, D. T. (2010). Concurrent Sexual Partnerships And The HIV Epidemics İn Africa: Evidence To Move Forward. *AIDS and Behavior*. 14(1), 11-16.

Malouff, J. M., Schutte, N. S., ve Thorsteinsson, E. B. (2013). Trait Emotional Intelligence And Romantic Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis. *The American Journal of Family Therapy*. 42(1), 53–66.

Maneta, E. K., Cohen, S., Schulz, M. S., & Waldinger, R. J. (2015). Linkages between childhood emotional abuse and marital satisfaction: The mediating role of empathic accuracy for hostile emotions. *Child abuse & neglect*, 44, 8-17.

Manlove, J., Ikramullah, E., ve Terry-Humen, E. (2008). Condom Use And Consistency Among Male Adolescents In The United States. *Journal of adolescent health*. 43(4), 325-333.

Martin, A. M., Benotsch, E. G., Lance, S. P., ve Green, M. (2013). Transmission Risk Behaviors In A Subset Of HIV-Positive Individuals: The Role Of Narcissistic Personality Features. *Personality and Individual Differences*. 54(2),256-260.

Meston, C. M., Heiman, J. R., ve Trapnell, P. D. (1999). The relation between early abuse and adult sexuality. *Journal of Sex Research*. 36(4), 385–395.

Moore,D.,Gibson,B,K.(1993). Telling The Secret: Channels Ofcommunication For The Recovering Survivorof Child Sexual Abuse - A Literature Review. <http://www.drjudithreisman.com/archives/telling.pdf> (02.08.2019).

Morgan, E. M. (2011). Associations Between Young Adults' Use Of Sexually Explicit Materials And Their Sexual Preferences, Behaviors, And Satisfaction. *Journal of sex research*.48(6), 520-530.

Mullen, P. E., Martin, J. L., Anderson, J. C., Romans, S. E., & Herbison, G. P. (1994). The effect of child sexual abuse on social, interpersonal and sexual function in adult life. *The British Journal of Psychiatry*, 165(1), 35-47.

Mullen, P. E., Martin, J. L., Anderson, J. C., Romans, S. E., ve Herbison, G. P. (1996). The Long-Term Impact Of The Physical, Emotional, And Sexual Abuse Of Children: A Community Study. *Child Abuse ve Neglect*. 20(1), 7–21.

Noll, J. G., Trickett, P. K., ve Putnam, F. W. (2003). A Prospective Investigation Of The Impact Of Childhood Sexual Abuse On The Development Of Sexuality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 71(3), 575-586.

Ovayolu. N., Uçan Ö.ve Serindağ S. (2007). Cinsel İstismar ve Etkileri, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2(4), 13-221

Ozan, E., Kırkpınar, İ., Aydın, N., Fidan, T. ve Oral, M. (2008). Narsistik Kişilik Bozukluğu Gelişim Süreçleri ve Yaşamı. *Psikiyatride Derlemeler,Olgular ve Varsayımlar Dergisi*. 2(1), 25-32.

Paolucci, E. O., Genuis, M. L., & Violato, C. (2001). A meta-analysis of the published research on the effects of child sexual abuse. *The Journal of psychology*, 135(1), 17-36.

Parman,T.(2017). Nedenbilimsel Bir Unsur Olarak Travma ve Psikanaliz.*Psikanaliz Yazıları Dergisi*. 34,19-26.

Pincus, A. L. ve Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual review of clinical psychology*.6(1), 421-446.

Pulver, S. E. (1970). Narcissism: The term and the concept. *Journal of the American Psychoanalytic Association*. 18(2), 319-341.

- Rahamefy, O. H., Rivard, M., Ravaoarinoro, M., Ranaivoharisoa, L., Rasamindrakotroka, A. I., ve Morrisset, R. (2008). Sexual Behaviour And Condom Use Among University Students In Madagascar. *SAHARA-J: Journal of Social Aspects of HIV/AIDS*. 5(1), 28-35.
- Regan, P. C., Levin, L., Sprecher, S., Christopher, F. S., ve Gate, R. (2000). Partner Preferences. *Journal of Psychology ve Human Sexuality*.12(3), 1–21.
- Robertson, J. A., ve Plant, M. A. (1988). Alcohol, Sex And Risks Of HIV Infection. *Drug and alcohol dependence*.22(1-2), 75-78.
- Runyan D, Wattam C, Ikeda R, Hassan F, Ramiro L. (2002). Child Abuse And Neglect By Parents and Other Caregivers. World Health Organization.59-86.
- Sabatelli, R. M. (1988). Exploring Relationship Satisfaction: A Social Exchange Perspective On The Interdependence Between Theory, Research and Practice. *Family Relations*.37(2), 217-222.
- Santelli, J. S., Robin, L., Brener, N. D., ve Lowry, R. (2001). Timing Of Alcohol And Other Drug Use And Sexual Risk Behaviors Among Unmarried Adolescents And Young Adults. *Family planning perspectives*. 33(5),200-205.
- Schachner, D. A., ve Shaver, P. R. (2004). Attachment Dimensions And Sexual Motives. *Personal relationships*.11(2),179-195.
- Schenk, J., Pfrang, H., & Rausche, A. (1983). Personality traits versus the quality of the marital relationship as the determinant of marital sexuality. *Archives of Sexual Behavior*, 12(1), 31-42.
- Senn, T. E., ve Carey, M. P. (2010). Child Maltreatment And Women's Adult Sexual Risk Behavior: Childhood Sexual Abuse As A Unique Risk Factor. *Child Maltreatment*. 15(4), 324–335.
- Shaver, P. R., ve Brennan, K. A. (1992). Attachment Styles and the 'Big Five' Personality Traits: Their Connections with Each Other and with Romantic Relationship Outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 18(5), 536–545.
- Shelton, J. D. (2009). Why Multiple Sexual Partners?. *The Lancet*. 374(9687), 367-369.
- Simpson, J. A. (1990). Influence Of Attachment Styles On Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 59(5), 971–980.
- Smolewska, K., & Dion, K. (2005). Narcissism and adult attachment: A multivariate approach. *Self and Identity*, 4(1), 59-68.
- Sobsey, D., Randall, W., & Parrila, R. K. (1997). Gender differences in abused children with and without disabilities. *Child Abuse & Neglect*, 21(8), 707-720.
- Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: Associations with satisfaction, love, commitment, and stability. *Journal of sex research*, 39(3), 190-196.

Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., van IJzendoorn, M. H., ve Alink, L. R. A. (2013). Cultural–geographical differences in the occurrence of child physical abuse? A meta-analysis of global prevalence. *International Journal of Psychology*.48(2), 81–94.

Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., ve van IJzendoorn, M. H. (2012). The neglect of child neglect: a meta-analytic review of the prevalence of neglect. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 48(3), 345–355.

Stoltenborgh, M., Van IJzendoorn, M. H., Euser, E. M. ve Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A global perspective on child sexual abuse: meta-analysis of prevalence around the world. *Child maltreatment*.16(2), 79-101.

Štulhofer, A., Graham, C., Božičević, I., Kufirin, K., ve Ajduković, D. (2009). An Assessment Of HIV/STI Vulnerability And Related Sexual Risk-Taking In A Nationally Representative Sample Of Young Croatian Adults. *Archives of Sexual Behavior*. 38(2), 209-225.

Styron, T., ve Janoff-Bulman, R. (1997). Childhood Attachment And Abuse: Long-Term Effects On Adult Attachment, Depression, And Conflict Resolution. *Child abuse ve neglect*. 21(10), 1015-1023.

Swinford, S. P., DeMaris, A., Cernkovich, S. A., ve Giordano, P. C. (2000). Harsh physical discipline in childhood and violence in later romantic involvements: The mediating role of problem behaviors. *Journal of Marriage and Family*. 62(2), 508-519.

Şar, V. (2018). Travmatik Stres ve Bedensel Hastalıklar. *Türkiye Klinikleri Psychiatry-Special Topics*. 11(2),1-5.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. ANKARA.

Taşkıntuna, N. ve Özçürümez, G. (2011). Mükemmeli Ararken: Bir İç Dünya Araştırması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 14(2).103-114.

Terbaş,Ö.(2004).Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Kendilik Bozuklukları: Bir Olgu Sunumu. *Türkiye Psikiyatri Dergisi*. 15(1),70-76.

Testa, M., VanZile-Tamsen, C., & Livingston, J. A. (2005). Childhood sexual abuse, relationship satisfaction, and sexual risk taking in a community sample of women. *Journal of consulting and clinical psychology*, 73(6), 1116.

Testa, M., VanZile-Tamsen, C., ve Livingston, J. A. (2005). Childhood Sexual Abuse, Relationship Satisfaction, and Sexual Risk Taking in a Community Sample of Women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 73(6), 1116–1124.

Tharinger, D. (1990). Impact of child sexual abuse on developing sexuality. *Professional Psychology: Research and Practice*. 21(5), 331–337.

Thompson, M. P., Kingree, J. B., & Desai, S. (2004). Gender differences in long-term health consequences of physical abuse of children: data from a

nationally representative survey. *American Journal of Public Health*, 94(4), 599-604.

Tolman, D. L., Striipe, M. I., ve Harmon, T. (2003). Gender Matters: Constructing A Model Of Adolescent Sexual Health. *Journal of Sex Research*. 40(1), 4–12.

Troth, A., ve Peterson, C. C. (2000). Factors Predicting Safe-Sex Talk And Condom Use İn Early Sexual Relationships. *Health Communication*. 12(2),195-218.

Tschanz, B. T., Morf, C. C., & Turner, C. W. (1998). Gender differences in the structure of narcissism: A multi-sample analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Sex Roles*, 38(9-10), 863-870.

Tüzün, O., ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam Dergisi*. 19(1), 24-39.

UNİCEF.(2010). Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf>(02.08.2019).

Upchurch, D. M., Levy-Storms, L., Sucoff, C. A.ve Aneshensel, C. S. (1998). Gender and ethnic differences in the timing of first sexual intercourse. *Family planning perspectives*. 30(3),121-127.

Varia, R., Abidin, R. R., & Dass, P. (1996). Perceptions of abuse: Effects on adult psychological and social adjustment. *Child Abuse & Neglect*, 20(6), 511-526.

Vater, A., ve Schröder-Abé, M. (2015). Explaining the Link Between Personality and Relationship Satisfaction: Emotion Regulation and Interpersonal Behaviour in Conflict Discussions. *European Journal of Personality*. 29(2), 201–215.

Webster, G. D., & Bryan, A. (2007). Sociosexual attitudes and behaviors: Why two factors are better than one. *Journal of Research in Personality*, 41(4), 917-922.

Wellings, K., Collumbien, M., Slaymaker, E., Singh, S., Hodges, Z., Patel, D. ve Bajos, N. (2006). Sexual Behaviour İn Context: A Global Perspective. *The Lancet*. 368(9548),1706-1728.

Wellman, M. M. (1993). Child sexual abuse and gender differences: Attitudes and prevalence. *Child Abuse & Neglect*, 17(4), 539-547.

Whisman, M. A. (2006). Childhood Trauma And Marital Outcomes İn Adulthood. *Personal Relationships*. 13(4), 375–386.

World Health Organization. (2010). *Developing sexual health programmes: A framework for action* (No. WHO/RHR/HRP/10.22). Geneva: World Health Organization.

World Health Organization. Mental Health Evidence, Research Team, World Health Organization. Department of Mental Health, Substance Abuse, ve World Health Organization. (2005). *Alcohol use and sexual risk behaviour: a cross-cultural study in eight countries*. World Health Organization.

World Health Organization.. (2006). *Preventing Child Maltreatment: A Guide To Taking Action And Generating Evidence*. Geneva, Switzerland.

World Helth Organization (2002).*Defining Sexual Health:Report of a technical consultation on sexual health*. Genava: World Health Organization

Wryobeck, J. M., & Wiederman, M. W. (1999). Sexual narcissism: Measurement and correlates among college men. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 25(4), 321-331.

Yaşar, H., Özkan, L., ve Tepeler, A. (2010). Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluklarına Güncel Yaklaşım. *Journal of Clinical and Experimental Investigations*.1(3), 235-240.

Zoroglu, S. S., Tüzün, Ü., Sar, V., Öztürk, M., Kora, M. E. ve Alyanak, B. (2001). Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*.2(2), 69.

EKLER

Gönüllü Onam Formu

Sizi Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Şahin'in danışmanlığında Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Berhu Erdoğan tarafından yürütülen tez çalışmasına davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı çeşitli değişkenler etrafında genç yetişkinlerin Cinsel Davranışlarını incelemek ve alanyazınına katkı sağlamaktır. Bu çalışma için, sizden yaklaşık olarak 15-20 dk. arasında bir zaman ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında kalmadan, size en uygun gelen şekilde ve içtenlikle cevaplandırmanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgiler ve iletişim bilgileri istenmemektedir. Elde edilen veriler yayın amacı ile kullanılabilir.

Araştırma ile ilgili soru ve görüşleriniz için berhu.erdogan@yahoo.com adresinden iletişim sağlayabilirsiniz.

Bu çalışmaya gönüllülük esasına dayalı olarak katılıyorum. Çalışmayı istediğim zaman sonlandırabileceğimi biliyorum ve elde edilen verilerin yayın amacı ile kullanılabileceğini kabul ediyorum.

Evet () Hayır ()

Ek-1: Sosyodemografik Veri Formu

1. Cinsiyetiniz
Kadın ()
Erkek ()
2. Yaşınız (____)
3. Eğitim Durumunuz
Lise ()
Lisans / MYO ()
Yüksek Lisans / Doktora ()
4. İlişki Durumu
İlişkisi Var ()
İlişkisi Yok ()
5. Çalışma durumu
Çalışıyor ()
Çalışmıyor ()

Ek-2 Beş Faktör Narsisizm Ölçeği- Kısa Form

Değerli Katılımcı, Bu ölçek 60 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde 1 ile 5 arası puanlanmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Aşırı hırslı biriyimdir.	①	②	③	④	⑤
2. Başkaları çok övündüğümü söylerler ama söylediğim her şey doğrudur.	①	②	③	④	⑤
3. Liderlik yapmak benim için kolaydır.	①	②	③	④	⑤
4. Birileri bana iyilik yaptığında, acaba benden ne istiyorlar diye merak ederim.	①	②	③	④	⑤
5. Özel muamele görmeyi hak ediyorum.	①	②	③	④	⑤
6. Başkalarını eğlendirmekten büyük zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
7. İlerlemek için insanlardan yararlanmak iyi bir şeydir.	①	②	③	④	⑤
8. Sıklıkla ünlü olmak ile ilgili hayaller kurarım.	①	②	③	④	⑤
9. İnsanlar beni yargıladığında, bunu hiç umursamam.	①	②	③	④	⑤
10. Başkalarının ihtiyaçlarını konusunda kaygılanmam	①	②	③	④	⑤
11. İnsanları manipüle etmede /kullanmada oldukça iyiyimdir.	①	②	③	④	⑤
12. Kendimden emin olmak için sık sık başkalarının iltifatlarına ihtiyacın varmış gibi hissederim.	①	②	③	④	⑤
13. Eleştirilmekten, o kadar nefret ederim ki, olduğunda öfkemi kontrol edemem.	①	②	③	④	⑤
14. Bir şeyde başarısız olduğumu fark ettiğimde kendimi küçük düşmüş hissederim.	①	②	③	④	⑤
15. Heyecan duymak için neredeyse her şeyi deneyebilirim.	①	②	③	④	⑤
16. Başarılı olmak için inanılmaz bir motivasyonuna sahibim.	①	②	③	④	⑤
17. Sadece kendi ayarımdaki insanlarla ilişki kurarım.	①	②	③	④	⑤
18. Otorite pozisyonu alma konusunda kendimi rahat hissederim.	①	②	③	④	⑤
19. Diğer insanların bana karşı dürüst olmalarına	①	②	③	④	⑤

inanırım.					
20. Kuralların başkaları için geçerli olduğu kadar benim için geçerli olduğunu düşünmüyorum.	①	②	③	④	⑤
21. Başkaları tarafından fark edilmekten hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
22. Kendi ilerlemem için insanları birer araç olarak kullanırım.	①	②	③	④	⑤
23. Sık sık çok başarılı ve güçlü olacağıma dair hayaller kurarım.	①	②	③	④	⑤
24. Başkalarının benim hakkımda ne düşündüğü gerçekten umursamam.	①	②	③	④	⑤
25. Başkalarının dertlerini genelde fazla ilgi göstermem.	①	②	③	④	⑤
26. İnsanları bir şeyler yaptırmak için yönlendirebilirim.	①	②	③	④	⑤
27. Benlik duygum istikrarlıdır.	①	②	③	④	⑤
28. Doğru muamele görmediğimde aşırı öfkelendiğim zamanlar olmuştur.	①	②	③	④	⑤
29. Başkalarının önünde küçük düşürüldüğümde berbat hissederim.	①	②	③	④	⑤
30. Gözü pek biriyimdir.	①	②	③	④	⑤
31. Büyük biri olmayı arzularım.	①	②	③	④	⑤
32. Benden daha aşağı kişilerle takılarak zamanımı boşa harcamam.	①	②	③	④	⑤
33. İnsanlar genellikle benim liderliğimi ve otoritemi takip ederler.	①	②	③	④	⑤
34. İnsanlara güvenme konusunda temkinliyimdir	①	②	③	④	⑤
35. Adaletsiz gibi gözükebilir ancak ihtimam, imtiyaz ve ödül gibi ayrıcalıkları hak ediyorum.	①	②	③	④	⑤
36. Bir parti ya da toplantıda en popüler kişi olmaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
37. Başarıya ulaşmak için bazen diğer insanları kullanmanız gerekir.	①	②	③	④	⑤
38. Başarısıyla tanınmış biri olmayı nadiren hayal ederim.	①	②	③	④	⑤
39. Başkalarının eleştirilerine karşı oldukça kayıtsızımdır.	①	②	③	④	⑤
40. Sempati duygum zayıftır	①	②	③	④	⑤
41. Eninde sonunda benim dediğim olur.	①	②	③	④	⑤

42. Hayatta yeterince başarıya ulaşip ulaşamayacağım hakkında kendimi oldukça güvensiz hissedirim.	①	②	③	④	⑤
43. Hak ettiğim şeyi alamamak beni gerçekten çok öfkeliendirir.	①	②	③	④	⑤
44. İnsanlar beni yargıladığında utanırım.	①	②	③	④	⑤
45. Heyecan verici bir şey yapmak için yaralanmayı göze alabilirim.	①	②	③	④	⑤
46. Başarılı olmaya motiveyimdir.	①	②	③	④	⑤
47. Üstün bir insanım.	①	②	③	④	⑤
48. Çoğu durumda sorumluluk almaya eğilimliyimdir.	①	②	③	④	⑤
49. Sık sık diğerlerinin bana gerçeğin tamamını söylemediğini düşünürüm.	①	②	③	④	⑤
50. Özel muamele görmeyi hak ettiğime inanırım.	①	②	③	④	⑤
51. İnsanları eğlendirmeye bayılırım.	①	②	③	④	⑤
52. Kendi hedeflerime ulaşmada diğerlerini kullanmaya istekliyimdir	①	②	③	④	⑤
53. Bir gün benim adımları insanların çoğunun bileceğine inanıyorum.	①	②	③	④	⑤
54. Başkalarının benim hakkımdaki görüşlerini çok az umurumdadır	①	②	③	④	⑤
55. Başkalarının acıları beni üzmez.	①	②	③	④	⑤
56. İnsanlara istediklerimi yaptırmam kolaydır.	①	②	③	④	⑤
57. Keşke başkalarının benim hakkımdaki düşüncelerini bu kadar umurumda olmasaydı	①	②	③	④	⑤
58. İnsanlar bana saygısızlık ettiğinde tepem atar.	①	②	③	④	⑤
59. Başkalarının önünde bir hata yaparsam kendimi aptal gibi hissedirim.	①	②	③	④	⑤
60. Riskli ya da tehlikeli şeyler yapmaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤

Ek-3 Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği

Değerli Katılımcı, Bu ölçek 28 maddeden oluşmaktadır. Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisinde alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır	Hiçbir zaman	Nadiren	Kimi zaman	Sık olarak	Çok Sık
1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.	①	②	③	④	⑤
2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğuna biliyordum.	①	②	③	④	⑤
3. Ailemdelikiler bana ‘salak’, ‘beceriksiz’ ya da ‘tipsiz’ gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	①	②	③	④	⑤
4. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.	①	②	③	④	⑤
5. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	①	②	③	④	⑤
6. Yırtık, sökükle ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.	①	②	③	④	⑤
7. Sevildiğimi hissediyordum.	①	②	③	④	⑤
8. Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	①	②	③	④	⑤
9. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	①	②	③	④	⑤
10. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	①	②	③	④	⑤
11. Ailemdelikiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	①	②	③	④	⑤
12. Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	①	②	③	④	⑤
13. Ailemdelikiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	①	②	③	④	⑤
14. Ailemdelikiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	①	②	③	④	⑤

15. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.	①	②	③	④	⑤
16. Çocukluğum mükemmeldi.	①	②	③	④	⑤
17. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu farkettiği oluyordu.	①	②	③	④	⑤
18. Ailemde birisi benden nefret ederdi.	①	②	③	④	⑤
19. Ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederdilerdi.	①	②	③	④	⑤
20. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	①	②	③	④	⑤
21. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	①	②	③	④	⑤
22. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	①	②	③	④	⑤
23. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	①	②	③	④	⑤
24. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	①	②	③	④	⑤
25. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	①	②	③	④	⑤
26. İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.	①	②	③	④	⑤
27. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	①	②	③	④	⑤
28. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	①	②	③	④	⑤

Ek-4 : İlişki Doyum ölçeği

<i>Değerli Katılımcı;</i> <i>Aşağıda romantik ilişkilerden sağlanan doyuma ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen yaşadığınız romantik ilişkinizi (şuan bir ilişkiniz yoksa son bir yıl içerisinde yaşadığınız ilişkiyi) düşünerek her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakamın altına (X) koyarak belirtiniz. Yanıtlarınız bilimsel bir araştırmada kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen içten ve samimi olarak yanıt veriniz ve hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Katılımınız için çok teşekkür ederim.</i>	Hiç karşılıyorum						Çok iyi karşılıyor
1. Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?	①	②	③	④	⑤	6	7
2. Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnusunuz?	①	②	③	④	⑤	6	7
3. Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?	①	②	③	④	⑤	6	7
4. Bu ilişkiye başlamamış olmayı ne sıklıkta aklınızdan geçiriyorsunuz?	①	②	③	④	⑤	6	7
5. İlişkiniz başlangıçtaki beklentizi ne ölçüde karşılıyor?	①	②	③	④	⑤	6	7
6. Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?	①	②	③	④	⑤	6	7
7. İlişkinizde ne kadar problem var?	①	②	③	④	⑤	6	7

Ek-5: Cinsel Tutum Ölçeği

<i>Değerli Katılımcı,</i> <i>Aşağıda size cinselliğe yönelik tutumlarınızla ilgili sorular sorulmaktadır. Lütfen bu sorulardan sizin için uygun olanını daire içine alınız.</i>	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Birisiyle seks yapmak için ona bağlanmak zorunda değilim.	①	②	③	④	⑤
2. Rastgele seks, kabul edilebilir bir olaydır	①	②	③	④	⑤
3. Çok sayıda partnerle seks yapmaktan hoşlanırım	①	②	③	④	⑤
4. Tek gecelik ilişkiler, bazen çok eğlenceli olabilir.	①	②	③	④	⑤

5. Belli bir zamanda birden fazla kişiyle cinsel birliktelik yaşamak, normal bir şeydir	①	②	③	④	⑤
6. Her iki taraf da aynı fikirdeyse seksi zevklerin paylaşımı olarak görebiliriz.	①	②	③	④	⑤
7. En iyi seks, kuralların olmadığı sekstir.	①	②	③	④	⑤
8. İnsanlar daha özgürce seks yapabilse hayat daha kolay olurdu.	①	②	③	④	⑤
9. Çok sevmediğin birisiyle seks yapıp bundan hoşlanmak mümkündür.	①	②	③	④	⑤
10. Seksin yalnızca iyi bir fiziksel rahatlama niteliğini taşıması mümkündür	①	②	③	④	⑤
11. Doğum kontrolü, sorumluluk taşıyan cinselliğin bir parçasıdır.	①	②	③	④	⑤
12. Bir kadın, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.	①	②	③	④	⑤
13. Bir erkek, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.	①	②	③	④	⑤
14. İki kişi arasında en yakın iletişim tarzı sekstir	①	②	③	④	⑤
15. Birbirini çok seven iki kişi arasındaki cinsel ilişki, en üst düzeydeki insan etkileşimidir.	①	②	③	④	⑤
16. Seks iyi bir nitelikte olursa, iki ruhun birleşmesine benzer.	①	②	③	④	⑤
17. Seks, yaşamın çok önemli bir parçasıdır	①	②	③	④	⑤
18. Seks, genellikle yoğun ve insanı adeta ezip geçen bir yaşantıdır.	①	②	③	④	⑤
19. En iyi seks, kendi zevkine odaklandığın sekstir.	①	②	③	④	⑤
20. .Seks, öncelikle başka birinden zevk almaktır.	①	②	③	④	⑤
21. Seksin temel amacı zevk almaktır.	①	②	③	④	⑤
22. Seks, öncelikle fiziksel bir şeydir.	①	②	③	④	⑤
23. Seks, esasen yemek yemek gibi bir beden işlevidir.	①	②	③	④	⑤

Ek-6 Cinsel Risk Alma Ölçeği

Değerli Katılımcı,

Aşağıda size cinsel davranışlarınızla ilgili sorular sorulmaktadır. Lütfen bu sorulardan sizin için uygun olanı yuvarlak içine alınız ya da cümlenin sonunda (.....) şeklinde bırakılan boşlukları doldurunuz.

1. Tüm hayatınız boyunca hiç ters ilişkiye (anal) girdiniz mi?

a) Evet

b) Hayır
2. Son 12 ay içerisinde hiç tek gecelik cinsel ilişkiye girdiniz mi? a) Evet b) Hayır
3. Son cinsel ilişkinizde kondom kullandınız mı? a) Evet b) Hayır
4. Son 12 ay içerisinde sizden 10 yaş ya da daha büyük birisiyle cinsel ilişkiye girdiniz mi? a) Evet b) Hayır
5. Birden fazla kişiyle aynı dönemde cinsel ilişkiniz oldu mu? a) Evet b) Hayır
6. Tüm hayatınız boyunca toplam kaç kişiyle cinsel ilişkiye girdiğinizi yazınız _____
7. Son 12 ay içerisinde girdiğiniz cinsel ilişkilerde düzenli olarak kondom kullandınız mı? a) Hiç kondom kullanmadım b) Bazen kullandım c) Sıklıkla kullandım d) Her zaman kullandım
8. Hiç cinsel ilişkiden önce alkol kullandığımız oldu mu? a) Hiç alkol kullanmadım b) Bazen kullandım c) Sıklıkla kullandım
9. Hiç cinsel ilişkiden önce yasadışı uyuşturucu madde kullandığımız oldu mu? a) Hiç uyuşturucu madde kullanmadım

b) Bazen kullandım
c) Sıklıkla kullandım
10. İlk cinsel ilişkiye girme yaşınızı yazınız _____

Ek.7: Cinsel Heyecan Arama Ölçeği

Değerli Katılımcı, Aşağıda size cinsel davranışlarınızla ilgili sorular sorulmaktadır. Lütfen bu sorulardan sizin için uygun olanını daire içine alınız.	Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Bütünüyle Katılıyorum
1. Sınırsız çılgınca cinsel ilişkiyi severim.	①	②	③	④
2. Cinsel ilişkiye girmede en önemli şey fiziksel heyecandır	①	②	③	④
3. Kondomsuz (prezervatif) cinsel ilişki duygusundan zevk alırım.	①	②	③	④
4. İş cinsel ilişkiye geldiğinde fiziksel çekicilik kişiyi ne kadar iyi tanıdığımdan daha önemlidir	①	②	③	④
5. Şehvetli insanların arkadaşlıklarından zevk alırım.	①	②	③	④
6. Porno film izlemekten zevk alırım.	①	②	③	④
7. Birisinin benimle cinsel ilişkiye girmesini sağlamak için tam olarak doğru sayılmayacak şeyler söylerim.	①	②	③	④
8. Yeni cinsel yaşantılar denemeyi severim.	①	②	③	④
9. Cinselliğimi keşfediyormuşum gibi hissedirim.	①	②	③	④
10. Yeni ve heyecan verici cinsel deneyimler ve duygular yaşamayı severim	①	②	③	④

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI- SOYADI : BERHU ERDOĞAN

DOĞUM TARİHİ : 05.05.1994

E-MAİL: berhu.erdogan@yahoo.com

İKAMET : İSTANBUL/TÜRKİYE

EĞİTİM DURUMU

2012-2016: İstanbul Arel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

2017-2019 : İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı

İŞ TECRÜBESİ

2018- Nişantaşı Üniversitesi- İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü- Araştırma Görevlisi